

új magyar szó

20 oldal

Ára: 1,5 lej

Országos közéleti napilap | Alapítva 1947-ben, Romániai Magyar Szó címmel

VII. évfolyam,
118. (1438.) szám**BNR-valutaárfolyamok**

1 euró	4,2635 ▲
1 amerikai dollár	2,9978 ▲
100 magyar forint	1,5882 ▲

Aktuális

2

Angela Merkel keservei

Lázadás tört ki a Német Kereszténydemokrata Unió (CDU) helyi pártvezetéseiben a pártelnök-kancellár, Angela Merkel ellen a tegnapi német lapok szerint. A konzervatív párt a hét végén válságtanácskozást tartott, miután támogatottsága az eddigi mélypontra süllyedt.

Társadalom

7

Bottal verték a teológia rektorát

A magyar külügyminisztérium is elítélte tegnap a gyulafehérvári római katolikus teológia rektorát ért atrocitásokat: három férfi baseballütőkkel verte meg Oláh Zoltánt a hétfvégen. A *Keresztalja* című lap úgy tudja, a tettesek azért verekedtek, mert a rektor megpróbálta lefényképezni a teológiai intézetet kővel dobáló fiatalokat.

Kultúra

8

Felemás az idei zeneünnep

Csak Bukarestben tartják meg a szó szoros értelmében a Zene Ünnepét, az ország más városaiban a 30 éves jubileumi eseményt egybekötik a filharmoniaik évadzáróival.

Vezércikk

3

A kő, a bolond és az okosok

A főbolond, aki bedobta a követ, a kerítés mögül lesi, kezét dörzsölgetve, hogy mekkora kalamajkát okozott.

Tapsol örömeiben a kő csobbanására, majd ujjong a kút körül tolakodó, egymásra taposó okosok kudarcá látán. Meggyőződése, hogy ő okosabb valamennyiük-nél, hisz – lám – az okosok képtelenek a követ kihálászni a kútból. ▶

Salamon Márton László

Román Koszovó-látomás

Székelyföldi etnikai villongásoktól tart egy háromszéki demokrata liberális politikus

Politikusi nyilatkozatháború előzte meg a Románia közigazgatási átszervezésről szóló mai pártok közötti konzultációt az államelnöki hivatalban. A Demokrata Liberális Párt háromszéki elnöke már a koszovói forgatókönyvet emlegette annak kapcsán, hogy etnikai síkre terelődött a PDL által elképzelt új megyék ügye.

ÜMSZ

▶ A lapzártánk utáni tartó esti koalíciós tanácskozáson dőlt el, hogy az RMDSZ-nek sikerült-e legalább a kisebbségi törvény kérdésében kiegyezni a Demokrata Liberális Párttal, miután az

ország közigazgatási átszervezésének ügyében tegnap sem közeledett a kormányzó alakulatok álláspontja. Mi több, Koszovót is emlegető politikusi nyilatkozatháború követte Kelemen Hunor szövetségi elnök hétfvégi kijelentését, miszerint Székelyföldön utcai

demonstrációk várhatók, ha a PDL ragaszkodik a nyolcmegyés elképzeléséhez.

Az esti koalíciós tanácskozás az RMDSZ-PDL-egyeztetések második fordulója volt. Reggel abban egyeztek meg a felek, hogy a délután folyamán politikusaik egyeztetik a kisebbségi törvény szövegét, s estére egy olyan változatot dolgoznak ki, amely a nagyobb koalíciós párt számára is elfogadható. Mint ismert, az RMDSZ a múlt héten a jogszabály vitájának a felfüggesztését kérte az emberjogi bizottságban, mert a tervezet a kisebbségek számára kedvezőtlenül módosult, többek között a PDL képviselőjének javaslatára. „Megpróbáljuk kijavítani mindazt a törvény szö-

vegében, amit az emberjogi bizottságban elrontottak. Így például visszaállítjuk azt az előírást, hogy egy adott térség lakosságának etnikai arányai nem módosíthatók közigazgatási eszközökkel” – magyarázta tegnap lapunknak Máté András képviselőházi frakcióvezető, aki Márton Árpád és Varga Attila képviselőtársaival együtt ült te tárgyalni délután a PDL politikusaival a törvény szövegéről.

Hozzátette, ha este sikerül kompromisszumra jutni, akkor az emberjogi bizottság mátol már a közösen kidolgozott tervezetet tárgyalja, s az RMDSZ reményei szerint csütörtökig el is készül a jelentés a tervezetről.

Folytatása a 3. oldalon ▶

Erdélyi sztráda: Bechtelt a pohár

Bechtel-munkatelep. Az amerikai óriásvállalat erőgépei időközben bizonytalan időre leálltak

Fotó: ÜMSZ/archív

▶ Bepanaszolták tegnap alvállalkozói az észak-erdélyi autópálya építésével megbízott Bechtel vállalatot, miután egymillió euróra rúgó tartozásokat halmozott fel velük szemben. Az amerikai óriáscég azonban a román államra mutogat, amely 110 millió euróval adósa. Lapunk az

Országos Út- és Autópálya-építő Társaság egyik név nélkül nyilatkozó magas beosztású alkalmazottjától úgy értesült, nincs és egyhamar nem is lesz pénz az észak-erdélyi sztráda építésére, így beláthatatlan ideig szünetelhetnek a munkálatok. Információink szerint nemcsak az északi,

hanem a dél-erdélyi autópálya is válságos helyzetbe jutott, amiért a politikumot is terheli a felelősség. Mint ahogy amiatt is, hogy az Európai Bizottság tegnap közölte: visszaélések miatt jegelte a romániai infrastruktúrát finanszírozó Regionális Operatív Program kifizetéseit. 6. oldal ▶

Záróvizsga: nem elég a nyelvtudás

▶ Ioan Slavici és a meteoritok természetrajza is szerepelt az idei nyolcadikos záróvizsga tegnapi román írásbelijén. Az oktatási tárca szerint közepesen nehéz volt a tételsor, a pedagógusok és a szülők viszont úgy vélték, azok teljesíthettek igazán jól, akik kisebbségek számára folytatott nyelvoktatásban részesülhettek. A csalások megakadályozása érdekében a minisztérium munkatársai a záróvizsga tételeit szigorú biztonsági feltételek mellett juttatták el a négyezer központban vizsgázó kétszázézer nyolcadikoshoz.

7. oldal ▶

Európát is eléri a görög dráma?

▶ A lej árfolyamát is megingatta a befektetők bizalmának csökkenése, miután kérdésessé vált, hogy Görögország megkapja-e a következő hitelrészleteket a Nemzetközi Valutaalap-tól (IMF), illetve az Európai Uniótól. Az eurózóna pénzügyi döntéshozói tegnap zárult találkozásjuk után leszögezték: a következő, 12 milliárd eurós részletet csak akkor kaphatja meg az ország, ha újabb szigorú megszorító intézkedéseket fogantat. Ezek oroszlánrészt fiskális reformok, illetve az állami részvények magánosítása teszi ki.

4. és 6. oldal ▶

Mai mellékletünk:

Röviden

Enciu bocsánatot kért

Levélben kért bocsánatot Jerzy Buzektól, az Európai Parlament elnökétől a szociáldemokrata (PSD) Ioan Enciu, aki a múlt héten az EP egyik szakbizottsági ülésén azt mondta Sógor Csaba EP-képviselőnek: „Hé, beszélj románul!” „Teljes mértékben támogatom a magyar nyelv használatát az EP-ben folyó munka során, nagyra értékelem a magyar nyelvet és a magyar népet. Örömmel mondhatom, hogy EP-beli legjobb barátaim közül néhányan magyar nemzetiségűek, Sógor úr pedig egyike ezeknek. Az úgynevezett incidens tisztán baráti jellegű volt” – írja Ioan Enciu a Jerzy Buzekhez intézett levelében, amelyben bocsánatot kér a történetért. Enciu hangsúlyozza: ő nem sovíniszta, támogatja a sokszínűséget és a kisebbségek jogait, szerinte ezt bizonyítja egész EP-beli tevékenysége. Sógor Csaba az incidens miatt panaszt tett Jerzy Buzeknél.

Inog Severin mentelmi joga

Egyhangúlag megszavazta tegnap az Európai Parlament jogi bizottsága, hogy függeszték fel Adrian Severin EP-képviselő mentelmi jogát. A testület véleményét figyelembe véve az EP plenáris ülése csütörtökön dönt a felfüggesztésről.

Régi-új polgármester Chişinăuban

A liberális Dorin Chirtoacă (képünkön) nyerte meg a moldáv fővárosban, Chişinăuban a polgármester-választást a szavazatok 50,6 százalékával. „Itt az ideje végre a változásoknak, Chişinău minden lakójának köszönhetően itt volt a legmagasabb részvétel a helyi választásokon” – nyilatkozta Chirtoacă. A központi választási bizottság szerint a részvételi arány 59,6 százalék volt, 3 százalékponttal magasabb, mint a június 5-iki első for-

dulóban. A régi-új polgármester azt ígérte, hogy ezután Moldova fővárosa visszatér a normális kerékvágásba, és „nem lesz politikai cirkusz”.

A drónok támadása

Amerikai pilóta nélküli repülőgépekről kilőtt rakéták végeztek a radikális iszlamista lázadókkal tegnap Pakisztán északnyugati részén, az Afganisztánnal határos törzsi övezetben – közölték helyi titkosszolgálati forrásból. A beszámolókat szerint két támadás történt Kurram járásban, ahol eddig ritkák voltak az efféle akciók. Hírek szerint heten veszítették életüket, köztük öt feltételezett lázadó.

Pozsony elégedett

A szlovák külügyminisztérium tegnap üdvözölte a Velencei Bizottság állásfoglalását az új magyar alkotmánnyal kapcsolatban. A tárca sajtóosztálya szerint ez az állásfoglalás teljes mértékben megerősítette Szlovákiának az új magyar alaptörvénnyel kapcsolatos álláspontját, miszerint a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek védelméért elsősorban az ország felelős, amelyben a kisebbség él. A pozsonyi közlemény szerint a Velencei Bizottság hangsúlyozta az emberei jogok individuális jellegét, mivel a nemzeti kisebbségek védelmét rögzítő keretegyezmény nem beszél semmiféle kollektív kisebbségi jogokról.

Merkel keservei

Heves támadások érik pártján belül a német kancellárt. A CDU népszerűsége 30 százalék alá süllyedt

Hírösszefoglaló

Lázadás tört ki a Német Kereszténydemokrata Unió (CDU) helyi pártszervezeteiben a pártelnök-kancellár, Angela Merkel ellen a tegnapi német lapok szerint. A nagyobbik konzervatív párt – amely a kisebbik uniópárttal, a bajor CSU-val és a liberális Szabad Demokrata Párttal (FDP) koalícióban kormányozza Németországot – a hét végén egyfajta válságtanácskozást tartott, miután a CDU támogatottsága az eddigi mélypontra, 30 százalékra csökkent, a taglétszám pedig a folyamatos kilépések miatt először esett félmillió alá.

Az újságok részletes beszámolóit szerint a találkozóon részt vevő mintegy 150 helyi pártszervezet küldötte rendkívül élesen bírálta Merkelt, felröva ne-

ki, hogy az utóbbi hónapokban a CDU, illetve a kormány kül- és belpolitikai téren megmagyarázhatatlan fordulatokat hajtott végre. A küldöttek kifogásolták a pártszervezetekkel, illetve a tagsággal való konzultációk teljes hiányát, és figyelmeztettek arra, hogy a jövőben nem kívánják „kancellár-választó egyesületté” válni.

A beszámolókból kitűnt, hogy a jelenlévők elsősorban az energiapolitikában végrehajtott fordulatok, a görög pénzügyi válság megoldásával kapcsolatos magatartás, valamint a kötelező katonai szolgálat megszüntetése miatt bírálták a kancellárt. Egyebek mellett úgy vélekedtek, hogy az atomerőművek működési idejének meghosszabbításától az erőművek bezárásának elhatározásáig – alig néhány hó-

nap alatt – megtett út a pártot hiteltelenné tette. Egyúttal azt hangoztatták, hogy a Bundeswehr egyáltalán nincs felkészülve az önkéntesek fogadására, illetve foglalkoztatására. A Német Kereszténydemokrata Unió eredeti arculata egyre kevésbé ismerhető fel.

A kancellár ezzel szemben eredményként említette, hogy a gazdaság erősödik, és tovább csökken a munkanélküliség. Szavai szerint az eurót és általánoságban az Európai Uniót fenyegető veszélyek villámgyors döntéseket követelnek, a 180 fokos energetikai fordulatot pedig Fukushima tanulságával magyarázta. A világ gyorsan változik, és ehhez egy konzervatív néppártnak is alkalmazkodnia kell – érvelt Merkel, aki szerint a CDU nem dughatja homokba a fejét. ◀

Bonyolódik Gyurcsány mentelmi ügye

MTI

Az ügyészség válaszolt, de iratokat nem küldött a Magyar Országgyűlés mentelmi bizottságának Gyurcsány Ferenc volt kormányfő ügyével kapcsolatban – közölte Rubovszky György, a mentelmi bizottság KDNP-s elnöke. A volt kormányfő ugyanis azt írta Facebook-oldalán, hogy „egy hónapja a mentelmi bizottság arra kérte az ügyészséget, valamivel támassa alá a velem szemben megfogalmazott gyanút. Most az olvasom, hogy az ügyészségnek ez az egy hónap arra volt elég, hogy vissza-kérdezett: pontosan mire is kíváncsi a bizottság? Hát ez elég soványka.” Gyurcsány Ferencet hivatali visszaélés miatt tervezte gyanúsítottként kihallgatni az ügyészség a sukorói kaszinó-beruházással kapcsolatban, a legfőbb ügyész ezért a mentelmi jogának felfüggesztését kérte. A volt kormányfő korábban jelezte, ő maga is ugyanezt kéri a parlamenttől, és az ügy számára elérhető minden dokumentumát nyilvánosságra hozza. A parlament mentelmi, összeférhetetlenségi és mandátumvizsgáló bizottsága május 17-én döntött úgy, hogy további iratokat kér az ügyészségtől. A bizottság elnökének akkori szavai szerint olyan bizonyítékokat kértek be, amelyekre az ügyészség az indítványát alapozta. Rubovszky György tegnap elmondta: kapott egy levelet, amelynek tartalmát azonban „nem tudja megosztani a nyilvánossággal”. A mentelmi bizottság ma dönt a továbbiakról. ◀

Az arab tavaszról az EU-ban

ÚMSZ-összeállítás

Az arab tavasszal is foglalkozott tegnap Luxembourgban az Európai Unió külügyminisztereinek értekezlete. A fődiplomata állásfoglalást fogadtak el Szíriával kapcsolatban: közölték, hogy a Damaszkusszal szembeni szankciók kiterjesztését készítik elő, válaszul arra, hogy a szíriai vezeték egyre durvább erőszakot alkalmaz az ellenzéki megmozdulások résztvevői ellen. Diplomataik szerint az új szankciós intézkedéscsomagot még ezen a héten összeállítják. Catherine Ashton, az EU kül- és biztonságpolitikai főképviseelője a tanácskozás után csalódást keltőnek nevezte Bassár el-Aszad szíriai elnök aznap nyilatkozatát, amelyben elnevezte „összeesküvésről” beszél, és nemzeti párbeszédet ígér. Líbiával kapcsolatban nevük mellőzését kérő uniós források elmondták: a magyar EU-elnökség mandátumának végéhez közeledve folynak az egyeztetések arról, hogy a továbbiakban melyik ország legyen az uniós érdekek első számú képviselője Tripoliban. Magyarországon kívül a tagállamok közül már csak Ciprusnak működik képviselete a líbiai fővárosban, az EU-elnökséget július elsején átvevő lengyelek kivonultak onnan, ezért elképzelhető, hogy Magyarországot fogják felkérni a folytatásra. ◀

Cseh busz végzetes balesete

MTI

Az M15-ös főúton éjszaka történt autóbussz-baleset sérültjeinek körülbelül a fele térhetett haza Csehországba – közölte Ladislav Lukacs budapesti konzul. A magyar-osztrák határ közelében, Hegyeshalom mellett tegnapra virradóan egy szlovák rendszámú kamion előbb koccant egy lengyel nyerges vontatóval, majd a túlsó útpályára áttérve frontálisan egy cseh turistákat

szállító buszba rohant. A karambol következtében ketten meghaltak, 22 ember súlyosan, 29 pedig könnyebben megsérült. A rendőrség korábbi tájékoztatása szerint a balesetben a szlovák kamion sofőrje és a cseh autóbussz váltósőrförje veszítette életét.

Ladislav Lukacs elmondta, hogy a Petz Aladár Megyei Oktató Kórházhoz Győrbe érkezett a csoportot utaztató iroda pótbusza, amely a szállítható sérülteket hazaviszi, a jármű Tatabányáról

húsz embert hozott. (A helyi kórházban két sérült maradt, a szerencsétlenül járt busz vezetőjét pedig a saját főnöke vitte haza.) A konzul tájékoztatása szerint Győrből két-három, Mosonmagyaróvárról három-négy sérültet tudnak hazaszállítani. Az autóbusszon egy nyugdíjasokból álló társaság utazott, amely Hajdúszoboszlóról tartott Csehországba. Az autópálya érintett szakaszát a baleset időpontjától késő estéig lezárták a forgalom elől. ◀

Cseh-szlovák baleset, két halottal. A tömegszerencsétlenség miatt egész napra lezárták az autópályát

Fotó: MTI

Román Koszovó-látomás

Folytatás az 1. oldalról

Tegnap délben az RMDSZ frakciói is tanácskoztak e témában. Fekete Szabó András szenátusi frakcióvezetőtől megtudtuk, felmerült az is, hogy ki kellene lépniük a kormányból, ha a kisebbségi törvény ügyében nem sikerül eredményt elérni. „Egyelőre azonban várunk. Azt akarjuk, hogy a törvény legkésőbb jövő héten a plénum elé kerüljön” – mondta az ÚMSZ-nek a politikus.

Kelemen Hunor szövetségi elnök a nap folyamán szintén azt nyilatkozta, hogy az RMDSZ-nek nem áll szándékában kilépni a kormányból. „Meggyőződés, hogy mindenkinek érdeke a politikai stabilitás a koalícióban. Mi sem szeretnénk, ha szakadna a koalíció, de ez nem rajtunk múlik” – mondta a politikus. Kelemen emlékeztetett, hogy a kisebbségi törvény június végéig történő elfogadása a koalíciós megállapodás része. A közigazgatási átszervezésről szólva ismét hangsúlyozta: az RMDSZ számára elfogadhatatlan a PDL nyolcmegyes elkövetése, és ezt az álláspontot képviselik majd ma az államfőnél tartott konzultáción is.

A szövetségi elnök ugyanakkor ismételt pontosította azt a hétvégi kijelentését, miszerint Székelyföld lakói utcára vonulnak, ha a nagyobbik kormánypárt erőlteti meggyőzési elképzeléseit. „Nem mondtam azt, hogy az RMDSZ demonstrációra szólítja fel a székelyföldieket. Beszéltem az ottani emberekkel, akik kijelentették: ellenünk is tüntetni fognak, ha elfogadjuk eztilkozás békés eszköze, szerte az országban alkalmazták” – szögezte le az RMDSZ elnöke.

Manolăchescu Koszovót emleget

Kelemen Hunor pontosításai a jelek szerint nem jutottak el a román politikusokhoz. Dan Manolăchescu, a Demokrata Liberális

Autonómia-nagygyűlés Gyergyótróban. A székelyeket könnyű mozgósítani, ha régiójukról van szó. Fotó: ÚMSZ/archív

Párt Kovászna megyei elnöke az RMDSZ-elnök hétvégi nyilatkozatára reagálva kijelentette: „Meggyőződés, hogy senki, sem a magyarok, sem a románok nem akarják, hogy Hargita és Kovászna megyében megismétlődjön a koszovói forgatókönyv. Nem szeretnék, hogy vér folyjon az utcákon, bombázások legyenek és az indulatok annyira elszabaduljanak, hogy az erőszakot ne lehessen kordában tartani. Ha ide jutunk, akkor nem marad más választásunk, mint hogy eszelősök-ként verekedjünk, vagy elköltözünk nyugodtabb – hazai vagy külföldi – vidékekre” – fogalmazott tegnap Dan Manolăchescu, a Demokrata Liberális Párt Kovászna megyei elnöke. A korábbi állásfoglalásaiban visszafogottnak és magyarbarátnak ismert politikusi ugyanakkor elmarasztalta mind a koalíciós alakulatokat, mind az ellenzékot amiatt, hogy „etnikai szempontból mani-

pulálják” Hargita és Kovászna megye lakosságát. Szerinte az RMDSZ-nek is arra kellene törekednie, hogy békesség és jó mód legyen a régióban, ugyanis a Székelyföldön élő magyarok és románok egyaránt ezt kívánják.

Dușa a kerekeit félti

Az ellenzéki politikusok sem hagyták alább. Mircea Dușa, a szociáldemokraták képviselőházi frakcióvezetője szerint az RMDSZ-es politikusok „aberáns és felelőtlen” nyilatkozatai miatt Székelyföldön ismét fellángoltak az indulatok a románok és magyarok között. A Hargita megyei román politikus hozzátette: félt, hogy megismétlődnék a 1990-es román-magyar össze- csapások, amelyek után Hargita megyei rendszámú gépkocsival nem lehetett átlépni a megyehatárt, mert kivágták a gumiabroncsokat.

Az USL halasztana

Crin Antonescu liberális elnök szerint az RMDSZ-nek a parlamentben kellene rendeznie nézeteltéréseit a PDL-vel, nem az utcán. A politikus hozzátette: a szövetség képviselői áldozatokként tüntetnek fel magukat, amikor azt állítják, hogy Emil Boc kormányfő az RMDSZ beleegyezése nélkül felelősséget vállal a közigazgatási reformért. „A kormánypártok nem értik meg, hogy ebben az országban rajtuk kívül mások is vannak. A fenyegetések azt mutatják, hogy kizárólag a maguk érdekeivel foglalkoznak, teljesen figyelmen kívül hagyják a lakosság prioritásait” – fogalmazott Antonescu. Hozzátette: az ellenzéki Szociál-Liberális Szövetség vezetője azzal a mandátummal megye ma a Cotroceni-palotába, hogy az ország területi-adminisztratív átalakítása most nem időszerű. ◀

Lăzăroiu: félig magyar vagyok

ÚMSZ

► „Kevesen tudják, hogy félig magyar vagyok” – vallotta be tegnap a Mediafax hírügynökségnek Sebastian Lăzăroiu munkaügyi miniszter. Hozzátette: a magyar gyökerek mellett szociológusi végzettsége is nyitott teszi az interkulturális párbeszédre, és megérti a nemzeti és egyéb kisebbségek érzékenységét. „Tehát senki se vádolhat idegengyűlölettel” – fogalmazott a tárca vezetője.

Mint ismeretes, Lăzăroiu-t az követően menesztették államfői tanácsosi tisztségéből, hogy egy nyilatkozatában arról beszélt: az RMDSZ jogállása kétséges, mivel nem politikai párt, de megtűrik a romániai politikai porondon, mivel kényelmes koalíciós partner. Együttal úgy vélekedett, hogy a szövetség tizenöt éven belül eltűnik, mivel szavazóit felszívják a román pártok.

„Azóta többször találkozottam Kelemen Hunor RMDSZ-elnökkel, megbeszéltük a dolgot. Sem az RMDSZ-szel, sem a magyarokkal szemben nem ér-

zek ellenszenvet” – mondta a munkaügyi miniszter, hozzátéve, hogy a szövetséget érintő inkriminált nyilatkozatot pedig „a politikán és a tényeken alapuló elemzés előzte meg”. Szerinte az RMDSZ azért érezte sértve magát, mert a kijelentést államfői tanácsosi minőségében tette, és azt hitték, az elnök rajta keresztül kívánja burkoltan megfenyegetni őket. „Ez nem így volt. Most utólag elismerem, hogy rosszul választottam meg a nyilatkozatom idejét és a hasonlat is erőltetett volt. Ismétlem, semmi bajom az RMDSZ-szel” – mentegőzött Lăzăroiu.

Traian Băsescu volt tanácsosa jó ötletnek tartja a három székelyföldi megye összekapcsolását Fehér, Szében és Brassó megyével. „Eddig még nem sikerült bebizonyítani, hogy kapcsolat van az etnikai kritérium és a fejlődés között. Én azonban példaként olyan többnemzetiségű országokat is fel tudok sorolni, amelyek óriási fejlődésen mentek keresztül. Például az Egyesült Államok” – mondta az újdonsült munkaügyi miniszter. ◀

Blejnar „csak” tanúskodott

M. Á. Zs.

► Tanúként hallgatták ki tegnap Sorin Blejnar, az Adó- és Pénzügyi Hivatal (ANAF) igazgatóját az Országos Korrupcióellenes Igazgatóság (DNA) ügyészei. „Arról is kérdeztek, hogy én vagyok-e a nagyfőnök, mivel a lehallgatási dossziében a vádlottak egymás között arról beszélnek, hogy a nagyfőnök összeszidja őket. Én naponta lehordom a beosztottaimat, most is, ha visszamegyek az irodába, megteszem, mert nagyon szigorú vagyok” – válaszolt a sajtó érdeklődésére a DNA székházából kijövő Blejnar. Az ANAF-igazgatót a konstancai kikötőben tevékenykedő korrupcióval gyanúsított vámosok ügyében hallgatták ki. Blejnar tagadta, hogy Mircea Banius demokrata liberális képviselő arra kérte volna, hogy „legyen kedvesebb bizonyos személyekkel”, ugyanis – mint mondta – szakmaiságába nem fér bele az ellenségesség vagy kedvesség fogalma. A vádirat szerint Banius ígéretet tett üzlettársának, Eugen Bogatunak, hogy közbenjár Blejnar-nál annak

Sorin Blejnar. Fotó: Tofan Levente

érdekében, hogy az ANAF-igazgató barátságosabban viszonyuljon Liviu Durbachoz, a konstancai kikötőben működő vámhivatal igazgatójához.

Mint ismeretes, a múlt hónapban a DNA egy másik ügyben is vizsgálódott a konstancai kikötő tájékán. a korrupcióellenes ügyészek azzal vádolják Laurențiu Mironescu belügyi államtitkár és Mircea Banius demokrata liberális képviselőt, hogy közbenjártak annak érdekében, hogy egyes, a konstancai kikötőbe érkező szállítmányokat ne vessenek vámvizsgálat alá. ◀

A kő, a bolond és az okosok

Salamon Márton László

„Egy bolond százat csinál” – tartja a mondás, de hasonló jelentése van egy másik közismert szólásnak is, miszerint „Ha egy bolond bedob a kútba egy követ, száz okos sem veszi ki onnan”. Ez a helyzet most

Traian Băsescu államfő régióátalakítási tervzetével is, amelynek nyilvánosságra hozatala óta semmi egyéből nincs szó a hazai közéletben és politikában, mint erről a felelőtlen módon bedobott ötletéről és annak visszhangjáról.

A téma kapóra jön egyébként nemcsak a kormányzás kudarcait pótcselekvésekkel és diverzáló takargatni igyekvő Demokrata Liberális Pártnak, hanem olyan vakvágnyára futott erdélyi magyar politikusoknak is, mint amilyen Szász Jenő, Székelyudvarhely bukott (al)polgármestere, a Magyar Polgári Párt elnöke, vagy Toró T. Tibor, a másik romániai magyar ellenpárt, az Erdélyi Magyar Néppárt bejegyzése körül tüsténkedő volt RMDSZ-es képviselő. (Apropó: ha már ügyis gondok vannak a bukaresti törvényszéken a névválasztás miatt – is –, javasoljuk Toróéknek: próbálkozzanak a „Tőkés-párt” névvel, és az legalább tiszta sor.) Szász és Toró ugyanis nem szerepelt annyit húsz év alatt a román sajtóban, mint az utóbbi két hétben, és úgy tudjuk, hogy a rossz reklám is reklám...

Hasonló a helyzet Gheorghe Funarral is, akit erre az alkalomra újra felfedeztek a hazai hírtévék: kivették a naftalinból, lepórolták és kitétték a kirakatba szerepelni. Nem beszélve olyan kispályás, az országos sajtó által más körülmények között teljesen mellőzött román politikusokról, mint amilyen a nagyobbik kormánypárt háromszéki elnöke, Dan Manolăchescu, aki egyetlen balga kijelentésével hirtelen médiasztrárrá változhatott.

Eközben pedig az RMDSZ kényszerpályán mozog, kármentéssel foglalkozik, ahelyett, hogy járná a saját útját és építkezne lépcsőfokról lépcsőfokra, ahogyan azt eltervezte, és ahogyan azt a magyar érdekvédelmi szervezettől már megszokhattuk. A kisebbségi törvény sorsa egy csapásra teljesen bizonytalanná vált, a közösségi jogérvényesítés esélyei megkérdőjeleződtek, a kormányzati prioritások követéséről már nem is beszélve...

A főbolond pedig, aki bedobta a követ, a kerítés mögül lesi, kezét dörszölgetve, hogy mekkora kalamajkát okozott. Tapsol örömeiben a kő csobbanására, majd ujjong a kút körül tolakodó, egymás tyúkszemére taposó okosok kudarca láttán. És meggyőződés, hogy ő okosabb valamennyiüknél, hisz – lám – az okosok képtelenek a követ kihalszni a kútból.

Román lapszemle

A romániai gépkocsivezető rendszerint agresszív, a negatív magatartásmódra hajlamos. Bár elismeri a saját hibáit, mégis a többi gépkocsivezetőt vádolja a közlekedési rendszabályok megszegésével. A Prahova és Giurgiu megyei sofőrök valószínűleg közveszélyt jelentenek az országutakon, a nők pedig általában összetévesztik a tükröt a kormánykerékkel. A román rendőrség adatai szerint egyébként idén már 55 ezer hajtási jogisítványt vontak be és több mint egymillió büntetést róttak ki. (Adevărul) ► A személyes függetlenség és a szabadság érzete sokkal boldogabbá teszi az embert, mint a vagyon – derül ki új-zélandi szociológusok vizsgálódásaiból. (Click) ► Háromhavi átlagbérnek megfelelő összegbe, 800 euróba kerül a legdrágább román bor, egy 1937-es évjáratú félszáz Cabernet Sauvignon. (Evenimentul zilei)

Athéni gondok – Bukarestben

Több úton is begyűrűzhetnek Romániába a görögországi gazdasági-pénzügyi válság hatásai.

Bogdán Tibor

Hét görögországi banknak vannak leányvállalatai Romániában, a Bancpost tulajdonosa, az EFG, az Alpha Bank, az NBG által ellenőrzött Banca Românească, a Piraeus Bank, az ATE Bank, az Emporiki és a Marfin Bank; közülük kettő ott szerepel a legnagyobb romániai tíz pénzügyi intézmény listáján.

Nettó finanszírozók?

A görögországi bankok romániai leányvállalatai összesen 13 milliárd euró értékben folyósítottak hitelt, miközben a romániai befektetőktől érkezett betétek összege nem haladja meg a 6 milliárd eurót. Ami azt jelenti, hogy ezeket a pénzügyi intézményeket a román gazdaság nettó finanszírozóinak tekinthetjük.

Az utóbbi évtizedben elsősorban az építőiparba ruháztak be komolyabb összegeket, így jelentős hitelt nyúj-

tottak a Băneasa Shopping City, a Liberty Center, az Euro Tower, a Cubic Center megépítéséhez, valamint az Asmita, valamint Doamna Ghica Plaza, a Stejari lakónegyed kialakításához. Kölcsönfelvevők közé olyan tekintélyes romániai üzletemberek tartoznak, mint Dinu Patriciu, Gabriel Popoviciu és Iulian Dascălu.

A válság profétájaként ismert közgazdász, Nouriel Roubini meggyőződése, hogy a görög bankvilág jelentős romániai szerepvállalása miatt Athén gondjait Bukarest is megérezheti, hiszen a görög pénzügyi világ a romániai bankrendszerhez befolyt külföldi tőke közel egyharmadát ellenőrzi.

Központi jegybanki gondoskodás

A nemzetközi szakértővel szemben a Román Nemzeti Bank illetékesei kevésbé tartanak a válság begyűrűzésétől. A központi jegybank el-

lenőrző testületét vezető Nicolae Cintează arról beszélt, hogy a nemzeti bank illetékesei állandó kapcsolatban állnak a Romániában jelenlevő görög bankok vezetőivel, és egyelőre ezek a pénzügyi intézetek nem utalnak át több pénzt az anyabankokhoz, mint amennyit a korábbi években szoktak. Mint kifejtette, a román piacokon működő görög bankok fizetőképessége meghaladja a pénzügyi átlagot, készpénzkészletük szintje is megfelelő. A Román Nemzeti Bank egyébként gondoskodott a görögországi válság Romániára kiható esetleges következményeinek kivédéséről, a Romániában tevékenykedő görög bankok összeomlásának megelőzéséről. Így, sürgősségi esetben, a központi jegybank a csődbe jutott görög bankoktól pénzügyi garanciaként elfogadja saját székházuk épületét, de ha szükségesnek mutatkozik, akár a bankok Román Nemzeti Banknál letétbe helyezett tartalékösszegeiből is felszabadíthat bizonyos mennyiséget.

A görög bankokban betétel rendelkező hazai befekte-

tőknek nem kell különösképpen tartaniuk a görögországi bankválságtól. Elsősorban a 100 ezer eurót meg nem haladó betétekre az állam garanciát vállal. Az ezt meghaladó összegeket 100-100 ezer eurós letétekre tagolhatják. Emellett a pénzt alternatív befektetésekben lehet kamatotzatni, így például részvényekben (ami magasabb kockázattal jár és nagyobb fokú pénzügyi hozzáértést igényel), kötvényekben, alacsony kockázatú beruházási alapokban, vagy nemesfémekben.

Veszélyek

Az utóbbi időben a Romániában is jelenlevő hét görög pénzügyi intézményt jelentősen leértékelték a három legfontosabb nemzetközi hitelminősítő, a Moody's, a Standard & Poor's és a Fitch. A román pénzügyi piac 10 milliárd euróval jelenlevő Alpha, az EFG, az NBG és a Piraeus minősítését például „rendkívül spekulatív” szintre rontotta, ami a második legrosszabb besorolás az értékskálán. Ez megnehezítette hozzáférésüket a nemzet-

közi pénzügyi piacokhoz. A görögországi válság romániai bankszektorra történő kihatása így egyelőre abban mutatkozik meg, hogy a Romániában leányvállalattal rendelkező valamennyi görög bank igyekszik saját finanszírozását minél inkább a romániai helyi pénzügyi piacokról fedezni. Ezért megemelik a letéti kamatozatokat, ennek következtében közülük hat máris a legmagasabb kamattal dolgozó tíz bank között található; a romániai görög bankok által gyakorolt kamatlábak bizonyos esetekben a hazai bankrendszer kamatlábjának kétszeresét is elérhetik. Ez viszont a hazai pénzügyi piac torzulásához vezethet, bár ennek konkrét jelei egyelőre még nem mutatkoztak meg.

Pénzügyi elemzők attól tartanak, hogy a görög bankok súlyos helyzete hátrányosan befolyásolhatja a román kormány pénzügyi stratégiáját. Mindenekelőtt Románia euróvezetethez történő csatlakozásáról van szó. A Bukarest által hivatalosan kijelölt időpont 2015, ám tekintve, hogy Brüsszel egybehangzó véleménye szerint

Görögország túl korán és csalással vált az euróövezet tagjává, ez a határidő megcsúszhat. Az uniós illetékesek ugyanis joggal tarthatnak attól, hogy a Görögország felvételekor elkövetett hibát Románia – és Bulgária – esetében is megismételhetik, ezért feltehetően szigorúbban bírálják majd el a két ország konvergenciaprogramjait, annál is inkább, mivel Románia az öt maastrichti feltétel közül négynek még egyáltalán nem tesz eleget.

Am a romániai görög bankok ingattal helyzete a román államkötvények kibocsátását is károsan befolyásolhatja. Bukarest a közeljövőben legalább egymillió euró értékben dobna piacra értékpapírokat, ám nem kizárt, hogy az időpont eltolására illetve a kamatlábak emelésére kényszerül.

A görögországi válság nyomán ugyanakkor jelentősen megcsappanhatnak a romániai görög beruházások, amint hogy az is kevésbé valószínű, hogy a Romániában jelenlevő görög nagyvállalatok – például az OTE telefonvállalatot – egy külföldi befektető megvásárolná. ◀

MSZP: bírálatok önkritika nélkül

Változatlanul fennáll a Magyar Szocialista Párt szakadásának a veszélye, elemzők szerint a hétvégi kongresszuson sem sikerült pontot tenni a belső konfliktusokra.

Gy. Z.

Nyolc évnyi kormányzás súlyos árkokat mélyített a Magyar Szocialista Párt soraiban, a különböző frakciók és platformok egyre erőteljesebben szét húznak. Tulajdonképpen ez a folyamat is nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a tavalyi választásokon nem csupán búcsúzni kellett a hatalomtól, hanem a széles tömegeket megszólítani kívánó és sokáig tudó MSZP a parlamenti patkó baloldalán mindössze ötvenkilenc helyet foglal el a 384-ből, miközben a Fidesz-KDNP pártszövetség a mandátumok kétharmadát töltheti be.

A törésvonalak

Ilyen földindulásszerű vereség minden pártot megrendít, még akkor is, ha nem széthúzások gyengítik, hanem a választók úgy ítélik meg, hogy számukra nem megfelelő politikát folytatott. Egy jobb sorsra érdemes politikai irányvonal jelenleg súlyos válsággal küzd Magyarországon. A törésvonalak ugyanis nem pusztán a frakciók és platformok között húzódnak, hanem korosztályi ellentétek is megfigyelhetők: a „nagy öregek” és az „ifjútörök” ritkán tudnak szót ér-

teni egymással. Egyes elemzők úgy látják, és ez az optimistább változat, hogy az MSZP elmúlt huszonegy esztendeje itt és most véget ért. Kiszelly Zoltán magyar politológus szerint a szombati nap egyértelmű üzenete, hogy Gyurcsány Ferenc két vereséget is szenvedett: „Gyurcsány Ferenc két szimbolikus veresége: az, hogy a párt baloldali marad, és hogy a pártszavazás vélhetően elmarad – ez pedig Mesterházy számára két szimbolikus győzelem” – hangzott az értékelése egy televíziós műsorban. Ugyanakkor Krekó Péter, a Political Capital nevű elemzőcég kutatási igazgatója úgy látja: a viták biztosan folytatódnak, ami tovább rontja az MSZP helyzetét: „En azt is nagyon valószínűnek tartom, hogy a végső soron ez el fog vezetni a pártszakadáshoz, mert lát-szik, olyan magas szintre hágtak az indulatok, olyan személyeskedésekbe mennek át, hogy ez előrevetíti a pártszakadást” – mondta ki ítéletét Krekó.

A koreográfia

A legélesebben Csizmadia Ervin fogalmazott, szerint az MSZP-t a mai állapotából már nem lehet élet-

Gyurcsány Ferenc volt miniszterelnök. Távozik a Magyar Szocialista Pártból?

Fotó: MTI

re kelteni. A Méltányosság Politikaelemző Központ igazgatójának a véleménye szerint üdvös volna, ha a balliberális térfélen létrejönne egy alternatív párt. A következő időszak kihívása az, hogy a Fidesszel szemben lesz-e egy életképes, nagy váltópárt – tette hozzá. Szerinte erre az LMP, a Jobbik, és jelenlegi állapotában az MSZP sem tűnik esélyesnek. Nem mondta ugyan ki, de mindenképpen idetartozik, hogy már a szakadási folyamat jele volt, amikor a pártból kivált Szili Katalin, és megalakította saját pártját, a Szociális Uniót, amely egyelőre nem sokat hallat magáról, és még az is kérdéses, hogy a három év múlva esedékes újabb választásokig össze tudja-e szedni magát.

A kongresszus kezdete előtt látványos, nyilvánvalóan főként a külvilágnak szóló jelenetre került sor, bár a koreográfiát legalábbis az egyik fél nyilvánvalóan alaposan kidolgozta: a korábban érkező Gyurcsány Ferenc volt pártelnök-miniszterelnök fogadta az MSZP jelenlegi vezérét, Mesterházy Attilát, és a fényképezőgépek, tévékamerák kereszttüzében a két politikus baráti kézfogással üdvözölte egymást. Odabent aztán a sajtót hermetikusan elzárva alaposan egymásnak estek, amit utóbb maguk sem titkoltak.

A szalámitaktika

Gyurcsány Ferenc és Mesterházy Attila persze külön-külön beszélt a rendkívüli kongresszusról a közszol-

gálati rádióban. Gyurcsány megerősítette: nem akar távozni az MSZP-ből, és nem gondolja, hogy a párton belül nem kívánatos személynek tartanak. A volt kormányfő elmondta, egy vitának természetes része, ha valaki kisebbségbe kerül, azon pedig dolgozni kell, hogy a kisebbségből többség legyen. Arra a kérdésre, hogy megnő-e az esélye a 2014-ben esedékes választásokon, ha kiszállna az MSZP-ből, Gyurcsány azt mondta, a demokrácia szent dolog, és az embereknek kell dönteniük.

Mesterházy megerősítette, hogy az orbáni politika veszteseit képviselve szeretnének összefogni más politikai erővel, ezért is fogadtak el egyöntetűen politikai nyilatkozatot az Orbán-kormány egy évéről. Arra a kérdésre,

hogyan állta meg annak a borítéknak a felbontását, amelyben Gyurcsány Ferenc megnevezte őszi beszédének a vélt kiszivárogtatóit, azt felelte: „Nagyon egyszerűen. Egyet tettem csak, hogy valós bizonyítékok után nézek”. Mesterházy Attila ezért kérte fel a belügyminisztériumot, hogy hozzanak nyilvánosságra minden, a beszéd kiszivárogtatását érintő információt, amire Pintér Sándor belügyminiszter elutasítván azt felelte: nem áll szándékukban egyetlen párt belső életébe sem beavatkozni.

A magyar történelmet kicsit is ismerők körében óhatatlanul fölmerül a szalámitaktika kifejezés, amely ráadásul szorosan kapcsolódik a baloldalhoz. Ez a második világháború után a Magyar Kommunista Párt – áttételesen az MSZP egyik jogelődje – gyors hatalomra kerülése érdekében a többi párttal szemben alkalmazott magatartásának, politikai módszereinek köznyelvi elnevezése volt. A kommunisták részben szovjet ösztönzésre és támogatással szinte azonnal nekiláttak a hatalom módszeres kisajátításának, a politikai ellenfelek felszámolásának. Először a legfőbb rivális pártok vezetőit, vezéregyéniségeit tartóztatták le, vagy ítéltették el koholt vádak alapján szökésre, majd tartós emigrációra kényszerítve őket, s amikor ezen túljutottak, a saját soraikban keresték és vélték megtalálni az „ellenséget”. ◀

Lap-top

A nap címe. Sorin Oprescu, a következő Traian Băsescu, *ziare.com*.

Magyarázat. A romániai – nyomtatott és elektronikus – sajtót szemlélő portál vezető cikke biztosra veszi a jelenlegi bukaresti főpolgármester győzelmét a következő elnökválasztásokon. A Basarab-híd felavatásával (és tegyük hozzá: a főváros élén végzett jó munkájával) szerzett jó pontok után „csak az a kérdés, hogy ki tudna ellenállni neki 2014-ben”. (Azért nem szörnyű, hogy még három évet kell kibírnunk a mostanival?) A híd után következik a nagy nemzeti stadion felavatása, és ha még ez sem elég, a fővárost átszelő hatalmas függőút. Marad a kérdés, hogy ki lesz Oprescu vetélytársa az államfő-választásokon, hiszen a politikusokkal amúgy is mindig van a popor, azok megverik önmagukat.

Lassan a teszttel! A *Gândul* idéző *Cotidianul* ismerteti Dan Manolăchescu Kovászna megyei PDL-elnök harcias nyilatkozatát: „Ha az RMDSZ egy jövendő Koszovót akar, mondja meg, és mi vagy fegyvert ragadunk, vagy elmegyünk”. Ime, valóban egy hebehurgya ítélet. (Logikailag is hibás, hiszen megtehetnék, hogy fegyvert ragadnak, és úgy tűnnek el a búsba.) Szóval, aki ezt az egészet amolyan kísérleti léggömbként felelőtlenül lanszírozta, bünyösen ártott országának.

Üresben, de hevesen. Megragadta a figyelmünket egy másik cím is a *Cotidianul*-ban: *RMDSZ, isten hozott az ellenzékben!* Naplóbejegyzésről van szó, szerzője senki más, mint Varujan Vosganian, volt liberális miniszter, aki mielőtt ezt a következtetést levonná, megállapítja, hogy a politika Romániában mindinkább felesleges időtöltésnek számít. (Igaza van, hiszen mind a területi újrendeződés, mind az alkotmánymódosítás körüli felhajtás steril dumma, egyikből sem lesz semmi.)

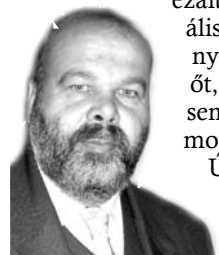
A nap álhíre. Sorozatos újramegyesítések segítségével Traian Băsescu el akarja érni, hogy Hargita megye Botoșani-nal legyen határos, Kovásznának pedig kijárása legyen a tengerre. (Sepsiszentgyörgyön már le is rakták – vízre – a hajógyár alapjait.)

Minden napra egy mondás

„A nyilvános siker semmilyen formája sem teheti jóvá az otthon elszenvedett kudarcot.”
Benjamin Disraeli

Áldozattan

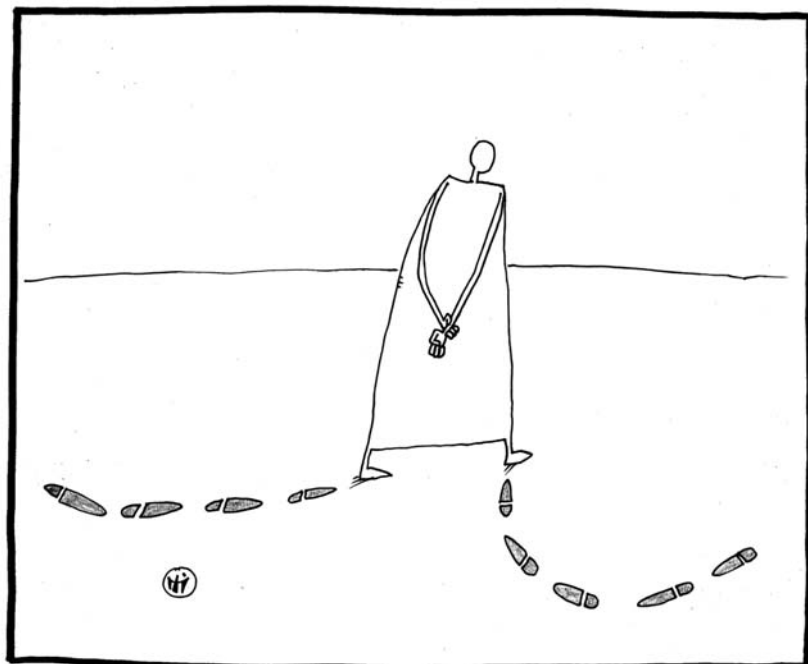
Van a kriminológiának egy ága, amelyet viktimológiának, azaz áldozattannak hívnak. Ez a határtudomány a lélektan, a bűnügyi statisztika, a jog és az orvostudományok segítségével próbálja kideríteni, milyen tényezők segítik, illetve gátolják azt, hogy valaki bűncselekmény áldozatává váljon. A tévedés kockázata nélkül beszélhetünk: a kutatók egybehangzó következtetése az, hogy a szélsőséges, az átlagostól, természetestől eltérő magatartás fokozott kockázatot jelent, mert magára vonja a bűnelkövetők figyelmét. Jobban ki van téve a veszélynek az, aki provokálja az agresszort, netán maga kezdeményezi a konfliktust, de ugyanakkor az is, aki semmiképp nem védekezik az agresszió ellen, s ezáltal azt tudatja a potenciális bűnözőkkel, hogy könnyű préda, kifoszthatják őt, védekezni nincsen semmi kedve, amíg nyomorult.

Székely Ervin

Úgy tűnik, hogy a megállapítások, amelyek az egyes egyénekre érvényesek, a társadalom egészére nézve is

Múlt

Horváth István

Wesselényi

JANUÁR 13KÁN

Országgyűlésünk dolgai mindinkább bonyolódnak. A legszebb indítványok elhullnak. A szabadelvűeket üldözés s ijesztgetés fenyegeti. Arulás, visszavonás, rettentés, megvesztegetés s minden nemtelen eszközök játéka vétettek. Megcsalódtam hazám morális erejében; alig van tíz ember, ki értené, mit kell tenni. Nincsenek morale principiumaik, melyek körül forogjanak s mégis örökre azon egy pontra térjenek vissza. A nagyobb rész, még csak módiból, önhasznóból, ravaszágból liberális. Kevesen gondolkodtak komolyul a szabadságról, annak szelleme nem vált még vérré bennök, s lehet-e többet remélni törvényeink mostani állásában? E nemzet soha nem fog elémmeni a rendes reform útján! Külső vagy belső megrázkódtatás, sanyargatás és ínség kell, hogy felébredjen bűnös henyeségéből.

Wesselényi Miklós különös jelenet az országgyűlésén. De ő nemzetünk korán van születve, mint II. József volt. De mégis oly hasznokat fog tenni – nem nekünk, hanem a jövő generációknak –, mint József tett. Neki vak ellenségi vannak és lesznek, személyesen és elveinek, s ez a história szerint igen természetes. Ő nem azok közül való s nem is akar az lenni, kit minden szerethessen. Neki egy nagy hibája van a politikai pályán. Azt hiszi, hogy az oratori taktikát nagyon érti, s van is oka azt hinni a momentum behatásai után. De nem akarja elhinni, hogy ravasz ellenséggel áll szembe, mely minden oratori taktikáját hátulról gúnyoló nevetéssel teszi semmivé. Nem akarja hinni, hogy ellensége, amely ostoba, éppen oly ravasz is.

Böloni Farkas Sándor: *Naplótöredék (1835–1836)*

SZELLEMI DÉZÉS

Mester?

„Az MSZP-ben azért sem éreztem igazán jól magam, mert a párt nem tisztázta a nemzethez és a határon túli magyarokhoz való viszonyát” – mondta Szili Katalin, amikor nemrég nálunk járt, és interjút készítettem vele az ÚMSZ-nek. Szavait nem kellett firtatni, hisz Szili azok közé a szocialista politikusok közé tartozik, akinek ama hírhedt népszavazás után sem kellett attól tartania, hogy kifütyölik. Idézett véleményét alighanem volt pártján belül is többször elmondta. Nem ismerjük, milyen hatással, de a határon túli magyarok kettős állampolgárságának megadását ők is megszavazták. Kivéve három-négy személyt, Gyurcsány Ferencet az élen, aki eddig se ölelt a keblére bennünket. Ám az is látszik, hogy az ellenzékben lévő szocialisták most sem exponálják magukat értünk, mint ha az egész témát átengedték volna a Fidesznek. Persze azért sem foglalkoznak velünk, mert a párt belső harcai kötik le figyelmüket. Gyurcsány szégyenteljes bukása után is úgy gondolja, hogy ismét a párt élére állhat, de legalábbis meghatározó személyisége lehet. Nem akarja tudomásul venni, hogy lejáratta magát (nem csak az őszödi beszéddel), s immár nem lehet tömegbázisa! Még akkor sem, ha újra pozícionálja magát a balközépen, és demokratábbnak akar látszani.

A napokban megtartott rendkívüli pártkongresszus Mesterházy Attila vonalát erősítette meg, fölényes kétharmados többséggel. A fiatal elnök kora miatt sem annyira tapasztalt politikus és kevésbé rámenős, mint Gyurcsány, de ez utóbbi még előnyére is válhat, hiszen az embereknek elégük van a csapkodó stílusból, az ellenfél örökös ostorozásából, inkább őszinte szavakat szeretnének hallani az ország állapotáról, s a vezető utakról. S Mesterházy-nak van erre képessége, hiszen mind hazai, mind pedig külföldi egyetemi tanulmányait kiténtetéssel, summa cum laude minősítéssel végezte. Megfontoltsága és kulturált beszéde külön erény lehet a harcoló és mindig győzni (és nem meggyőzni!) akaró politikusok közt. Az is javára válhat, hogy neve alig hozható összefüggésbe a szocialista kormányzás hatalmas csődjével. Vagyis nem sáros.

Nyitott, demokratikus baloldali néppártként mozgásteret is nagyobb lehet az MSZP-nek, mint a vele kormányzó, a határon túli magyarság gondjaira érzéketlen szabaddemokraták foglyaként. S a szomszédokat főlöleszen heccelő nagy-

Sike Lajos

magyarkodás helyett úgy vállalhatja a magyar összefogást, hogy megszabadul a Kovács László féle „tanuljunk meg kicsik lenni” kisebbségi komplexustól is. Várjuk: Mesterházy csakugyan mestere lesz az ellenzéki politizálásnak, amire a magyar demokráciának nagy szüksége van.

helytállóak. Romániában az elmúlt húsz évben sohasem bémult meg ennyire a társadalom önvédelmi reflexe. Valószínű, hogy ez sem véletlenül alakult így, és érdekes tanulmány tárgya lehetne annak vizsgálata, miként sikerült a lakosság kollektív ingerküszöbét olyan magasra emelni, hogy még a legdurvább jogsértésekre se reagáljon vagy legalábbis ezt ne az elvárható eréllyel tegye. Most azonban elégedjünk meg a jelenség vizsgálatával.

Ezelőtt néhány évvel a civil társadalom valósággal lángra lobbant, amikor kiderült, hogy Adrian Năstase Tamara nagynénjétől örökölt 400 ezer dollárt. A korrupcióellenesség lánglelkű bajnokainak azonban szemük sem rebben annak hallatán, hogy egy „jótét lélek” az ingatlanválság kellős közepén megvásárolja Elena Udrea egyik tömbházát 3 millió euróért, megszabadítandó a miniszter asszonyt álmatlan éjszakáitól. Hasonlóképpen nem tűnik fel senkinek, hogy Sorin Blejnar apósa – aki egész életében állami bérből és fizetésből élt – hogyan tudott 150 ezer eurót kölcsönözni az adóhatóságot

igazgató vejének. Ugyanaz a civil társadalom, amelyik másfél évtizeddel ezelőtt helette Strasbourgba szaladgált, mert Ion Iliescu törvényességi óvásokat kért a volt tulajdonosoknak jogerős bírósági ítéletekkel visszaszolgáltatott ingatlanok ügyében, most zokszó nélkül veszi tudomásul, hogy

Traian Băsescu „megjövendöli” a vámosok letartóztatását. Mi több, Monica Macovei egykori emberjogi aktivista arra szólítja fel az ellenzéki politikusokat, hogy bizonyítsák ártatlanságukat, mintha annak vé-

lemzése nem is lenne kötelező. A szakszervezetek sohasem voltak különösen erősek és egységesek ebben az országban. Vezetőik túl hamar elszakadtak az általuk képviseltéktől és egyeztek ki politikai vagy gazdasági érdekcsoportokkal. Mindazonáltal az mégis nehezen magyarázható, hogy akár a bérek 25 százalékos lefaragásáról, akár a nyugdíjtörvényről legyen szó, az érdekvédelem nem tudott tízezer embernél többet megmozgatni. Sokatmondó jelenség, hogy az utóbbi hónapokban a legaktívabbak a veterán katonák, illetve a

rendőrök szakszervezetei, amelyeknek a tagsága pedig nem is a legnagyobb vesztese a kormány katasztrófális gazdaságpolitikájának.

A sajtónak – amelyiknek oroszlánrésze volt az 1996-os, majd 2004-es kormányváltásokban – szinte teljes egészében megszűnt a függetlensége. A lapok – de főleg a televíziók – a tulajdonosok politikai érdekeinek a szócsöveivé váltak. Ehhez nagymértékben hozzájárult az is, hogy átalakult a média tulajdonosi szerkezete. A kilencvenes évek sztár-újságíróitól (Dumitru Tinu, Sorin Roșca-Stănescu, Ion Cristoiu stb.) üzletemberek (Sorin Ovidiu Vântu, Dan Grigore Adamescu, Dan Voiculescu) vették át az irányítást, a hírlapíróknak pedig nincs olyan ütöképes szakmai szervezete, amely megvédené érdekeiket (a Román Sajtóklub tulajdonosok és nem az újságírók szervezeteiként jött létre). Különös, hogy még a hatalommal szemben kritikus média is megrendelésre és nem meggyőződésből ír (noha a kettő szerencsés esetben nem zárja ki egymást).

Az áldozattan szakértői szerint pedig a társadalom passzivitása az áldozattá válás fokozott kockázatát jelenti.

Röviden

Kölcsön a Nabuccóra?

Az Európai Fejlesztési Bankkal kezdett tárgyalásokat a román kormány annak érdekében, hogy az állami tulajdonban levő Transgaz pénzalapokhoz jusson a Nabucco olajvezeték megépítéséhez – írta a *Bloombergre* hivatkozva a *Mediafax*. A Raiffeisen Bank International befektetői nemrégiben körlevélben mutattak rá arra, hogy a Transgaznak idén 50 millió lejjel, jövőre pedig 30 millióval kell hozzájárulnia a vezeték építési költségeihez.

Nőtt a munkaköltség

Romániában 4,5 százalékkal emelkedtek az idei első negyedévben a munkaköltségek, ami jóval meghaladja a 2,7 százalékos európai uniós átlagot – derült ki az Eurostat legfrissebb statisztikáiból. Ez a bolgár és magyar munkakiadások után közösségi szinten a harmadik legnagyobb növekedést jelenti.

Lidl a Plus „romjain”

Több mint száz üzlettel tagnaptól Romániában is jelen van a német tulajdonú Lidl diszkontáruházlánc – írta a *Ziarul Financiar*. Az alacsony áraitól híres üzletlánc tavaly a Plus felvásárlásával tört be a hazai piacra, ahol aktív terjeszkedés várható. Jelenleg több tíz újabb egység építése zajlik országszerte. A Lidl hazai forgalmát húszmilliárd euróra becsülik.

Közepes vásárlóerő

Kevésbé több, mint 12 ezer dollárnyi összeggel világszinten a 68. helyen áll Románia az egy főre eső bruttó hazai termék (GDP) tekintetében. Az országot olyan, sokkal szegényebb államok is lekörözik, mint például Botswana vagy Trinidad és Tobago – adta hírül a *Gândul*. A vásárlóerő GDP-ben kifejezett összege nagyobb, mint 2009-ben, ám elmarad a 2008-ashoz képest. A jelen statisztika szerint Quatarban, Luxemburgban, illetve Norvégiában élnek a legtehetősebb polgárok.

„Európai minősítőt”

Az amerikai hitelminősítők egyeduralmának ellensúlyozására ismét egy európai hitelminősítő létrehozását szorgalmazta Angela Merkel. A német kancellár úgy fogalmazott: Európa önbecsülése érdekében lenne szükség erre a lépésre, hozzátéve, a leendő új hitelminősítőnek a gazdasági szférából kellene érkeznie. Merkel elismerte, hogy a jelenlegi gazdasági helyzet nem igazán kedvez egy ilyen szervezet megalapításának és meglátása szerint előbb le kell küzdeni az európai adósságválságot.

Autópálya: Bechtelt a pohár

Cs. P. T.

Holtpontra jutottak a tárgyalások az észak-erdélyi autópálya építésével megbízott Bechtel társasággal – tudta meg lapunk az Országos Út- és Autópályaépítő Társaság (CNADNR) egyik név nélküli nyilatkozó magas beosztású tisztségviselőjétől. „Az amerikaiak addig hallani sem akarnak esetleges alkuról vagy a munkálatok árának lecsökkentéséről, amíg a román állam nem törleszti adósságát” – vázolta a helyzetet forrásunk. Tájékoztatója szerint 110 millió euróról van szó, amit a CNADNR sehogysem tud előteremteni. „Ha elő is tudnánk kaparni az összeget, legalább további 240 millió euró kéne ahhoz, hogy három szakaszon folytatódhassanak a munkálatok és újabb hatvan kilométer sztráda elkészüljön. Arról nem is beszélve, hogy a kisorjáratásokat sem sikerült még megoldani, ami a román állam kötelessége lenne” – magyarázta.

Mint ismert, az észak-erdélyi autópálya munkálatai hó-

Innen csak egy irányba vezet út? Kérdéssé vált az észak-erdélyi autópálya befejezése Fotó: capital.ro

napok óta állnak, s egyes – a Bechtel által meg nem erősített hírek – szerint az amerikai vállalat átköltöztette erőgepei egy részét más európai munkatelepekre. A jelek szerint remény sincs a sztráda építés folytatására, annak ellenére, hogy június elején Emil Boc miniszterelnök még úgy nyilatkozott, a kivi-

telezés folytatódik.

„Ez az állapot a Bechtelnek nagyon is megfelel, mivel akkor is pénz jár nekik, ha nem dolgoznak. A román állammal kötött szerződés értelmében a megrendelőnek fizetnie kell a cég tőkeköltségeit, ami havonta több millió eurót jelent” – mondta forrásunk, hozzátéve, a kialakult helyzetről a politikusok is tehetnek. „Nemcsak pénzhányról van szó. Az utóbbi években nagyon gyakran változtak a CNADNR politikai alapon kinevezett vezetői. Az új emberek már nem tudták teljesíteni azt, amit elődjük szerződésben vállalt a Bechtel szemben. Nem csoda, hogy az amerikaiak szerint komolytalanok vagyunk” –

jelentette ki. A Bechtel szövegét többszöri próbálkozás ellenére, lapzártánkig nem sikerült elérni.

Kárvallott alvállalkozók

A kialakult patthelyzetnek máris több kárvallottja van. Több tucat, a Bechtelnek dolgozó alvállalkozó nem kapta meg a pénzét az amerikaiktól, s emiatt sokan a csőd szélére kerültek. Tegnap mintegy ötven cégvezető küldöttsége Florin Stamatian Kolozs megyei prefektus segítségét kérte, mivel nem kapták meg fizetségüket a Bechtel számára 2010 folyamán végzett munkálatokért, illetve beszállításokért. Sok

vállalkozás – állítják az érintettek – emiatt volt kénytelen dolgozókat elbocsátani, munkaeszközöktől megválni, vagy végső esetben lehúzni a rolót. A szóban forgó Kolozs és Szilágy megyei cégek szerint az elmaradások értéke az egymillió eurót is eléri, a konszern viszont arra hivatkozik, addig nem tud fizetni, míg a román állam nem törleszti vele szemben felgyülemlett adósságait. A vállalkozók küldöttsége konkrét megoldási javaslattal állt elő, ám erről a felek nem kívántak részleteket elárulni.

Másutt is akadozik

A szállítástügyi tárca képviselőinek nyilatkozatai alapján egy ideig úgy tűnt, a borsói határátkelőt Brassóval összekötő autósztráda tervezete lassan elveszti prioritását a kormány számára, hogy helyet adjon a 4-es páneurópai folyósó nevű Dél-erdélyi pálya projektjének. Ezt legutóbb Radu Berceanu volt szállítástügyi miniszter meg is erősítette. Lapunk azonban megtudta: a CNADNR-nek meggyűlt a baja az uniós pénzekből épülő dél-erdélyi sztrádaival is, miután az autópálya nyomvonalát tervező cég munkája kapcsán szerződési problémák merültek fel. „Mivel a bíróságon megtámadták az eddig megkötött szerződéseket, borulhat a dél-erdélyi sztráda kivitelezése is” – magyarázta forrásunk. ◀

Brüsszel levágta a Romániának szánt pénzeket

Az Európai Bizottság (EB) jegelte a romániai szállítástügyi infrastruktúrát finanszírozó Regionális Operatív Program kifizetéseit, mivel úgy ítéli meg, gondok merültek fel a versenytagyalásos szerződések ügyében. Az EB az összes megkötött szerződés újragvizsgálását követeli Bukaresttől – ez elsősorban a régiófejlesztési és turisztikai minisztérium megállapodásait érinti. A régiófejlesztési tárca közleménye szerint az EB diszkriminatívnak találta a pályázatok elbírálásának kritériumrendszerét az építők kiválasztásakor.

Európára is kiterjed a görög dráma?

ÜMSZ

A lej árfolyamát is megingatta a befektetők bizalmának csökkenése, miután kérdésessé vált, hogy Görögország megkapja-e a következő hitelrészleteket a Nemzetközi Valutaalaptól (IMF), illetve az Európai Uniótól – ami nélkül elkerülhetetlenné válna az államcsőd.

Miután a washingtoni pénzügyminisztérium kikötötte: az ország csak akkor számíthat finanszírozásra, ha a kabinet keresztülviszi a parlamenten a kölcsönmegegyezés alapjait szolgáló megszorítási csomagot, most az európai pénzügyi döntéshozói is „bekeményítettek”. Tegnap hajnalban zárult találkozásuk után az uniós pénzügyminiszterek sajtóközleményben szögezték le, hogy a következő (12 milliárd eurós) részlet csak akkor kaphatja meg az ország, ha újabb szigorú megszorító intézkedéseket fogadatosít.

Második esély

„Meg kell bizonyosodnunk arról, hogy a kormány-nak bizalmat szavaz a parlament és a program véghezvihető lesz” – nyomatékosított

ta tegnap Didier Reynders belga pénzügyminiszter. A pénzügyi tárcavezetők luxembourgi ülése után az is világossá vált, hogy Athén egy második pénzügyi mentőcsomagot kap. Erre azért van szükség, mert Görögország valószínűleg még jövőre sem lesz képes pénzhez jutni a tőkepiacokon, és mintegy 170 milliárd eurós finanszírozási hiánya lehet 2012 és 2014 között. A helyzet fokozódását jelzi az is, hogy jelentős mértékben, 440 milliárd euróra növelték az átmeneti uniós stabilitási alap felhasz-

Zuhanásnak indult a lej

Történelmi rekordot döntött tegnap a svájci frank lejjel szembeni árfolyama, ezzel egyidőben pedig az euró is február óta nem látott szintre erősödött. Az alpesi ország pénzét 3,53 lejért váltották, az euró ára pe-

dig 4,27 lejre emelkedett a nap folyamán. A régió pénznemei átlagosan 0,4 százalékos gyengültek. Az elemzők egyetértenek abban, hogy a lej értéktelenedése elsősorban a görög krízis számlájára írható.

nálható hitelkeretét is. Az EU és az IMF a jelek szerint mindent elkövet azért, hogy az áldozatvállalásból kimaradjanak az ország legnagyobb hitelezői – az Európai Központi Bank, valamint a görög, a francia és német pénzügyminiszterek és biztosítók –, azaz Görögország továbbra

is rendben törleszteni tudja feléjük fennálló adósságait. Ha erre nem lenne képes, azt a hitelminősítők csódként értékelnék, amely súlyos következményekkel járna az eurózónára nézve – mondta a szombati *Süddeutsche Zeitungnak* Jean-Claude Juncker, az Eurogroup elnöke. „A tüzzel

játszunk. (...) A csőd megfer-tőzheti Portugáliát és Írországot, majd nagy adósságai miatt Belgiumot és Olaszországot is, még Spanyolország előtt” – magyarázta.

Bedöntheti a bankokat

Annak ellenére, hogy az athéni kormány nyugalommal tekint a változások elé, a bankszférában már rég meghúzták a vészharangokat. Bár az európai bankok egy ideje csökkentették a görög fejleményeknek való kitettségüket, a kockázat lehetősége továbbra is fennáll az európai perifériáján levő országok részéről. Ebben Románia is jelentős mértékben érintett, miután az itt jelenlévő pénzügyminiszterek egy része masszívan támogatja görög anyabankját. Londoni elemzők egyenesen katasztrófálisnak nevezték a hatást, amelyet a görög államcsőd az európai bankrendszerre gyakorolhat. ◀

„Kenyeret vagy cirkuszt”. Reformmal elkerülhető lenne az államcsőd Görögországban

Nyolcadikos záróvizsga: nem elég a nyelvtudás

Antal Erika, Sipos M. Zoltán

▶ Ion Slavici, a meteoritok és a tájleírás szerepelt azon a tételsoron, amellyel tegnap a nyolcadikos záróvizsga résztvevői szembesültek. Az általános iskolák végzőseinek irodalmi szöveget, tudományos igénnyel megírt ismertetőt kellett értelmezniük és 10-15 soros fogalmazásban kellett kidolgozniuk a tételeket.

Lesznek meglepetések

A diákok többsége könnyűként értékelte a tételeket, a pedagógusok viszont azt hangsúlyozták, a tegnap lezajlott záróvizsga eredményhirdetése okozhat meglepetéseket. „Mindenképpen pontos műfajismeretre volt szükség ahhoz, hogy a tételeket jól kidolgozzák, és tapasztalataim szerint a diákok többségének a szövegértéssel van a legtöbb problémája” – nyilatkozta lapunknak a marosvásárhelyi Maria Cioba pedagógus. „Egyelőre úgy érzem, hogy jól ment a vizsga, de nagyon kevésszer volt alkalmunk hasonló tételekkel dolgozni, főleg az hozott zavarba, ami nem román irodalmi kérdés volt. Nem nagyon értek a meteoritokhoz” – vélekedett a nyolcadikos Suszter Éva, aki abban bízik, akárcsak a félévi dolgozat esetében, tárgyi ismereteinek hiánya ellenére az írásbelin is jól szerepel. Maros megyében 5438 nyolcadikos vett részt a tegnapi román nyelv

és irodalom vizsgán, sokuk számára nagyon fontos, hogy milyen eredményt sikerül elérni. A kilencedikbe iratkozó tanulók többsége még mindig liceumba vágyik – hangsúlyozta lapunknak Illés Ildikó főtanfelügyelő-helyettes. „Még mindig a divat diktál, de ez pár év múlva meg fog változni” – fogalmazott Illés. Andrassy Árpád, a marosvásárhelyi 7-es számú általános iskola igazgatója megerősítette a főtanfelügyelő-helyettes véleményét: mindketten úgy vélik, egyre fontosabb szerephez juthat a szakotatás. Bár még a Bolyai a divat, egyre többen választják az elméleti liceumok helyett az Elektromaros, a Gheorghe Șincai vagy a Traian Vuia szakliceumok kínálatát. „Ezekben az iskolákban pont úgy kell a román-

A nyolcadikosok lexikális és nyelvi ismereteit is vizsgálták a tegnapi román írásbelin

dás, mint az úgynevezett elméleti liceumokban. Sőt: itt van igazán nagy jelentősége a beszélt nyelv, és a különböző szakkifejezések ismeretének” – egészítette ki mondanivalóját Maria Cioba román-tanár, aki nagyon izgul magyar diákjai sikeréért.

Tanárok: nem kisebbre szabva

Péter Tünde, a Kolozs megyei főtanfelügyelő-helyettese „közepesen nehéznek” minősítette a tételeket. Tegnap ebben a térségben 6300 nyolcadikos jelent meg az írásbelin. „Biztos vagyok abban, hogy ezek a feladatok a magyar nemzetiségű tanulóknak sem jelenthettek gondot” – hangsúlyozta lapunk kérdésére a szakértő. A szülők közül többen úgy nyilat-

koztak, meglepő volt a felmérés. „Az utóbbi években jellemző, hogy irodalmi és nem irodalmi szövegek vegyesen szerepelnek a tételsoron, de év közben hasonló írás- és szövegértési gyakorlatokat alig végeznek a gyerekek, viszont rengeteg nehéz, úgynevezett klasszikus szöveget olvastatnak velük” – nyilatkozta Puch Tibor szülő, aki úgy véli, hasonló feltételek mellett a könnyű vizsgára is nehéz felkészülni. Többen arra hívták fel a figyelmet, hogy rendkívül fontos lenne, ha a magyar nemzetiségű gyerekek külön tankönyvekből és munkafüzetekből tanulhatnának, és gondot fordítanának a folyamatos, szakszerű szókincsfejlesztésre. „Másképp fejlődik a nyelvhasználat annak, aki nem anyanyelvi szinten beszél romá-

nul. Lehet, hogy bizonyos témákat ügyesen körbe tud járni, de nem biztos, hogy pont a földrajzi szókinccse rendben van, és ha ez így van, akkor az ideai meteoros tétel igenis nehéznek minősíthető” – hangsúlyozta Köllő Csilla, aki lányát kísérte el a megmérettetésre.

A kisebbek sem csalhatnak

Az oktatási tárca a román írásbeli előtt közleményben jelezte: a nyolcadikos záróvizsgák az érettségihez hasonló biztonsági feltételek mellett zajlanak, és a családi kísérleteket most is szigorúan büntetik. Országszerte több, mint kétszáz ezer diák vizsgázott négyezer vizsgaközpontban, az illetékes hatóságok tíz alternatív tételsort dolgoztak ki, ezek közül sorsolták ki az ideai feladatokat. A szaktárca jelezte: a közepes nehézségű felmérés teljesítésére 120 perc állt a vizsgázók rendelkezésére. A felügyeletet osztálytermenként két pedagógus biztosította, de az általunk megkérdezett végzősök és tanárok egyaránt megerősítették: nem volt az ideai érettségi szóbeliken tapasztalható feszült légkör az iskolákban. Mint ahogyan arról lapunk korábban beszámolt, az érettségi előtt térfelügyelő kamerák telepítését helyezte kilátásba az oktatási tárca, emiatt sokan a rossz vizsgakörülményekre panaszkodtak a maturandusok közül. ◀

Röviden

Pusztított a júniusi vihar

Többórás áramkieséseket okozott a hétvégi vihar Erdély-szerte: a nyári itéletidő zivatart, szélvihart és vilámlést hozott, helyenként tíz fokkal is hűvösebbet mértek a hőmérők a múlt heti kánikulai értékekhez képest. Az Országos Meteorológiai Intézet jelentése szerint a viharfelhők maradnak, továbbra is csapadékos idő jön, de a hét közepéig tart a felmelegedés, a nappali csúcshőmérséklet elérheti a 35 fokot. Ma az ország északi, északnyugati régióiban, holnap csupán északon várható nagy mennyiségű csapadék. A lezúduló víz miatt utak rongálódtak meg, vízátmosások keletkeztek, és megszapordtak a közlekedési balesetek is.

Kiváló a vízminőség

Harminchárom helyszínen ellenőrzi a Konstanca Megyei Egészségügyi Igazgatóság a Fekete-tenger vizét, az eredményeket folyamatosan teszik közzé, így a most induló üdülési szezon végéig követhető, milyenek a fürdőzés feltételei. Az első jelentés adatai szerint két üdülőtelen (Vénusz és Vénusz I) jó minőségű a víz, a többi állomáson pedig kitűnő. A hétvégen algásodásról érkezett jelentés, ezekben a napokban virágzik a rendkívül elterjedt vízínövénny. A hatóságok szerint kellemetlen jelenségről van szó, amely azonban a fürdőzők egészségére nem jelent veszélyt.

Karantén Gyergyószentmiklóson

Veszett róka miatt rendeltek el vesztézárat Gyergyószentmiklóson. Az érvényben lévő rendelkezéseknek megfelelően a következő időszakban sürgősen pótolni kell azoknak az állatoknak az oltását, amelyek időben nem kapták meg az életmentő vakcinát. Az oltás beadása után az érintett állatokat 14 napig teljesen elkülönítve kell tartani. A három hónapig tartó vesztézárat miatt befogják és várhatóan elatják a kóbor kutyákat és macskákat is. Hasonló karanténra legutóbb Szatmár megyében került sor, ott a városközpontban bukkantak veszett rókára.

Újabb vasúti baleset

Teherautóval ütközött az Arad és Nagyvárad között közlekedő gyorsvonat, a fát szállító gépjárművet egy magyar állampolgárságú férfi vezette, és vélhetőleg figyelmetlensége okozta a balesetet. A teherautót több méteren át tolt a vonat, de személyi sérülés nem történt, az anyagi kár jelentős. A baleset körülményeit jelenleg is vizsgálja a rendőrség.

Házsongárdért lobbiznak

Hírösszefoglaló

▶ A Házsongárdi temetőbe látogatott Detlev Boeing, az Európai Bizottság Bővítési Stratégiai Igazgatóságának kisebbségi és emberi jogokért felelős főtanácsosa. A rövid séta során a főtanácsosnak a temetőkert sírjaival, illetve a Rédey- és a Bánffy-kriptával, valamint a Házsongárd Alapítvány irányításával folyó felújítási munkálatokkal ismerkedett. Detlev Boeing a terepszemle után hangsúlyozta: a szarajevói muszlim temető felújításához is sikerült támogatást szerezni, itt is lehetőség nyílik a gyors és nélkülözhetetlen állagmegőrző beavatkozásra, de a hasonló jellegű beruházáshoz elengedhetetlen a helyi önkormányzat együttműködése. Az Európai Bizottság Bővítési Stratégiai Igazgatóságának szakembere a helyi civil szervezetek képviselőivel is egyeztetett, megnézte a nemrég megrongált sírköveket, amelyeket ismeretlen tettesek olajjal öntöttek le. A főtanácsos megdöbbenéssel

vette tudomásul a Házsongárdi temetőben uralkodó állapotokat és elfogadhatatlannak tartotta azt, hogy a városvezetés szemelny a műemlékvédelem hiányosságai fölött. A főtanácsos hangsúlyozta: a Házsongárdi Alapítvány munkáját és panaszait eljuttatja az illetékes nemzetközi fórumokhoz, bízva abban, hogy sikerül érdemi segítséget nyújtani a kolozsvári temetővédőknek. A múlt héten a Kolozs Megyei Ifjúsági Fórum (KIFOR) tett közzé nyilvános állásfoglalást Házsongárd-ügyben, ez a szervezet azt javasolta, helyezzenek el térfelügyelő kamerákat a temető kertben, és éjszaka is világítsák ki a sírokat. A sírrongálások miatt több rendben tiltakozott a Házsongárd Alapítvány is. A civil szervezet feltételezése szerint vannak, akik a műemlékvédelmi törvényre fittyet hányva a műemlékek megrongálásával „szabadítanak fel” sírhe-lyeket a védett temetőben. A helyiek az UNESCO segítségében bíznak, mert úgy vé-

lik, csak nemzetközi összefogással lehet megakadályozni a sírlemlékek további pusztulását. Az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács (EMNT) és a történelmi egyházak kolozsvári képviselői szintén felhívást tettek közzé, amelyben ökumenikus áhítatra és a temető bejárására invitálják a sírkert sorsa iránt érdeklődőket. Emlékeztetnek, a Házsongárd több száz jelentős erdélyi személyiség nyugvóhelye, tudósok, politikusok, művészek, egyházfők sírlemlékei alkotják az erdélyi nemzeti panteont. „Úgy tűnik, mára ez a kegyeleti hely már önmagát sem tudja megvédeni. Kihalálóléban a hely szelleméhez igazodó kulturált viselkedés és kölcsönös tisztelet. Az évek óta tartó pusztításnak, rongálásnak mindeddig egyetlen városi hatóság sem volt képes véget vetni” – olvasható a felhívásban, melynek szerzői július 2-án, szombaton 18 órára a Házsongárdi temető bejáratához invitálják a kolozsváriakat. ◀

Bottal verték a rektort

Hírösszefoglaló

▶ Közleményben reagált tegnap a magyar külügyminisztérium a gyulafehérvári teológia rektorát ért atrocitásokra: három férfi baseballütőkkel verte meg Oláh Zoltánt a hétvégén. A *Keresztalja* című lap úgy tudja, a tettesek azért verekedtek, mert a rektor megpróbálta lefényképezni a teológiai intézetet kövel dobáló fiatalokat. Az ittas vandálok nekiestek a fényképezőgéppel bizonyítékokat gyűjtő rektornak, szidalmazni kezdték, és a náluk levő ütőkkel kétszer megütötték. A lap információi szerint Oláh Zoltán elvesztette eszméletét, sebeit a gyulafehérvári kórház sürgősségi osztályán varrták össze. A sértett feljelentést tett a rendőrségben, a három támadóból kettőt elfogtak, ők szabadlábban védekezhetnek. A külügyminisztériumi közlemény úgy fogalmaz: Magyarországon megdöbbenéssel értesültek a gyulafehérvári magyarellenes atrocitásokról. A tárca tegnap, az *MTI*-hez eljuttatott

közleményében reményét fejezte ki, hogy elszigetelt esetről van szó. A minisztériumban úgy tudják, hogy Gyulafehérváron megrongáltak több, a katolikus egyház intézményeinek helyet adó épületet is. „Annak ellenére, hogy az érintett intézményekben anyagi kár okozása már korábban is előfordult, személyek elleni támadásokra eddig még nem volt példa” – olvasható a külügyi közleményben. A minisztérium kifejezi reményét, hogy „nem egy összehangolt magyarellenes hangulatkeltésnek vagyunk tanúi, mely élesen szemben állna a mindkét nemzet számára szimbolikus jelentőséggel bíró város szellemiségével”. A magyar kormány szerint az eset ellentmond a magyar-román kapcsolatokban tapasztalt nyitottságnak és szoros együttműködésnek is, és olyan időszakot idéz fel, melyet mindkét nemzet már meghaladottnak vélt. A tárca üdvözölte, hogy a rendőrségnek sikerült azonosítania az elkövetőket. ◀

Röviden

Író-olvasó találkozó
Pomogáts Bélával

A székelyudvarhelyi Haáz Rezső Múzeumban mutatják be holnap 18 órakor Pomogáts Béla *Magyar irodalom Erdélyben 1968–1989* című könyve V–VI. kötetét – írja a *szekelyhon.ro*. Az író-olvasó találkozó házigazdája Róth András Lajos, a Tudományos Könyvtár könyvtárosa lesz, a kötetet Sarány István, a Pallas-Akadémia Könyvkiadó főszerkesztő-helyettese méltatja.

Új Caravaggio-festményt
azonosítottak

Caravaggio korábban nem ismert művét azonosították szakemberek egy magángyűjtemény darabjai között, a festmény hamarosan megjelenik egy könyvben – írja a *The Guardian* című brit lap internetes kiadása. A Szent Ágostont ábrázoló olajfestményt kifejező, érett munkaként jellemezték, amelynek születését az 1600 körüli évekre teszik. „Ami egy XVII. századi ismeretlen festő művének tűnt, arról a restaurálás után kiderült, valószínűleg milyen értéket rejt” – fogalmazott Sebastian Schütze, a Bécsi Egyetem művészettörténet-professzora, a *Caravaggio és követői Rómában* című kiadvány egyik társszerzője.

Felemás az ideai zeneünnep

Csak Bukarestben tartják meg a szó szoros értelmében a Zene Ünnepét, az ország más városaiban a 30 éves jubileumi eseményt egybekötik a filharmonikák évadzáróival.

Sipos M. Zoltán,
Antal Erika, Totka László

► Az erdélyi városok nem csatlakoznak a mai, Zene Ünnepé nevé európai rendezvénysorozathoz, az egyes filharmonikák évadzáró koncertjüket dedikálják a jelentős európai eseménynek. A Zene Ünnepét 1982-ben tartották először Franciaországban. Maurice Fleuret francia zenetudós javasolta, hogy a nyár első napját a világon mindenütt zenével köszöntsék. Ma már a Zene Ünnep európai, sőt nemzetközi méretűvé vált: több mint 100 országban rendezik meg. A rendezvény lényege, hogy résztvevői nyissanak az addig kevésbé ismert zenei stílusok felé, másfelől vi-

A Zene Ünnepének lényege a közös ünneplés, a zene szeretetének átadása kicsiknek és nagyoknak

Erdélyi zeneünnep

szont lehetőséget biztosít különböző zenei intézmények számára (opera, zenekarok, kórusok, stb.), hogy kiszabaduljanak a négy fal közül és megmutatkozzanak a szabad ég alatt.

Igazi zeneünnep
Bukarestben

Az év legrövidebb éjszakáját zenével töltik a fővárosban, Franciaország bukaresti nagykövetsége és a Francia Kulturális Központ jazz, pop- és indie rock koncerteket szervez a Zene Ünnepé alkalmából.

A Román Nemzeti Múzeum udvarán szervezet koncertsorozatot ma este 7 órakor Nadia Trohin és Toma Hawk duója nyitja. A jazz után pop-rock következik a Jakko együttestől, majd 22 órától két indie-rockot játszó együttes, a Toulouse Lautrec és a The MOOoD következik. A Zene Ünnepé szelleméhez híven a szervezők ingyen kínálják a koncerteket a közönségnek. Ezenkívül, a zenész szakma mellett mindenkit arra biztatnak, hogy bátran vegye kézbe a hangszerét és muzsikáljon, akár otthon, akár az utcákon!

„Nagyváradon a Zene Ünnepének hivatalos dátumától eltérően csütörtöki évadzárónkon szentelünk teret ennek az eseménynek, egy szimfonikus rock-koncerttel” – nyilatkozta lapunknak Tódor Albert, a Nagyvárad Állami Filharmonia igazgatója. Elmondása szerint a Zene Ünnepének szentelt koncerten olyan híres rock-slágerek szólalnak meg szimfonikus köntösben, mint a Beatles – *Yesterday*, *Let it Bee* vagy a Queen *Bohemian Rhapsody* és a *We Are the Champions* című

slágerei, de a Filharmonia Enescu–Bartók teremében Rolling Stones, Blues Brothers, Deep Purple, Led Zeppelin és a Modern West népszerű szerzeményei is felcsendülnek. Marosvásárhelyen szintén csütörtökön ünneplik a zenét. Vasile Cazan, a Marosvásárhelyi Állami Filharmonia művészeti igazgatója elmondta, Franz Lamprecht vezényletével egy könnyed, kellemes koncertre számíthatnak a komolyzene kedvelői, amelyen Csajkovszkij, Handel és Mozart művei csendülnek fel. Hozzátette, hogy az ünnep tulajdonképpen nem csak egy napot tart, évek óta hagyomány ugyanis a Marosvásárhelyi Nyáresti orgonahangverseny nevé rendezvény, amelyen Molnár Tünde orgonaművész lép fel. Kolozsváron pénteken tartják a Zene Ünnepét, tudtuk meg a kolozsvári Transilvania Filharmonia igazgatójától. „Mi a filharmonianál és általában a zenészek, mindig, minden alkalommal, minden héten a zenét ünnepljük. Konkrétan a zene ünnepére nem készülünk, viszont ezt az alkalmat a hétvégén, pénteken a filharmonia évadzáró koncertjével egybekötve fogjuk megünnepelni. Gondolom, hogy méltó ünnepség lesz ez a koncert” – nyilatkozta az ÚMSZ-nek Marius Tabacu. ◀

HIRDETÉS

NYÁRI KONCERTEK

A FARKAS UTCAI TEMPLOMBAN

CONCERTE DE VARĂ

LA BISERICA DE PE STRADA M. KOGĂLNICEANU

JÚNIUS / IUNIE	22.	VICTOR RĂDULESCU – orgona / orgă
	29.	JOHANNA HALMEN – orgona / orgă
JÚLIUS / IULIE		
	6.	AMALIA GOJE – orgona / orgă
	13.	BÁTASZÉKI PEDAGÓGUS KÓRUS CORUL PEDAGOGILOR DIN BÁTASZÉK
	20.	ALEXANDRU TOMESCU – hegedű / vioară RĂZVAN SUMA – cselló / violoncel TEODORA CÎRCIUMARU – orgona / orgă
	27.	ANNA LUIZA ARHIRE – orgona / orgă
AUGUSZTUS / AUGUST		
	3.	CRISTIAN ROȘOAGĂ – orgona / orgă
	10.	MIKLÓS NOÉMI – orgona / orgă
	17.	OANA MARIA BRAN – orgona / orgă
	24.	SENZA NOME RODICA VICA – szoprán / soprană IULIA SMEU – hegedű / vioară OLIVIA IANCU – lant / lăută EMMA-THEODORA FILIMON – csembaló / clavecin
	31.	OVIDIU LEONAȘ – orgona / orgă

A BELÉPÉS DÍJTALAN.
Adományával az orgona felújítását támogatja.

INTRAREA LIBERĂ.
Donația dumneavoastră va ajuta la restaurarea orgii.

minden szerdán 19 órakor
în fiecare miercuri la ora 19

Kié itt a tér Erdélyben?

ÚMSZ

► Közel kétszáz fős hallgatóság előtt mutatta be a *Kié itt a tér*, valamint *Az Erdélyi macska* című köteteit Markó Béla író-politikus hétvégén a székelyudvarhelyi polgármesteri hivatal dísztermében. Dr. Verestóy Attila, az író-olvasó találkozó házigazdája megnyitó beszédében fontosnak nevezte az eseményt, hiszen ezen a napon „az írott szó mögött itt van az élő ember, akiről nem kell elmesélni, mit tett azért a közösségért, melyben élünk.”

A Palló Imre Zene- és Képzőművészeti Szakközépiskola diákjainak tartalmas zenei műsorával folytatódott a rendezvény, majd Tózsér József, a Pallas-Akadémia Könyvkiadó igazgatója beszélt az idén kiadott művekről. A köteteket bemutató Székedi Ferenc úgy látja, gyakran beszélnek ma a Markó-doktrínáról, ám ezt sokan sokféleképpen értelmezik. Az ő olvasatában a Markó-doktrína lényege a szülőföldön való boldogulás parancsában, a Magyarországgal való mellé- és nem alárendelt viszonyban, a román többségi nemzettel való konstruktív együttműködésben, a harsozó kinyilatkoztatások helyett a hatékony és következetes munkában és az alulról jövő céltudatos intézményépítésben keresendő.

Markó Béla az író-olvasó találkozón elmondta: szerinte a napokban kibontakozott

vita a megrendezésről rég nem érzékelt hevesebbű magyarellenességet hozott a felszínre, amelynek hátterében kétségtelenül az a szándék is húzódik, hogy megtörjék a magyar többségű régiók erejét. „A román politikum láthatóan felismerte azt, hogy egy ilyen átszervezéssel gyakorlatilag pillanatok alatt meg lehet változtatni, át lehet rajzolni a térképet. Ezt megakadályozni csak úgy lehet, ha nekünk, erdélyi magyaroknak, a rendelkezésünkre álló politikai eszközökkel van erőnk ennek gátat vetni” – figyelmeztetett a politikus. Szerinte mindaddig, amíg mi azt a vitát folytatjuk, hogy kié itt a tér Erdélyben, románok vagy magyaroké, addig nem fogunk semmilyen eredményt elérni: de ha rá tudunk állni egy másik szemléletre, hogy Erdély végülis egy vagyontársaság, egy olyan közös tulajdon, amelyet ha meg tudjuk úgy osztani, hogy kinek-kinek meglegyen benne a saját része, tulajdona, autonómiája, akkor talán kialakítható tartósan ez a közös tér – mutatott rá Markó Béla.

„Segíts magadon, és az Isten is megsegít. Segíts magadon, és megsegít Brüsszel, megsegít Magyarország, segíts magadon, és akkor Bukarestben is tudsz kicsikarni támogatást, eredményt. Ez a Markó-doktrína lényege” – mondta a szerző a találkozón. ◀

Alföldi
POSZT-sikere

Hírösszefoglaló

► Enyhén szólva is furcsán ért véget a hétvégén a XI. Pécsi Országos Színházi Találkozó, amelyről az elismerések javát Alföldi Róbert, a Nemzeti Színház vezetője vihette haza. Vidnyánszky Attila, a debreceni Csokonai Színház igazgatója felháborodásában hazautazott a díjátadó előtt, pedig a *Mesés férfiak szárnyakkal* című darabját A különleges látványvilágáért, a színházi eszközök komplex használatáért díjazták. A rendező nehezen viselte az előadását ért kritikát a szakmai beszélgetésen, ezért egy székelt feldöntve kirohant a teremből. Hazautazása előtt kijelentette: „a magyar kultúrpolitizáló kritika eldönti, melyik előadásnak kell megnyernie a POSZT-ot. Idén a Mohácsi János által a Nemzetiben rendezett darabot szemelték ki”. A találkozó legjobb darabja az Alföldi által rendezett Martin Sperr: *Vadászjelenetek Alsó-Bajországból* című darab lett a legjobb előadás, amely a közönségszűri díját is elnyerte, Hevér Gábor pedig a legjobb főszereplő lett. A legjobb rendezőnek járó elismerést Mohácsi János kapta a Pécsi Nemzeti Színház Pintér Béla – Darvas Benedek: *Parasztopera* című produkciójának színre viteléért. ◀

A rockerek vitték a pénzt

A 25 legjobban kereső zenészek listáján 2010 május és 2011 májusa között az első helyet a U2 zenekar szerezte meg – írja a Forbes gazdasági szaklap. Az ír bandát Bon Jovi és Elton John követi.

ÚMSZ

A U2 együttes kereste a legtöbb pénzt 2010 májusa és 2011 májusa között a könnyűzenei ipar előadói közül a Forbes gazdasági lap szerint – az ír zenekar az elsőként legutóbbi világszerte körüli turnéjának köszönhetően. A zenekar grandiózus 360° világtornéja minden idők legjobb bevételű zenei eseményeként vonul be a történelembe, közel 700 millió dollárt termelve két év alatt. Az elmúlt évben Bono, The Edge, Adam Clayton és Larry Mullen Jr. közösen 195 millió dollárt kerestek. Bono együttese nem most kerül a lista élére, tavaly 108 millió dollárral szintén első voltak.

A Forbes toplistáján az „ezüst-

A U2 az elmúlt évben 195 millió dollárért koncertezett, 360° világtornéjuk két év alatt 700 millió dollárt termelt

érmes” Bon Jovi, 125 millió dollárral, legyűrve a tavalyelőtti második helyezett Bruce Springsteent, aki a *Billboard* zenei portál szerint 2009-ben „csupán” 57 millió dollárt tehetett zsebre. A harmadik helyen Elton John áll, 105 millió dollárral – 2009-ben Madonna volt a „bronzérmes”, 47 millióval. (Az amerikai énekesnő 2008-ban az élen állt ugyanezen a listán 242 millió dolláros bevétellel.)

Negyedik Elton gyermekének keresztanyja, Lady Gaga lett, aki az elmúlt egy évben 90 millió dollárral lett gazdagabb. A

Forbes információi szerint az extravagáns énekesnő az elkövetkezendő 365 napban ennél sokkal többet kereshet.

Az ötös listát Michael Bublé kanadai énekes zárja, aki 2010 májusától 2011 májusáig 70 millió dollárral többet tudhat a bankszámláján. A listán csupán öt zenész hölgy van a 11 férfi előadóval szemben – Lady Gaga mellett Taylor Swift (45 millió dollár), Katy Perry (44 millió dollár), Beyoncé (35 millió dollár) és Rihanna (29 millió dollár). A 25-be bekerült egy pár is, mégpedig Beyoncé és férje, Jay-Z. Most for-

dult elő először, hogy a rapper több pénzt keresett feleségénél, igaz csak 2 millió dollárral.

A legfiatalabbnak Justin Bieber 17 éves kanadai énekes került fel a zenészek közé, a tini lányok nagy kedvenceként 52 millió dollárt énekelt össze, s ezzel a kilencedik lett. A legidősebb pedig Paul McCartney, a 69 éves énekes 67 millió dollárt keresett az elmúlt egy évben. A 18. helyen öten is végeztek a maguk 35 millió dollárjával (24,8 millió euró): AC/DC, Sean „Diddy” Combs, Beyoncé, Tim McGraw és a Muse. ◀

Kettős tükör

Lassacsán a BBC is áttér a HD-módban történő sugárzásra, emiatt kiemelkedően fontossá vált, hogy (legalábbis képernyőn) szebbé tegyék a bemonódikat is. Az emberi bőr természetes egyenetlenségeit szuperkozmetikumokkal elfedni szándékozó brit médiaóriás az idén körülbelül 100 ezer fontot tervez befektetni az alapozókba és orrpúderekbe. Egy ekkora cég számára ez nem jelent sok pénzt, tehát sokkal inkább az, hogy egy ilyen hatalmas médiavállalat „arcai” bevallottan maszk mögé bújtatva lépnek fel. Lesújtó az angol média-cég ezen gesztusa, amely leminősíti a természetességet a protokollal szemben. Ha integrálni akarunk a társadalomba, muszáj betartanunk a formalitás bizonyos szintjeit, ám a BBC ezen tette azt üzeni nekünk: ha érvényesülni akarunk, fedjük el teljesen apró-nagyobb hibáinkat, és vegyünk fel egy széles vigyort. Akár a hosszú távú siker is garantált. Vivat, Média!

(prier)

Röviden

Soha nem találkoztunk a facebookos „barátaink” 7 százalékával

A Pew Internet tanulmánya szerint a Facebook felhasználói soha sem találkoztak a „barátaik” 7 százalékával – írja a *techcrunch.com*. Egy átlagos felhasználó, a közösségi oldalon bejelölt „barátai”, 89 százalékával többször, 3 százalékával egyszer és 7 százalékával még soha nem találkozott a való életben. Egy normál regisztrált tag esetében, akinek 229 ismerőse van, ez 16 személyt jelent, akivel soha és 7 személyt jelent, akivel csak egyszer találkozott. A tanulmány megállapítása szerint egy ilyen normál felhasználó ismerőseinek 22 százalékát a középiskolából, 12 százalékát a tágabb családból, 10 százalékát a munkából, 9 százalékát az egyetemről, 8 százalékát a közvetlen családból és 2 százalékát pedig a szomszédokból ismeri.

Postafiók

Olvasói hibaigazítás

Tisztelt szerkesztőség, több hiba is megjelent a Cs. Gyimesi Eva temetéséről szóló rövid beszámolójukban. Először is nem „gyászmise”, hanem gyászszertartás volt. A gyászmisét másnap (vasárnap) celebrálták a kerekdombi templomban. Jakab Gábor plébános nem kanonok, hanem pápai káplán, plébániája pedig nem a Monostoron, hanem a Kerekdombon van. Egy országos napilap hogy engedhet meg magának ilyen nagyfokú felszínességet?

Kallós Irén, Kolozsvár

Kedves Kallós Irén, köszönjük észrevételeit. Jakab Gábor plébános úrtól és olvasóinktól ezúton kérünk elnézést a pontatlanságunkért.

A szerk.

Médiagnózis

Hamburgerrel etet a tévé

Sokszor lenyűgöző egyszerűségük miatt hatnak a kereskedelmi nagyvállalatok reklámstratégiái. Várható volt, hogy a válság miatt megcsappant reklámpiacon maradt betöltetlen (műsor)tér és (műsor)idő kihasználása nem a hagyományos módokon fog történni, mégis meglepő a Burger King gyorsétterem-lánc legújabb „fogása”, amely abban áll, hogy kibérelték a DirecTV nevű műholdas szolgáltató egyik csatornáját, amelyen a nap 24 órájában egyetlen hatalmas hamburgert mutatnak, és egy ingyenes hamburger-utalvánnyal jutalmaznak mindazokat az amerikai tévénézőket, akik képeket öt percet átkapcsolás nélkül bámulni a modern gasztronómia ezen „műremekét”.

Dicséretes a McDonald's-nál jóval jobb hírű, de nálunkfélle kevésbé

felkapott, a hagyományos étkezéskultúrákat a pillanatok alatt törtenő jóllakatás buta szokásával helyettesítő Burger King marketingsikere, eddig ugyanis körülbelül 71 ezer utalványt postázott. Mindannyian tudjuk, hogy az étkezésre szánt átlagidő csökkenéséért elsősorban nem a gyorséttermek felelősek, hanem a 20. század elejétől fogva lassacsán, majd a világháborúk utáni idők hiperkapitalizációs időszakában robbanásszerűen változó munkakultúra. A világ leghíresebb gigavállalatai rendszeresen etetik alkalmazottaikat, legalábbis azokat, akik elérhetőek a média számára – nem ismert ugyanis, hogy mikor, mit és mennyit esznek az Adidas, a Nike, a Puma, Apple, stb. Távol-Keleten, féltrabszolgasorban robotoló munkásai –, ám a nagyvárosok-

ban rengeteg az olyan ember, akik inkább önkéntesen lemondanak a 25-30 perces ebédre egy 5-6 perc alatt bekapható hamburgerért, munkára (pénzkeresetre) fordítván a fennmaradó időt. Ilyenformán a Burger King, a „Meki”, a Quick stb. csak tünete, elmés, kapitalista leereaglásai egy, a társadalomban sokkal mélyebben begyazódott problémarendszernek, és pedig a nem emberségesen megtervezett munkaidőnek. Mivel a legtöbb gyorskaja-rajongó kiskorú, fiatal vagy legfeljebb ifjú, gondolhatunk arra is, hogy ez a táplálkozás mint a szülőknél arra sincs ideje, hogy rendszeresen megszervezzék gyerekeik „etetését”, akik, egymást és a médiában látott mintákat követve jutnak el oda, hogy ne egészséges étrendet kövessenek. Baj van, ha a

média-reklám ilyen elemi szinten meri „megtámadni” a célközönséget. Sajnos a sajtó nem először foglalt állást a „sötét oldal” mellett, és nem először használja ki a század pénzforgatási módjainak hátulütőit. Korunk médiájának vezérével, a „Pénzért bármit!”-szlogen lassan oda juttat bennünket, hogy idióta műsorok, bunkó hírecskék mellett nem csak szellemi egészségünket veszélyeztető termékeiket fogják torkunkon leszuszakolni a hírfolyam-szervezők, hanem testünk ellen is direkt támadást indítanak – többek között ilyen „öv alatti” reklámokkal. Kínomban már várni kezdem annak a tévécsatornának a beindulását is, amely a bűnbeesés almájának bemutatóját tűzi műsorra, szintén napi 24 órában.

Péter Árpád

Új vezető a Népszabadság élén

ÚMSZ

Júliustól megbízott főszerkesztőként Tóth Levente irányítja a *Népszabadság* szerkesztőségét – tájékoztatta a Ringier Kiadó tegnap az MTI-t. A közlemény szerint a Népszabadság Zrt. pénteki közgyűlése döntött arról, hogy átmeneti időtartamra Tóth Leventét, az egyik jelenlegi főszerkesztő-helyettesét bízta meg a főszerkesztői feladatok ellátásával. Vörös T. Károly főszerkesztő határozott időre szóló szerződése 2011. június 30-án lejár. „Tóth Levente megbízatása a *Népszabadság* új főszerkesztőjé-

nek munkába állásáig tart, akit a kiadó vállalat pályázat útján akar kiválasztani” – írja a közlemény. Tóth Levente az ELTE jogi karán szerzett diplomát. Pályáját a *Népszabadságnál* kezdte, majd dolgozott a *Világ gazdaságnál*, a *Figyelőnél* és a *Napi Gazdaságnál*. 2002-ben visszatért a *Népszabadsághoz*, amelynek gazdasági rovatát vezette 2010-től a lap főszerkesztő-helyettese.

Az *index.hu* szerint Vörös T. Károly szerződésének lejártáig újabb lépés a *Népszabadság* és a többségi tulajdonos Ringier közti csatában: a napilapot 2004 óta vezető Vörös ugyanis sokat tett a

szerkesztőség előjogainak megőrzéséért, és gyakran került szembe a kiadóval, amely lassan, de megállíthatatlanul vette át a hatalmat a napilapban. Vörös T. Károly távozásával a kiadónak lehetősége lesz arra, hogy a szerkesztőség tiltakozása ellenére is végrehajtsa azokat az átalakításokat, amelyekkel reményeik szerint versenyképesebbé tehető az egyre zuhanó példányszámú napilap.

A *Népszabadság* Zrt.-nek a Ringier AG 70,4 százalékos, a Szabad Sajtó Alapítvány pedig 27,5 százalékos tulajdonosa, a fennmaradó hányad a szerkesztőség tagjainak tulajdonában van. ◀

INGYENES APRÓHIRDETÉSI SZELVÉNY

Név:.....
Cím:.....
.....
tel.:.....

A hirdetés szövege (max. 80 szó)

.....
.....
.....

Mi egyszeri alkalommal ingyen közöljük apróhirdetését.

Postacím: 014820 București, Piața Presei Libere nr.1,

O.P. 33, C.P. 17

* A kedvezményt csupán magánszemélyek vehetik igénybe, magáncélú hirdetések közzétételére.

SZERDA
2011. június 22.

A nap filmjei

DUNA TV, 22.00
Az Északi-tenger kalózái

Észak-Németország kereskedővárosok uralta tengeremlékén él a Broderson család két fiú gyermekével. A kor szokásainak megfelelően az elsőszülött fiút, Jant kereskedő tanoncnak adják, a fiatalabb Klaust pedig a biztos megélhetést kínáló egyházi pályára szánják. Az ifjú engedve az atyai akaratnak Wigbold testvérrel kolostorba készül szerzetesnek.

RTL Klub, 22.20
Teljes gázzal

Berlinben illegális utcai autóversenyeken felspécizett szupergépekkel tessék kockára az életüket a megszállott versenyzők. Katie (Erin Cahill) minden erejével azon van, hogy fenn tudja tartani tuning-műhelyét, Mike (Andrew W. Walker) pedig a törvényesség határait súrolva is hajlandó segíteni neki. A fiatal rendőr, Eric néha maga sem tudja, hogy melyik oldalon áll a harcban.

TV2, 2.30
Nathalie...

Bernard és Catherine egy középkori, felső-középosztálybeli házaspár, akik Párizsban élnek immár beszürkült mindennapjaikat. Az életük unalmassá vált egymás mellett, és a szexualitás is kiveszett a házasságukból. Ám egy nap Catherine egy üzenetet talál férje telefonjában, amelyből arra következtet, hogy Bernard már régóta hűtlen hozzá. A feleség ekkor úgy dönt, hogy felbérel egy prostituáltat.

KOSSUTH RÁDIÓ

9.40 8 és fél 10.00 Napközben 12.05 A Hely 12.30 Vendég a háznál 12.57 Harangszöveg 13.00 Déli krónika 13.30 Magánhangzó 14.04 Rádiószínház 14.30 Tebenned bíztunk 15.05 Arcvonalok 16.05 Közérlő 18.30 Krónika 19.00 Közéleti ütköző 21.30 A nap történései 23.25 Esti beszélgetés

BUKARESTI RÁDIÓ

magyar nyelven a regionális stúdiók középhullámú adásában 15.00 Híradó, kommentár 15.20 Magyar zenei lexikon 15.30 Közbeszéd - közéleti talk-show

MAROSVÁSÁRHELYI RÁDIÓ

11.00 Hírnegyedóra, Sport, Rádióújság 12.00 Híradás 12.15 Miben segíthetünk? 13.05 Zenés üzenetek 14.00 Délutáni váltás Könyvismertető, Kétszrovat 16.00 Híradás, Sport, Rádióújság 17.00 Híradás 17.15 Gazdasági magazin, Összhang 17.55 A nap hírei röviden

KOLOZSVÁRI RÁDIÓ

2.00 Éjszakai váltás 8.00 Hírek 8.10 Hangoló, Meditáció: baptista egyházi 9.50 Hírek, műsorism. 15.00 Slágeróra 16.00 Hírek 16.15 Vendég a Stúdióban 17.00 Nap-óra 17.30 Jazzmagazin 17.55 Hírek, műsorismertető

DUNA TV

7.40 Isten kezében (ism.)
8.10 Magyar első
8.30 Híradó - Reggel
8.40 Család-barát (ism.)
9.40 Főzés? Gyerekjáték!
9.45 Zénó
9.50 Fabulák
10.00 A dzsungel könyve
10.30 Szelek szárnyán (ism.)
11.30 25. szélességi fok Délre (fr. sor.)
12.30 Kíváncsgosár
15.00 Híradó
15.15 Térkép
16.00 Élő népzene (ism.)
16.30 Beavató (ism.)
16.50 Mátyás király és a reneszánsz
17.15 Cigája (dokumentumf.)
17.30 Ízek, zenék, zamatok
18.05 Daktari (am. kaland sor.)
19.00 Híradó
19.35 Mese
20.00 Szelek szárnyán (kan. sor.)
21.00 Híradó
21.10 Sport hírek
21.15 Közbeszéd
22.00 Az Északi-tenger kalózái (sp.-német kalandf., 1. rész)
23.30 Dunasport
23.40 Dokureflex
1.00 Koncertek az A38 hajón
2.00 Közbeszéd (ism.)

TVR 1

7.00 Reggeli híradó, időjárásjelentés
8.50 A palota ékköve (dél-koreai sorozat)
10.00 Profeszionisták
11.00 Kalózok
12.00 TVR 55
12.40 Kim Suro, The Iron King (koreai sorozat) (ism.)
14.00 Hírek, időjárásjelentés
14.45 Közéleti hozzászólás
15.15 Teleshopping
15.30 Hasonszöriek (ism.)
16.00 Együttélés
17.00 A megfelelő pár
18.00 Hírek, időjárásjelentés
18.25 Kim Suro, The Iron King (koreai sorozat)
19.45 Sport
20.00 Hírek, időjárásjelentés
21.00 Négyszemközt (live)
22.10 Megtört ölelések (spanyol dráma, 2009)
0.20 A megfelelő pár - reality show (ism.)
1.20 Négyszemközt (live)
2.10 Lord Byron botrányos kalandjai (angol dokumentumfilm)
3.05 Sport (ism.)
3.20 Hírek, időjárásjelentés (ism.)

VIASAT 3

11.05 Ővszerháború (am. vígjáték) 12.55 A Nagy Ő 14.55 Dawson és a haverok (sorozat) 15.50 A médium (sorozat) 16.45 Gyilkos számok (ismétlés) 17.40 Két pasi meg egy csajszi (sorozat) 18.05 Egy kapcsolat szabályai (sorozat) 18.30 Doktor House (ism.) 19.25 A nagy házalakítás 20.25 Két pasi (sorozat) 21.25 Doktor House (sorozat) 22.25 Egyenesen át (am. thriller, 1990)

m1

6.20 Hajnali gondolatok
6.23 Kárpát Expressz
6.50 Ma Reggel
Benne: Híradó, sport hírek
10.00 Balatoni nyár (olasz vígj. sor.)
13.01 Híradó délben
13.30 Kárpát Expressz
13.55 Átjáró - Erdély és 1956
14.30 Hrvatska kronika
15.05 Ecranul nostru
15.35 Mindentudás Egyeteme 2.0
16.30 Optika - Romani Design
17.00 Bűvölet (olasz sor.)
17.30 Híradó
17.40 Körzeti híradó
17.55 Balatoni nyár
18.55 India - Álomok útján (brazil-indiai sor.)
19.40 Futótűz (am. sor.)
20.30 Híradó este
20.55 Sport hírek
21.05 Mága Zoltán hangversenye
22.05 Linda (magyar sor.)
23.15 24 (am. sor.)
0.05 Az Este
0.40 Kapcsoskönyv (dok. sor.)
1.10 Hírek
1.15 Sport hírek
1.25 Ma Reggel (ism.)
Közéleti műsor

TVR 2

6.00 Biznisz óra
7.10 Teleshopping
8.10 DP 2 Tonomat - szórakoztató műsor
10.00 Késhegyen (ism.)
11.00 Vallomások (ism.)
12.00 Hírek, időjárásjelentés
12.30 Biznisz óra (ism.)
13.30 Jamie Olaszországban
14.00 Miért ABC
14.35 Együtt Európába
15.30 Minden pénzt megér (ism.)
16.00 Bűvölet (olasz sorozat)
17.00 Hírek, időjárásjelentés
17.30 Vallomások
18.30 A Simpson család (amerikai animációs sorozat)
19.00 Biznisz óra
20.00 Három királyság (kínai sor.)
21.00 Késhegyen - informatív műsor
22.00 Hírek, időjárásjelentés
23.00 Testvérség a borban
23.35 Őslények kalandorai (angol kaland sor.)
1.30 Lehet, hogy nem tudtad
1.35 Vallomások (ism.)
2.30 Gitárok ideje (ism.)
3.25 Késhegyen (ism.)

SPORT.RO

7.00 Hírek 10.00 Pontos sportidő (live) 12.00 Hírek 13.10 Pontos sportidő 14.00 Hírek 15.10 Pontos sportidő 16.00 Sport.ro Hírek (live) 16.30 Pontos sportidő (live) 18.00 Sport.ro Hírek (live) 19.00 Pontos sportidő (live) 19.05 Információk (live) 20.15 Ne kezdj ki Seagal-all 21.00 Sport.ro Hírek (live) 22.00 BoxBuster 23.10 Wrestling WWE Superstars

m2

6.23 Kárpát Expressz
6.50 Ma Reggel
10.00 Kerekék és lépések
10.35 Retrock
10.45 Roma Magazin
11.15 Sorstársak
12.30 Kárpát Expressz
12.30 Sírjaik hol domborulnak...
13.01 Híradó délben
13.15 Sport hírek
13.30 Kárpát Expressz
13.55 Balatoni nyár
15.40 A múzsa csókja
16.05 Afrika gyöngyszeme (port. kaland sor.)
16.55 Házaspárba (olasz sor.)
17.50 Múzeumtúra
18.15 Magyar válogatott
19.20 1100 év Európa közepén
19.40 Janosch álommeséi
20.10 Robbie, a foka (német sor.)
21.00 Híradó este
21.25 Sport hírek
21.30 Mindentudás Egyeteme 2.0
22.25 A Silla királyság ékköve (dél-kor. sor.)
23.20 Záróra
0.15 India - Álomok útján (sor.)
1.00 Futótűz (am. sor.)
1.40 A gyilkos (angol thriller, 1930)

PRO TV

6.00 Happy Hour (ism.)
7.00 Pro Tv hírek, Sport, Könyvbemutató
10.00 Mi történik doktor úr? (ism.)
10.45 Egy lépést előre (román sorozat) (ism.)
12.00 Fialat és nyugtalan (amerikai sorozat) (ism.)
13.00 Pro Tv hírek, Sport, Időjárásjelentés
14.00 Beépített feleség (kanadai krimi, 2007)
16.00 Fialat és nyugtalan (amerikai sor.)
17.00 Pro Tv hírek, Sport, Időjárásjelentés
17.45 Happy Hour - szórakoztató műsor
19.00 Pro Tv hírek, sport, Időjárásjelentés
20.30 Az utolsó emberig (am. akcióf., 1996)
22.30 Pro Tv hírek, Sport, Időjárásjelentés
23.00 CSI: New York-i helyszínelők (amerikai-kanadai krimisorozat)
0.00 Szellemeikkel suttagó (amerikai sorozat)
1.00 Az utolsó emberig (am. akcióf.) (ism.)

ACASĂ

8.00 Analia másik arca (sorozat) 9.30 Csak a szerelem (spanyol-német kalandfilm) 12.45 Szerelem és tisztesség (sorozat) 14.15 Clase 406 (sorozat) 15.30 A család (sor.) 16.30 Igaz történetek 17.30 Vad szív (sorozat) 18.30 Bella Calamidades (sorozat) 19.30 Teresa (sorozat) 20.30 Szerelem és tisztesség (sorozat) 21.30 Cassandra (venez. sorozat) 22.30 Éjszakai történetek 23.30 Auróra (sorozat)

RTL KLUB

6.30 Top Shop
7.00 Autómánia (ism.) Autómagazin
7.25 Fókusz reggel (ism.)
7.55 Reggeli Reggeli magazinműsor
10.05 Rubí, az elbűvölő szörnyeteg (mexikói sor.)
11.05 Top Shop
13.00 RTL Klub Híradó - Déli kiadás
13.20 Asztro Show
14.30 Fél kettő Magazin a legjobb történetekkel
15.20 Sue Thomas - FBI (amerikai sorozat)
17.15 Mindörökké szerelem (mexikói sorozat)
18.20 Ezel - Bosszú mindhalál (török sorozat)
19.30 RTL Klub Híradó - Esti kiadás
20.05 A mentalista (amerikai krimisorozat)
21.05 Fókusz
21.40 Barátok közt (magyar sorozat)
Közben: RTL-hírek
22.20 Teljes gázzal (német akcióf., 2008)
Utána: RTL-hírek
0.30 Frequency (amerikai akcióthriller, 2000)
2.45 Reflektor - Sztármagazin

ANTENA 1

6.00 Híradó, Sport
8.00 Jó reggelt - Razvan és Dani szórakoztató műsora
10.00 Sajtószemle - Mircea Badea műsora
11.00 Knight Rider (amerikai akció sor.)
12.00 Az elveszett ereklyék fosztogatói (kaland sorozat)
13.00 Híradó, Sport, Időjárásjelentés
14.00 Egy rém rendes család (amerikai vígjáték sorozat)
14.30 Nyerj 60 másodperc alatt (ism.)
16.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés
17.00 Közvetlen hozzáférés - Simona Gherghel műsora
19.00 Híradó, Sport, Időjárásjelentés
20.20 Attila, Isten ostroma (amerikai-litván kalandf., 2001)
22.00 Canan - Lopott sors (sorozat)
23.00 Híradó, Sport, Időjárásjelentés
23.45 Egy bűnös show
1.00 Attila, Isten ostroma (am.-litván kalandf., 2001) (ism.)

FILM+

8.05 Televíziós vásárlás
11.10 Az Északi-tenger kalózái (spanyol-német kalandfilm) 13.00 Isten után az Első (orosz filmdráma) 15.00 A régi környék (am. vígjáték) 17.00 A maffia feketelistája (am. film) 19.00 Trópusi atomvihar (amerikai katasztrófa film) 20.40 Padlógáz (német-luxemburgi vígjáték) 22.15 Kémjantszma (angol-amerikai krimi) 0.40 A csontrabló (ang.-kanadai-dél-afrikai horror)

TV2 TV 2

7.00 Két Testőr (ism.)
7.25 Tények Reggel
8.00 Mokka A TV2 reggeli magazinműsora
10.00 Mokka habbal
10.30 Stahl konyhája
10.35 Babapercek
10.40 Teleshop
12.15 Második élet (am.-kol.-mex. sor.) (ism.)
13.15 Old Shatterhand (NDK-francia-olasz western)
15.15 EZO.TV
16.25 Második élet (am.-kol.-mex. sor.)
17.25 Seherezáde (török drámasor.)
18.05 Update Konyha
18.25 Seherezáde (török drámasor.)
19.30 Tények
20.20 Aktív
21.15 Jóban Rosszban (magyar sor.)
22.25 Doktor House (am. sor.)
23.20 Hawaii Five-0 (am. sor.)
Közben: Kenósorsolás
0.15 Aktív
0.20 Szellemeikkel suttagó (am. sor.)
1.20 Tények Este
1.55 EZO.TV
2.30 Nathalie... (francia-sp. filmdráma, 2003)
4.10 Két Testőr (ism.)

PRIMA TV

7.00 Intim hazugságok (amerikai f., 2005) (ismétlés)
9.00 Teleshopping
9.30 Szívek találkozása (indiai sorozat)
10.30 Aki tud az nyer - verseny műsor
11.30 Viceversa (reality show) (ism.)
12.30 Teleshopping
13.00 Kacsamesék (rajzf. sor.)
13.30 Teleshopping
14.00 Szívek találkozása (indiai sor.)
15.00 Elveszett kincsek kalandorai (angol kaland sor.)
16.00 30-as hatás (román sorozat)
17.00 Lököttek (vígjáték sorozat)
18.00 Hírek, időjárásjelentés
19.00 Sport
19.30 30-as hatás (román sorozat)
20.30 Napsütötte Toszakána (amerikai-olasz romantikus vígjáték, 2003)
22.15 Lököttek (vígjáték sorozat)
23.00 Vadállati természet (am. rövidf., 2007)
1.00 Hírek (ismétlés)
2.00 Vadállati természet (ismétlés)

KANAL D

7.30 Reggeli kávé 10.00 Családi történet (sorozat) 12.30 Hírek 13.15 Légy az enyém (reality show) 15.00 Teleshopping 15.15 A sors kezében (török sorozat) 16.45 Célpontban 18.45 A nap híre 19.00 Hírek 20.00 Szórakoztató műsor 20.30 Szerelem.ro (reality show) 21.30 Ezel (török krimi sorozat) 23.30 Ez Románia! 0.15 Hírek (ismétlés) 1.00 Ezel (török krimi sorozat) (ismétlés)

HÍR TV

7.30 Lapzártá Vitaműsor újságírókkal
8.00 Híradó Friss napi információk
9.05 Rájátszás (ism.)
10.05 Sziluett (ism.)
11.00 Híradó Friss napi információk
11.30 Zöld övezet (ism.)
A hírTV környezetvédelmi magazinja
12.05 Vonalban (ism.) Interaktív politikai show-műsor
13.00 Déli híradó
13.30 Hungarorama
14.05 Lapzártá (ism.)
14.30 Paletta (ism.)
15.05 Vetítő (ism.)
Farkaslyuk
16.00 Híradó Friss napi információk
16.30 Panaszkönyv (ism.)
17.05 Ősök tere
17.30 Paletta
18.00 Híradó
18.30 Iskolapélda
19.05 Vonalban Interaktív politikai show-műsor
20.00 Híradó
21.05 Rájátszás
22.00 Híradó 21
22.35 Lapzártá Vitaműsor újságírókkal
23.00 Híradó
23.30 Hírvilág (ism.)
0.05 Rájátszás (ism.)

DISCOVERY

6.30 Szétepitők - Tűzben égve
7.00 Hogyan készült?
8.00 Autókereskedők
9.00 Hogyan csinálják?
10.00 Hogyan készült?
11.00 Szétepitők - Téglá
12.00 Amcsi motorok - Idősebb Paul klasszikus projektje
13.00 Autókereskedők - Subaru Impreza WRX
14.00 Állítólag... - Ragasztószalag
16.00 Hogyan készült? Csavart vezeték, fa alváz sportautó, sushi
17.00 Amcsi motorok - Pilot Pen motor
18.00 Les Stroud és a túlélés titkai
19.00 A túlélés törvényei
20.00 Állítólag... - A hurrikán és az ablakok
21.00 Szétepitők - Az otthon biztonsága
21.30 Hogyan készült?
22.30 A túlélés törvényei
23.30 Édesvízi szörnyek

0.30 Akiből tengeraltjáró parancsnok lesz
1.30 Titkok a fekete dobozból - Műszaki hibák

ETV

9.00 Metszet 16.00 Híradó 16.15 Metszet, ism. 16.35 Kárpát Expressz 17.00 Átjáró 17.30 Délutáni Híradó 17.40 Izzelítő Kalendárium 17.45 Egészséges percek 17.55 Könyvajánló 17.57 Életképek 18.00 Reggeli terefere 18.30 Híradó 19.00 Híreket 20.00 Lakatos Iván: A fanyűvő unokája 20.45 Zene 21.00 Híreket ism. 21.30 Híradó 22.00 Átjáró ism. 22.30 Híradó

Június 21., kedd

Az év 24. hete és 172. napja, hátravan 193 nap

Ma az **Alajos** és **Leila** nevéek ünnepelnek.

Az Alajos a germán eredetű német Alois, Alwis férfinév magyar alakváltozata. Elemeinek jelentése: egész és bölcs.

A Leila arab női névből származik, jelentése este, éjszaka, átvitt értelemben sötét, sötét hajú.

Holnap a **Paulina**, **Akács**, **Ákos** és **Albin** nevéket köszöntjük.

Évforduló

- A Zene Ünnepe (La Fête de la Musique, 1982 óta, Maurice Fleuret francia zenetudós és Jack Lang francia oktatásügyi miniszter kezdeményezése nyomán.)
- A Nap Napja
- 1771 – A Szent Jobb Budára érkezett. A kalandos sorsú ereklyét Mária Terézia váltotta ki a raguzai domonkos kolostorból.
- 1895 – Megnyílik a Kieletcsatorna.
- 1990 – Megalakul a Budapesti Értéktőzsde.

Vicc

Friss házások beszélgetnek:
 – Szeretsz drágám?
 – Szeretlek.
 – Imádsz?
 – Imádlak.
 – Mire gondolsz?
 – Arra, amire Te...
 – Király, akkor hozz egy üveggel nekem is!

Horoszkóp

KOS (III. 21.–IV. 20.)

Ne keveredjen vitába azokkal, akik nem támogatják az ön terveit. Úgy is van elég segítőtje. A szerelemben vetett hite győzedelmeskedik.

BIKA (IV. 21.–V. 20.)

Próbálgon megfelelni környezete igényeinek. Keressen magának jó képességű társakat. Teremtesse meg saját maga belső békéjét, hogy lelke nyugodt legyen.

IKREK (V. 21.–VI. 21.)

Azon igyekezzen, hogy egészséges életmódot éljen. Valósítsa meg elképzeléseit, és tartson ki eredeti céljai mellett. Élvezze az élet apró örömeit!

RÁK (VI. 22.–VII. 22.)

Fájó dolgot mondanak a szemébe. A házasságában vagy régi párkapcsolatában vagy szeretővel kapcsolatos téma a veszekedés forrása. Jusson eszébe, hogy aki hazudik, annak hazudni fognak.

OROSZLÁN (VII. 23.–VII. 23.)

A nyári napfordulót követően kellemeesen felledülnek társas kapcsolatai. Személyes népszerűsége növekszik. Talán új, tartós barátság is születik.

SZŰZ (VIII. 24.–IX. 23.)

A Nap járása érdekes új irányt mutathat pénzügyeiben. Nyáron is fontosak lesznek a közös vállalkozások, azonban vigyázzon, ne vállaljon kezességét.

Recept

Cseresznyés pite

Hozzávalók: Az alaptészta-hoz: 15 dkg liszt, 10 dkg vaj, 5 dkg porcukor, 50 dkg árpagyöngy vagy szárazborsó a vaksütéshez. A másik tészta-hoz: 30 dkg vaj, 30 dkg cukor, 6 tojássárgája; reszelt citromhéj, egy csipetnyi só, 6 tojás fehérje, 15 dkg liszt, 15 dkg étkezési keményítő; 45 dkg cseresznye.

Elkészítés: A vajból, a cukorból és 15 dkg lisztből omlás tésztát készítünk, amit letakarva, hűvös helyen 20 percig pihentetünk. Ezután kinyújtjuk, beleterítjük a tortaformába, levagdossuk körben a fölőleget, majd villával megszurkáljuk. Beterítjük az árpagyönggyel és 220°C-ra előmelegített sütőben 15-20 percig sütjük. Sütés után az árpagyöngyöt eltávolítjuk. A vajat a cukor felével, a reszelt citromhéjjal és egy csipetnyi sóval habosra keverjük, majd egymás után belekeverjük a tojássárgákat. A tojásfehérjét a maradék cukorral kemény habbá verjük, és belekeverjük a tojássárgájába. A másik 15 dkg lisztet és az étkezési keményítőt rászitáljuk a masszára, és belekeverjük. A masszát ráterítjük a megsült tésztaalapra, a tetejét elsimítjuk, és elosztjuk rajta a cseresznyét. Előmelegített sütőben, 190°C-on további 60-70 percig sütjük. Csak ha kihűlt, akkor vesszük ki a formából.

MÉRLEG (IX. 24.–X. 22.)

A napforduló olyan érzést kelt önben, hogy sodorják az események. Ne tegyen lépést semerre sem. Tanácsos elkerülnie, hogy belebonyolódjék mások családi életébe.

SKORPIÓ (X. 23.–XI. 22.)

Nyáron romantikus kalandokba keveredhet, de lehet, hogy ezt később még megbánja. A munkájában is kiélheti felfedező, kísérletező kedvét.

NYILAS (XI. 23.–XII. 21.)

A nyári napforduló napján elmentés hatások érik. Ön egy mindent vagy semmit alkat, aki ragyogó eredményeket érhet el, ha fegyelmezi magát.

BAK (XII. 22.–I. 20.)

Ne kapkodja el fontos döntéseit. Álljon ki szilárdan a saját elhatározása mellett. Élvezze a beszélgetéseket, amelyen személyes témák kerülnek terítékre.

VIZONTÓ (I. 21.–II. 19.)

Legyen önbizalma. Bizonyítsa környezetének tudását és kitartását. Úgy tárgyaljon, hogy a figyelem középpontjába kerüljön. Rendkívül vonzó egyénnel ismerkedik meg.

HALAK (II. 20.–III. 20.)

Bizonytalan alapokra ne építsen fel terveket. Mindig legyen határozott, és a biztonság mellett döntsön. Szerelmi ügyekben komoly akadályok kerülnek útjába.

Készült: Magyarországon az Országos Meteorológiai Szolgálatnál

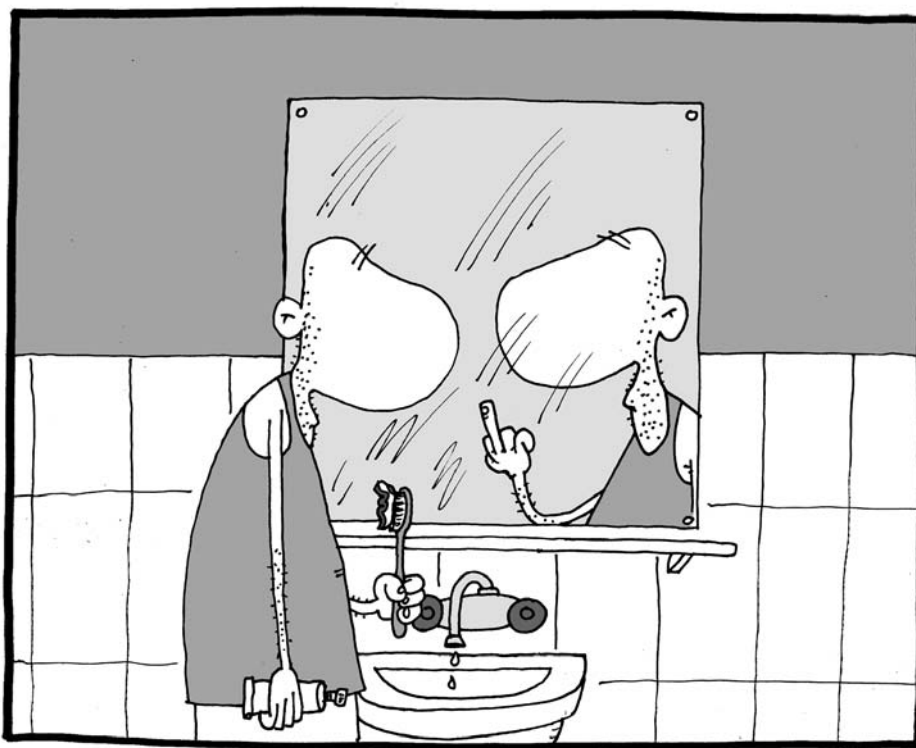
Általában sok napsütésre lehet számítani, északnyugaton, északon lehetnek napközben átmenetileg felhősebb tájak, de csapadék ott sem valószínű. A nyugati szél megélénkül, a Körösök vidékén megerősödik.

A következő napok időjárása

Szerda	27°C	Derült, napos időre van kilátás, a gomolyfelhőzetből legfeljebb É-on lehet egy-egy zápor.
Budapest	29°C	
Csütörtök	32°C	Derült, napos, száraz idő várható, 30 fok fölötti csúcshőmérsékletekkel.
Budapest	31°C	

Jelleg	Délutáni hőmérséklet	Holnap hajnali hőmérséklet	
Arad	derült, napos idő	28°C	16°C
Brassó	derült, napos idő	23°C	11°C
Bukarest	sok napsütés, kevés felhő	27°C	14°C
Csíksereda	derült, napos idő	22°C	11°C
Kolozsvár	sok napsütés, kevés felhő	24°C	14°C
Marosvásárhely	sok napsütés, kevés felhő	24°C	15°C
Nagyvárád	sok napsütés, kevés felhő	28°C	16°C
Szatmárnémeti	a napsütés mellett zápor előfordulhat	25°C	16°C
Temesvár	derült, napos idő	29°C	16°C

Egy kivételesen rossz nap első órája

Horváth István

***	A NEON VEGYJELE	SÜLT TESZTA	SZŰRŐ-MINTA	NÁD VIRÁGZATA	TÖRÖK TISZTI RANG	A HOSSZÚ-SÁG JELE	***	TŰZET ELESZTŐ	KOLUMBUSZ HAJÓJA
ÉJJELE...; SZÜNTELENÜL							NÉMA SÜNI!		
FOGAIVAL KETTÉ-HARAP						PIPÁBÓL PÓFÉKEL	MEGAL-DOTT A PAP		
***	INDIÁN LABBELI					ÚJLATIN NYELV			
GYÖR FOLYÓJA	HULL A HAJA				CATHERINE ...JONES				
ÖSI SZAVUNK				SZÁNO...; SAJNALÓ	LADÁBA HELYEZ				REVÜKAR TÁNCOSA
TELEPÜLÉS (RÓV.)			VETEMÉ-NYES	ÁZSIAI ÁLLAM				GRAMM	
KÖZZÉ-TEVŐ			ALSZIK					TEODÓRA BECÉZVE	
AZT KÖVE-TOEN						A KÁLYHA SÜTŐJE			
FÜGGŐ-ZARRAL ELLAT						ATTACK (RÓV.)			

új magyar szó

Szerkesztőség és kiadó:
 Bukarest, 3. kerület, Lipszani u. 29-31. sz., I. emelet.
 Telefon/fax: 021/317-8847,
 E-mail: office@maszol.ro

Postacím:
 Redacția „Új Magyar Szó”
 OP 15, CP 40, sector 5, București

Mb. felelős szerkesztő:
 Salamon Márton László

Vezető szerkesztő:
 Cseke Péter Tamás

Vezető publicista:
 Agoston Hugó

Főmunkatársak:
 Ady András, Bíró Béla, Krebsz János, Gyulay Zoltán, Sebestyén Mihály, Székedi Ferenc, Székely Ervin

Szerkesztők:
 Moldován Árpád Zsolt (Aktuális)
 Bogdán Tibor (Hátér)
 Szakács Zsuzsanna (Gazdaság)
 Turós-Jakab László (Sport)
 Farkas István (Kultúra, Média)
 Orosz Anna (Életmód)
 Szonda Szabolcs (Színkép)

Olvasószerkesztő:
 Osváth Annamária

Tudósítók:
 Antal Erika – 0788-760573 (Marosvásárhely), Sipos M. Zoltán – 0788-715876 (Kolozsvár), Totka László – 0788-715848 (Nagyvárád), Baloga-Tamás Erika – 0746-375775 (Székelyudvarhely), Kovács Zsolt – 0788-715766 (Sepsiszentgyörgy), Mayla Júlia – 0745-682401 (Beszterce), Sike Lajos – 0788-715687 (Szatmárnémeti), Tamás András – 0744-781709 (Nagyenyed)

Fotóriporter, képszerkesztő:
 Tofán Levente

Grafikus:
 Horváth István

Tördelőszerkesztők:
 Lőrincz Imola, Szabó Ildikó Erzsébet

Kiadja a Scripta Kiadó Rt.

Terjesztési menedzser:
 Béres Attila – 0788-318353

Területi megbízottak:
 Baricz István – 0788-488739
 Keresztes Csaba – 0746-100830 (Gyergyó),
 Tósa András – 0788-715481 (Kolozs, Szilágy)

Logtanácsos:
 Czédly József

Hirdetési ajánlat a honlapon és a szerkesztőségben. Előfizethető a Román Postánál (katalógusszám: 19302), közvetlenül a szerkesztőség-nél és előfizetés-szervezőinknél. Magánterjesztők forgalmazzák.

Előfizetési díjak:
 1 hónapra 15 lej,
 3 hónapra 38 lej,
 6 hónapra 75 lej,
 12 hónapra 148 lej

Nyomda: Garamond (Kolozsvár)

ISSN 1841-5520

Az Új Magyar Szó bármely részének másolásával kapcsolatos minden jog fenntartva. Értesítéseket átvenni csak az Új Magyar Szóra való hivatkozással lehet. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beküldött leveleket rövidítve, illetve szerkesztve közzölje.

Lapunk megjelenését támogatja a

MÉDIAPARTNEREK

agnus
 RADIO 88.3 FM
 naponta 03-08 és 12-15,
 csütörtökön 19-23 óra között
 a világhálón:
 www.agnusradio.ro

Sláger Rádió
 fm 105.9

95 FM
SICULUS
 Rádió

95.1 fm
Paprika Rádió
 Fülön csíp.

94.0 FM
PROFI RÁDIÓ
 A ZENE ÁRAD BELŐLE

KOLOZSVÁRI RÁDIÓ
 FM 95.6
 www.radiocluj.ro

FRF: döntés Lausanne-ban

Labdarúgás

Turós-Jakab László

▶ Döntött is meg nem is a Román Labdarúgó-szövetség (FRF) végrehajtó bizottsága a Temesvári FC, a Besztercei Gloria és a Nagyváradai Bihar FC licencügyében: bár kilenc vokssal (a két-két tartozkodás és ellenzés mellett) tegnap a fent említett csapatok javára szavazott, Mircea Sandu FRF-elnök az eredeti döntés megmaradását közölte. Gyakorlatilag tehát a Poli és a Gloria licenc nélkül marad, a Bihar FC pedig annak hiánya miatt nem juthat fel az élvonalba. A végleges döntés a lausanne-i székhelyű Sportdöntőbírószágra (CAS) marad, mert az előbbieknek ellentmondó határozatok veszélyes precedenst teremtenének.

Az engedélyezési folyamattal kapcsolatban két módosítást szavazott meg a végrehajtó bizottság. Eszerint a licencért folyamodó csapatok ezentúl maguk kell rendez-

Andrea Traverso, az UEFA licencbizottságának igazgatója szerint biztos a temesváriak kizárása. Fotó: Mediafax

zék ügyeiket az adóhatósággal, a fellebbviteli bizottság döntései pedig nem lesznek véglegesek. Utóbbi ítéleteit tehát a Sportdöntőbírószágon (CAS) lehet majd megóvni – így nyílt meg a remény kiska-

puja a temesváriak, a beszterceiek és a nagyváradiai előtt. Ami Andrea Traverso szerint biztos, az a Temesvári FC kizárása a 2011–12-es európai kupaküzdelmekből. Az UEFA licencbizottságá-

nak igazgatója sajtótájékoztatón igyekezett megvilágítani az engedélyezési folyamat részleteit. Többször is aláhúzta, hogy román kollégája, Viorel Duru helyesen járt el, amikor megóvott bi-

zonyos licenceket, mert utólag kiderült, hogy a temesváriak például tényleg vétettek bizonyos előírások ellen. Traverso elmondta, hogy az UEFA-nak európai csapatoktól származó hivatalos információik voltak arról, hogy a Bega menti alakulatnak adósságai vannak, amelyek miatt nem engedélyezhető indulása az európai kupaporondon. A kontinentális fórum képviselője ugyanakkor kiemelte, hogy az UEFA-nak semmi beleszólása nincs a tagszövetségek működési szabályzatai értelmében hozott döntésekbe, így a Temesvári FC és a Besztercei Gloria visszaminősítése ügyében hozott határozatokat sem bírálja felül. Az igazgató elmondta, hogy bukaresti jelenléte nem az átvilágítást célozta, hanem pusztán konzultatív jellegű volt. Traverso azt is leszögezte, hogy a többi, európai kupasorozatokban induló román csapat átvilágításáról sincs szó, miután az időigényes. ◀

▶ Röviden

Warner lemondott

Lemondott a Nemzetközi Labdarúgó-szövetségben (FIFA) betöltött alelnöki, illetve az Észak- és Közép-Ameriká, valamint a karibi térség tömörítő konföderáció (CONCACAF) elnöki posztjáról Jack Warner, akivel szemben ezen lépései után ejtették a vesztegetési vádakat. A FIFA hétfőn jelentette be Warner lemondását, jelezve, hogy a szövetség elfogadta azt. A FIFA etikai bizottsága május 29-én függesztette fel Warnert, valamint az elnökjelöltségtől egy nappal korábban visszalépő Mohamed Bin Hammamot, az Ázsiai Labdarúgó Szövetség katarai elnökét, mert felmerült a gyanú, hogy Bin Hammam a karibi térség futballvezetőivel folytatott május 10-11-i megbeszélésén megvesztegetés történt. A vádakat Warner, illetve Bin Hammam is elutasítja.

Négyen az Arany Kupáért

Honduras és a címvédő Mexikó után a házigazda Egyesült Államok (2-0 Jamaicaival), valamint Panama (5-3, büntetőekkel, Salvadorral) is bejutott a legjobb négy közé a labdarúgó-Arany Kupán. A szerdai elődöntő műsora (Houston): Honduras–Mexikó és Egyesült Államok–Panama

Sima chilei győzelem

A július 1-jén kezdődő Copa Americára készülő chilei labdarúgó-válogatott hazai környezetben 4-0-ra nyert tegnap az észak-amerikai csapat ellen, a gólokat Fernandez, Ponce, Suazo (11 m) és Sanchez szerezte. Az Argentínában sorra kerülő kontinensviadalon a chileiek Uruguayjal, Mexikóval és Peruvall szerepelnek majd egy csoportban.

Új kazanyi kapitány

Zinetula Biljaletgyinov, a Barsz Kazany vezetőedzője lett az orosz jégkorong-válogatott szövetségi kapitánya. Az 56 éves szakembert tegnap mutatta be a sajtó képviselőinek Vitalij Mutyko sportminiszter. Biljaletgyinov elődjének, Vjacseszlav Bikovnak azért kellett távoznia, mert az orosz együttes még a dobogóról is lemaradt az idei, szlovákiai vb-n.

Villas-Boas a Chelsea-nél?

Portugál sajtóinformációk szerint Andre Villas-Boas, az FC Porto trénera lesz a Chelsea labdarúgócsapatának új vezetőedzője, a londoni egyesület 15 millió eurós „bánapénzt” fizet a portugáloknak. A 33 éves Villas-Boas – Jose Mourinho korábbi segítője – első szezonjában megnyerte a bajnokságot, a kupát és a portugál Szuperkupát, valamint az Európa Ligát az FC Portóval.

Román vereség, majd sikerek Wimbledonban

Tenisz

T. J. L.

▶ Wimbledon füves pályáin tegnap megkezdődtek a 125. angol nyílt teniszbajnokság küzdelmei. A román résztvevők közül elsőként Sorana Cîrstea lépett pályára és meglepően sima vereséget szenvedett a francia Pauline Parmentier-től: 1-6, 3-6. A folytatás már jobban sikerült, Alexandra Dulgheru 6-2, 6-4-re verte az amerikai Jill Craybast. A román játékos következő ellenfele az orosz Szvetlana Kuznyecova (12.) aki 3-6, 6-3, 6-4-re verte a kínai Suaj Csangot. Monica Niculescu 6-1, 6-1-re nyert az osztrák Sybille Bammer, Victor Hănescu pedig 6-4, 2-1-re vezetett a cseh Jaroslav Pospisil ellen amikor az eső miatt állt a játék.

További érdekesebb eredmények: nők: Vera Zvonarjova (orosz, 2.)–Alison Ris-

ke (amerikai) 6-0, 3-6, 6-3, Kszenija Pervak (orosz)–Shahar Peer (izraeli, 22.) 5-7, 6-4, 6-4, Yanina Wickmayer (belga, 19.)–Varvara Lepchenko (amerikai) 7-5, 6-3, Venus Williams (amerikai, 23.)–Akgul Amanmuradova (üzbec) 6-3, 6-1, Jelena Vesnyina (orosz)–Laura Pous Tio (spanyol) 6-4, 6-3, Kimiko Date-Krumm (japán)–Katie O'Brien (brit) 6-0, 7-5.

Férfiak: Rafael Nadal (spanyol, 1.)–Michael Russel (amerikai) 6-4, 6-2, 6-2, Mardy Fish (amerikai, 10.)–Marcel Granollers (spanyol) 7-6 (3), 7-6 (5), 6-4, Stanislas Wawrinka (svájci, 14.)–Potito Starace (olasz) 6-3, 6-4, 6-4, Rainer Schüttler (német)–Thomas Bellucci (brazíl, 30.) 7-6 (3), 6-4, 6-2, Gilles Muller (luxemburgi)–Tommy Haas (német) 7-6 (5), 7-6 (3), 3-6, 6-3, Alex Bogomolov (amerikai)–Donald Young (amerikai) 7-5, 4-6, 6-3, 6-1. ◀

EL, kedvező sorsolásokkal

Labdarúgás

Híresszefoglaló

▶ A magyar bajnoki ezüstérmes Paksi FC az andorrai UE Santa Colomával, míg a bronzérmes Ferencváros az örmény Ulisses együttesével találkozik a labdarúgó-Európa Liga első selejtezőkörében – derült ki tegnap, a nyoni sorsoláson. Az első összecsapásokra június 30-án, a visszavágókra július 7-én kerül sor. A Paks hazai pályán kezd, míg a Ferencváros idegenben. Ha továbbjut, a Paks a lett Duagava és a norvég Tromsø párharcának győztesével kerül szembe, a Ferencváros a norvég Aalesund és a walesi Neath párharc nyertesével. A Paksnak és a Fradinnak is négy párharcot kell megnyernie, hogy a főtáblára jusson. A sorozat harmadik magyar résztvevője, a kupagyőztes Kecskeméti

Indul a 2011-12-es BL-sorozat is

Az osztrák Sturm Graz együttesével találkozik a Videoton a Bajnokok Ligája második selejtezőkörében. Az első összecsapásra július 12/13-án Grazban, a visszavágóra július 19/20-án Székesfehérváron kerül sor. **A további műsor:** Maccabi Haifa (izraeli)–Borac Banja Luka (bosnyák), Mogren (montenegrói)–Liteksz Lovecs (bolgár), Maribor (szlovén)–Santa Coloma/Dudelange, Skenderbeu (albán)–APOEL (ciprusi), Pozsonyi Slovan (szlovák)–Tobol (kazah), Zestafoni (grúz)–Kisinyovi Dacia (moldovai), Zágrábi Dinamo (horvát)–Neftcsi (azeri), Pjunik (örmény)–Viktoria Plzen (cseh), Belgrádi Partizan (szerb)–Skendija (macedón), Tre Fiori/Valletta–Ekranas (litván), Malmö (svéd)–Torshavn (feröer-szigeteki), Shamrock Rovers (ír)–Flora Tallinn (észti), Rosenborg (norvég)–Breidablik (izland), HJK Helsinki (finn)–Bangor City (walesi), Skonto Riga (lett)–Krakkói Wisla (lengyel), Linfield (északi)–BATE Boriszov (fehérorosz).

TE-ERECO a selejtező második fordulójában kapcsolódik be a küzdelembe, ellenfele a kazah Aktobe lesz. Az első összecsapásra július 14-én, a visszavágóra július 21-én kerül sor. A kecskeméti hazai pályán kezdenek, majd a második összecsapást rendez-

zik Kazahsztánban. A második selejtezőkörben kapcsolódik be a Gaz Metan is, a medgyesiek ellenfele a KuPS Kuopio. A finn csapat a második helyen zárta a 2010–11-es pontvadászatot, négy ponttal a bajnok HJK Helsinki nyomában. ◀

Kiestek a szlovák lányok

Kosárlabda

T. J. L.

▶ A meglepetések jegyében zajlik Lengyelországban a 33. női kosárlabda-Európa-bajnokság. Az **A csoport**ban már az első két nap után eldőlt, hogy a szlovákok nem juthatnak tovább, miután az oroszoktól 68-66-ra, a törököktől pedig 76-60-ra kaptak ki. A kvartettben a litvánok már a tegnapi zárófordulót megelőzően biztosították továbbjutásukat, miután az törököket (64-58) és az oroszokat (76-64) is legyőzték.

A B jelű négyesben a favoritok nyertek, és egymás elle-

ni mérkőzésük eredményétől függetlenül továbbjutottak: Fehéroroszország–Nagy-Britannia 55-40, Csehország–Izrael 72-56, Fehéroroszország–Izrael 68-41, Csehország–Nagy-Britannia 60-45.

A **C csoport**ban Montenegro borított papírfórmát, miután 70-53-ra nyert Lengyelország és 66-57-re Spanyolország ellen. A németeket a spanyolok (79-69) és a házigazda lengyelek (75-60) is legyőzték.

Erőegyensúly jellemzi a D jelű kvartettet, amelyben a franciák kiütötték a horvátokat (86-40), majd hosszabbításban 59-56-ra kikaptak a lettektől. Utóbbiakat 67-57-re

verték azok a görögök, akik aztán a második fordulóban 65-63-ra kikaptak a horvátoktól.

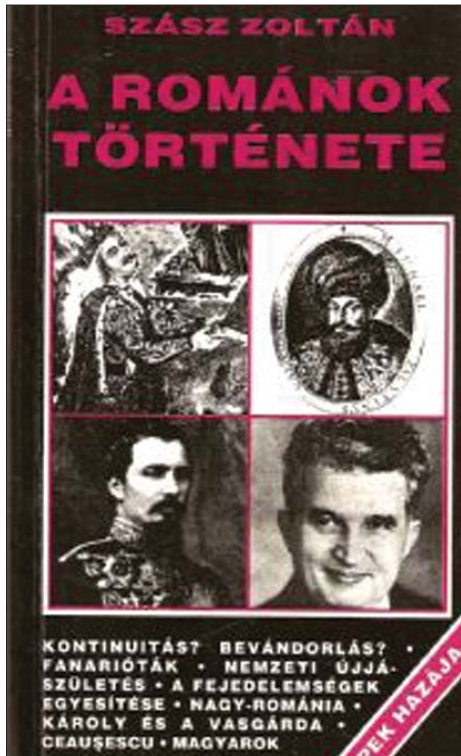
Lapzártáig a harmadik forduló mérkőzései közül négy befejeződött. Eredmények: Szlovákia–Litvánia 57-46 (A csoport), Montenegró–Németország 76-64 (C), Nagy-Britannia–Izrael 74-51 (B), Lettország–Horvátország 67-61 (D). Litvánia, Montenegró és Nagy-Britannia jutott a legjobb 12 közé, míg Szlovákia, Németország és Izrael elbúcsúzott. Az utolsó négy csoportmérkőzés lapzártá után fejeződött be, ma pihennek a csapatok. ◀

Monica Niculescu 6-1, 6-1-re nyert az osztrák Sybille Bammer ellen

► Könyvismertető 15

A román–magyar kapcsolatok a kezdetektől a nemzetiségek századáiig

Kommunista és posztkommunista etnocentrizmus, valamint magyarellenesség a történelemben (a 70-es és 90-es évek között).

► Naplórészlet 16-17

„Felelősségem tudatában kijelentem”

Alina Șerban színiakadémiát végzett, és elő is adja művét – saját élettörténetét – a bukaresti Green Hours klubban. A mű és az előadás egyaránt azt bizonyítja, hogy egy roma leány is lehet író és színésznő, ha nagyon akarja. Alina igyekezetét látva azonnal mellé állt David Schwartz fiatal rendező, Alice Monica Marinescu fiatal dramaturg, Cătălin Rulea fiatal zenész – a közönség pedig estéről estére megtölti a klubot.

► Párbeszéd 18-19

A bicskát hagyjuk becsukva!

Folytatjuk a Cseke Gábor és Dan Culcer közötti internetes levélváltás közlését. A téma a megszokott: az együttélés kimeríthetetlen, örökké régi-új vonatkozásai, mindenféle irányból és szemszögből szemlélve.

Zsidó filmfesztivált szerveznek Bukarestben

Paul Ghițiu fesztiváligazgató a tegnapi esti megnyitón. A Bukaresti Zsidó Filmfesztivált a Jewish Film Festival brandje alatt szervezik meg

Fotó: Tofán Levente

Michael Pertnoy Az utolsó túlélő című dokumentumfilmje nyitotta meg a Bukaresti Zsidó Filmek Fesztiválját tegnap este a fővárosi Stúdió moziban. A vasárnapig tartó szemlén közel félszáz filmet mutatnak be, amelyek nagy részének a fesztiválon lesz a romániai premierje. A bukaresti filmfesztivál olyan városok rendezvényeihez kapcsolódik, mint Berlin, Toronto, Los Angeles, San Francisco, Washington vagy Vancouver. **17. oldal**

Az ortodox Ku Klux Klán

Ioan Petre Culiuan

Egy idő óta az amerikai sajtó és televízió a fundamentalizmustól visszhangzik, s egyre több tanulmányt szentelnek ennek a fogalomnak. Közülük a legutóbbi egy német nyelvű írás, szerzője Martin Riesebrödt, és a címe: *A fundamentalizmus mint patriarchális tiltakozás* (Tübingen, 1990). Bármennyire is érdekes, a Riesebrödt által alkotott kategóriának vajmi kevés köze van Romániához; hogyha nem teszi lehetővé, hogy végre egyszer valóban megértsük a román fasizmus szociológiáját, amely a Vasgárda néven ismert szervezet pártfogásával jött világra.

Folytatása a 18–19. oldalon

A nyelvtudás nem politikai kérdés

„Az új tanügyi törvény (a továbbiakban TT) kihirdetése óta (2011.01.10.) a miniszterelnökhelyettesi kabinet két tanácskozást szervezett. Mindkét tanácskozás a TT két látványos újdonságához fűződött: a történelem-földrajz és a román nyelv tanításához. Az első, mint ismeretes, a VIII. és XII. osztályokban használatba kerülő magyar nyelvű román történelem és Románia földrajza tankönyvek fordítását/átdolgozását tárgyalta meg, hiszen a román történelmet és Románia földrajzát 1923, az Anghelescu-törvény óta románul kellett tanítani az erdélyi magyar iskolákban. Ez, úgy tűnik, 2011. szeptember 1-jétől megváltozik majd.” Murvai László tanulmánya a **14-15. oldal**

Murvai László

A nyelvtudás nem

*Szardisza ellátogatott Hel-
lászól minden bölcs, aki abban
az időben élt, egyik a másik
után, köztük Szolón is, athéni
férfit, aki az athénieknek meg-
bizásából törvényeket alkotott
volt és most tíz évet, világlátás
ürügyn elhajózva, hazájától
távol töltött, nehogy valamelyik
törvényt eltörölthessék vele.
Mert maguk az athéniak nem
törölthették el: nagy esküvessel
fogadták meg ugyanis, hogy tíz
évig a Szolón által hozott törvé-
nyekhez tartják magukat.*

Herodotosz

Kormányzintű tanácskozások

Az új tanügyi törvény (a továbbiakban TT) kihirdetése óta (2011.01.10.) a miniszterelnök-helyettesi kabinet két tanácskozást szervezett. Mindkét tanácskozás a TT két látványos újdonságához fűződött: a történelem-földrajz és a román nyelv tanításához. Az első, mint ismeretes, a VIII. és XII. osztályokban használatba kerülő magyar nyelvű román történelem és Románia földrajza tankönyvek fordítását/átdolgozását tárgyalta meg, hiszen a román történelmet és Románia földrajzát 1923, az Anghelescu-törvény óta románul kellett tanítani az erdélyi magyar iskolákban. Ez, úgy tűnik, 2011. szeptember 1-jétől megváltozik majd.

2011. május 18-án a miniszterelnök-helyettesi kabinet újabb tanácskozást szervezett. 17 magyar oktatási intézményben (óvoda, elemi osztály, gimnázium, líceum és egyetem) román nyelvet és irodalmat (is) tanító pedagógust hívott össze. A megbeszélés az új TT által előírt, sajátos román nyelv és irodalom tantervek kidolgozását célozta meg. A munkálato-
kat Markó Béla vezette. A tanácskozáson részt vett még Pásztor Gabriella államtanácsos, Király András államtitkár, Szócs Domokos főosztályvezető és e sorok írója. A magas kormányhivatal a TT kihirdetése óta tehát a második megbeszélést szervezte. Szükség volt bizonyos dolgok tisztázására, hiszen 1923-tól errefelé a román nyelv és irodalom tanítását illetően, sajnos, nem módszerekről, hanem inkább politikai széljárásokról beszélhettünk (vö. Murvai László: *Tankönyvpiramis*. In: *Körkép a romániai magyar oktatásról 1990-2007*. Editura Didactică și Pedagogică. București: 36-63.). A tanítás gyakorlatában volt, amikor csak a román nyelv létezett, és azt mindenkinek és mindenki számára anyanyelv-ként kellett oktatni, volt olyan időszak is, amikor a román nyelvet intézményes formában elkészített, sajátos tantervek és tankönyvek segítségével oktatták a kisebbség számára. Az új TT rendet rak ebben a kérdésben is,

miután leszögezi, hogy a román nyelvet és irodalmat minden kisebbség számára sajátos tantervek és tankönyvek alapján tanítsák a közoktatás egész folyamata alatt, azaz I–XII. osztályban, ha ezt az illető kisebbség érdekképviselete másként nem rendeli el. Azt is leszögezi, hogy az értékelést is ezeknek a tanterveknek és tankönyveknek az alapján kell megszervezni. Vagyis törvényi, illetve szakmai szintre helyezi a román nyelv és irodalom tanítását, úgy, amint azt pl. a hetvenes években és a nyolcvanas évek elején tanították az általános oktatásban (I–VIII. oszt.). A mai helyzetben teljesen új vonatkozás a román nyelv tanításának megszervezése líceumi szinten. Tudomásom szerint erre nem volt eddig példa, ezért nehezebb rátalálni a helyes útra. *

Janus arcú megoldás

Induljunk ki abból, hogy miként tanították 1990 óta a magyar iskolákban a román nyelvet és irodalmat. A 90–95-ös időszakban a legtöbb román politikus a román nemzet ellen való véteknek tartotta azt a szakmai követelményt, hogy a román nyelvet azok számára, akiknek az nem anyanyelve, másként, más módszerek segítségével kell/lehelene tanítani, mint azoknak, akiknek az az anyanyelvük. Ideológiai megalapozás is készült erre a nagypolitikában, miszerint csak egy román nyelv létezik szerinte hazában. A 84/1995-ös törvény módosított és kiegészített változata aztán valamit javított a román nyelv oktatásában. E szerint a kisebbségi iskolák az I–IV. osztályban sajátos tantervek és tankönyvek alapján tanították/tanulták a román nyelvet. Ezen az oktatási fokon tehát már létezhetett „olyan román nyelv, amelyet meg kellett tanulniok a más anyanyelvű gyerekeknek”. Az V–VIII. osztályokban fellelhető volt a helyzet: a román a román gyerekek anyanyelvi tanítására szánt tantervek szerint oktatták a kisebbségi osztályokban is, de a törvény lehetővé tette a sajátos tankönyvek használatát. Az oktatás mindennapjaiban ez Janus-arcú megoldásnak bizonyult, hiszen a tantervek követelményrendszerét nem lehetett kevesebb anyaggal lefedni, mert az ismeretek ellenőrzése, értékelése, a vizsgarendszer az anyanyelvi beszélt és írott szintet tartotta mérvadónak. Vagyis a magyar gyerekek nem azért értek el román nyelvből gyengébb eredményeket, mert gyengébb képességűek voltak, hanem azért, mert nekik a román nem anyanyelvük, mégis eszerint mérték a tudásukat. Miért nem lehetett ezen ed-

dig változtatni? Mert a román politikusok egy elég tetemes hányada csak kényszerítés révén volt hajlandó lemondani arról, hogy a román nyelv tanulásának kérdéséből nem kovácsolhatna magának politikai tőkét. Mondanunk sem kell, hogy jobbára azok az ötletekben nem túl gazdag román politikusok hangoskodnak még ma is, akik számára a nemzeti büszkeség a központi politikai érv, amely örökké készenlétben áll, és amelyet csak le kell venni a polcról, nem kell hozzá sok ész. Csak érzelmek és populistá csomagolás.

A tiltás eltávolít

Merjünk remélni, hogy ez a primitív szellemi örökség előbb-utóbb szemébe kerül. Mert csak bajt okoz azoknak is, akik magukénak vallják. Hogy ezt meggyorsítsuk, a román nyelv és irodalom tanításához sajátos tantervekre és tankönyvekre van szükségünk.

Bizonyítás végett.

Mert ahogyan azt a kormány által szervezett értekezleten többen is hangsúlyozták, az erdélyi magyarok

nyelvet. Példaként elég, ha a nyelvtörvényekre utalunk, de a tiltó fogalmazás nyelve még akkor is dominál a román törvénykezésben, ha éppenséggel megengedő szeretne lenni. Lehet-e csodálkozni azon, ha ez averzív indulatokat eredményez a motiválás helyett? Kilencventől errefelé is léteztek ezek a tiltások. Emlékszem például, mennyit kellett azért hadakoznunk a kilencvenes évek elején, hogy a magyar iskolások a felvételikben azokból a tantárgyakból, amelyeket magyarul tanultak, ne románul vizsgázzanak. A tiltás általában negatívan motivál. Eltávolít valakitől és valamitől. Pedig a magyar gyerek számára illenék pozitív motivációt találni. Ellenkező esetben hajlandók vagyunk arra gondolni, hogy a negatív motiválás akarattal történik. Hogy ez kinek lenne jó, arra nehéz válaszolni. Hogy kinek árt, arra már könnyebb...

Új szerkezet – új tartalom nélkül?

A miniszterelnök-helyettesi hivatal által összehívott tanácskozás azért is hasznos

oktatás gyakorlatába ültetés. Rá kellene hatni a szakértőkre, hogy a továbblépéshez szükséges oktatási keret elkészüljön. Enélkül a tanterveket és a tankönyveket csak vakon tapogatózva lehet készíteni. (lásd erről még Tótor Erika Mária: *Oktatási törvény, mint keret*. 2011.02.08.). Fontos dokumentumról van szó tehát, amely hosszú időre meghatározza majd az oktatás fejlődését. Ezért érthető, pontosabban magyarázható, hogy azok a szakemberek, akik az oktatási keret készítését, nem kapkodják el a dolgot, nem hagyják siettetni magukat. Más szempontból viszont azt is meg kellene gondolni, hogy az oktatási keret elkészítésének határideje ez év február végére, március elejére volt kitéve. Két hónap nem nagy idő, ha fontos dologról van szó. Mert 1998-ban, amikor az ezelőtt tíz évvel megjelent Curriculum elkészült, siettünk. Meg is lett a nemzetközileg mért eredménye. Persze, az is igaz, hogy ha az akkori miniszter akként várt volna, mint a mostani, lehet, hogy még ma sem lenne meg az 1998-ban megjelent

becsületes és hasznos munka kellő honorálása ellen szóllok, de azért nem ártana tudni, hogy az oktatási keret elkészítéséhez még hány ilyen „előmunkálat” szükséges? Meg talán azt is meg lehetne kérdezni az illetékesektől, hogy ezeket az előmunkálatokat nem lehetett volna a TT elkészítésével párhuzamosan elvégezni? Mert az új TT egyik legfontosabb reformintézkedése a közoktatás terén az új iskolaszervezet bevezetése. Órakeret nélkül, tantervek nélkül, vagyis új tartalom nélkül, még nyilatkozni is nevetséges, hogy az új iskolaszervezet bevezetését el lehet kezdeni. Vagy, ha ez az abszurd dolog mégis bekövetkezik, új tartalom nélkül elkezdik az új szerkezet bevezetését (mert Romániában csak a lehetetlen a lehetetlen), akkor mi értelme van az egésznek? Új törvénynek, megújult szerkezetnek, amelyből csak a lényeg hiányzik, az új oktatási koncepciónak, ami nem tudni, miben ölt testet stb. stb.?

Elkészült, de mi?

De kétségek megfogalmazása helyett nézzük tovább a tényeket. Hátha azok kilendítenek a holtpontból? Egy új oktatási keret, projekt formájában, nem kis pénzért már elkészült. Erről éppen az a jelentés számol be, amelyet a szakértők minden évben az oktatás helyzetéről készítenek, és amely az idén is a honlapon pár héttel ezelőtt nyilvánosságot kapott (*Raport asupra stării sistemului național de învățământ*. București. 2010.). Ennek a dokumentumnak egy teljes fejezete az oktatással foglalkozó projekteket tartalmazza. Ebben a fejezetben, a kötet 110-111. oldalán bukkanunk rá a következő projektre: „Cadru de referință a curriculumului național pentru învățământul preuniversitar: un imperativ al reformei curriculare, POSDRU/55/1.1/S/25088 (în implementare) Buget: 18.448.000 lei.” Eredetiben írom ide azt is, amit a projekt várható eredményként jelez: „Proiectul va asigura cadrul conceptual (cadru de referință pentru curriculum național) menit să faciliteze restructurarea și îmbunătățirea sistemului de educație (...). Vagyis létezik egy projekt, amelynek keretében éppen azt dolgozták ki, amire az oktatásban minden jó szándékú egyén vár már pár hónapja. Es aminek a hiánya gátolta elsősorban az új TT bevezetését. Az oktatási keret tehát: (1) elkészült, de nem az, amire várunk, és az összefoglaló leírás szerint most próbálják ki, milyen a hatása a tanítás gyakorlatában, (2) amire várunk, az nem ez, mert az most készül. Föltehető kérdések: (1) Ha a POSDRU-projekt az, amire várunk, meddig fog

meg akarnak tanulni románul. Teszik ezt saját érdekükben. Ez így igaz, mert szellemileg igen hátramaradott az olyan ember, aki a saját kárára gondolkoznék. Hiszen használna nem származhatik abból, ha nem képes más nyelvű embertársaival kommunikálni, ha minden esz-köz megvan arra, hogy egy másik nyelvet elsajátítson. Hogy ez eddig nem sikerült igényesebb formában, azért jórészt azok a politikusok és „szakemberek” a felelősek, akik megátolták az erdélyi magyar diákokat abban, hogy motiváltan tanulhassák a román nyelvet. 1923 óta a román törvénykezés elvevete csak a tiltást, csak a büntetést volt képes előtérbe helyezni azok számára, akik nem tudják az „ország”

volt, mert azokat a módozatokat igyekezett föltérképezni, amelyek a sajátos román tantervek és tankönyvek elkészítéséhez szükségesek. Az ott elhangzottakat próbálom rendszerezni, továbbgondolni, abból a szempontból, hogy milyen feladatokat kell teljesítenünk ahhoz, hogy minél hatékonyabb tantervek és tankönyvek álljanak mihamarabb a diákjaink és tanáraink rendelkezésére, hogy milyen kevesebb legyen az üresjárat a román nyelv oktatásában, és hogy a nem román anyanyelvű diákok minél eredményesebben sajátítsák el a román nyelvet. Nézzük a feladatokat:

A kormány feladata és egyben felelőssége, hogy a TT vonatkozó cikkeleit az illetékesek mihamarabb az

országos curriculum.

Ne siessünk tehát, de haladjunk. Vagyis ne tekintünk el a határidőktől. De talán, jegyzem meg nagyon halkán, nem ártana tudni azt, hogy az oktatási keret mégis mikorra várható? Mert mi történt eddig az oktatási szakemberek munkalaboratóriumában? Január végére letették a szakértők vezetésének asztalára azt a tanulmányt, amelyet az oktatási keret elkészítésének módszertana névre kereszteltek és, amely a szerzők szerint, az oktatási keret előmunkálata. Ha ők mondják, biztosan így van.

Megint csak halkán jegyezzük meg, hogy ezért a munkáért a szerzők igen jó honoráriumot kasszíroztak be. Tévedés ne essék, nem a

politikai kérdés

még tartani a kísérleti formája? (2) Hogyan fog kinézni az a „konceptuális keret”, amely elősegíti majd (mikor és hogyan?) oktatási rendszerünk „átalakítását” és „megjavítását”? (3) Ha a projektet „implementáló” oktatási szakembereink annyira biztosak a sikerben, amint írják, miért kellett ennek a koncepciónak a kidolgozásával eddig várni, és miért épp most világosodik/világosodott meg az elméjük?

Azt már nem kérdés formájában írom, hogy mind-ezek ellenére bízunk a sikerben. Azt sem kérdezem meg, hogy a minisztériumnak benyújtott oktatási keret, ha egyáltalán lesz ilyen, mennyiben fog hasonlítani vagy eltérni a POSDRU-projektől vagy azt, hogy a kidolgozó neve azonos-e a két projekt esetében. Mert a fontos csak az, hogy az idő ne teljen haszontalanul, és az oktatási rendszerünk tényleg nyerjen ezzel. Persze, az is előfordulhat, hogy én nem jutottam el a dolgok lényegéig...

Nagystílus mellébeszélés

További tények... Köztudott, hogy az új TT gyakorlati alkalmazásához számos vagy inkább számtalan metodológiát szükséges kidolgozni. Ezek elkészültének határideje 2011 októbere. Vagyis a 2011–2012-es tanévet már biztosan ezek nélkül kezdjük, egész pontosan tehát az új TT-t, ahogyan az előre látszik, az új iskolai évben sem lehet majd teljes hatékonyságában alkalmazni. De most nem is a hiányzó vagy, ha jobban tetszik, a készülő metodológiákról szerettem volna szólni, hanem arról, hogy az elkészítendő metodológiák listáján, amelyet a szaktárca hozzáértő szakemberei állítottak össze, megjegyzem számszerűleg hibátlanul, mert a lista számítógépes program segítségével készült, szerepel egy igen fontos cím, mégpedig az új Curriculum jóváhagyása. Ennek az alapdokumentumnak az elfogadási határideje a lista szerint 2012 augusztusa. Akkor meg miről is beszélünk? Hogyan lehetett betervezni az új oktatási keret kidolgozását 2011 márciusára, az új Curriculumot pedig 2012 augusztusára? Mert ez a két dolog szervesen egymásra, egymásba épül. Vagy a metodológiák listája lenne mégis hibás? Megpróbáltam ezeknek a kérdéseknek utánajárni a szaktárca illetékes hivatalaiban. Megnyugtató választ sehol sem kaptam.

A minisztérium különböző főosztályain a törvény alkalmazásával kapcsolatban nagystílusú mellébeszélés folyik. Metodológiák kellene, mondják a legtöbben. Csak nehogy olyanok legyenek, mondom én, amelyek meg-

próbálják a törvény ellenében visszaállítani a régi status quót... Vagyis a tények megint csak a kérdőjelekig vezetnek. Az elemzések, aprólékos vizsgálódásaim egyre inkább azt a vélekedésemet erősítik, hogy a szaktárca tetemes része számára, leszámítva a kisebbségi államtitkárságot meg még néhány hozzáértő szakembert, az új TT esetében csak annak elfogadtatása volt a fontos. A gyakorlatba ültetése már nem annyira. Félek attól, hogy a miniszter, bármennyire is akarja, nem tudja az új TT gyakorlatba ültetését legalább a dolgok természetes menetének megfelelő ritmusban biztosítani. Mert a magasröptű mellébeszélők megátalják ebben. Hogy ennek mi az alapvető oka, annak elemzésétől itt és most eltekintünk. Az, hogy „ne siessük el a dolgokat” logikus alapállás, viszont értelmeszerűen, esetünkben nem a sietést jelenti, hanem az egy helyben topogást.

Vége lesz-e már az matórködésnek?

Milyen feladatokat kellene a minisztériumban megoldani, amelyek óhatatlanul összefüggésben állnak az új, sajátos román tantervek kidolgozásával is? Az új TT 64(4)-es cikkelye szerint az új óraterveket és tanterveket a szaktárca irányítása alá tartozó intézmények és szervezetek fogják kidolgozni. Sajnálatlaltal jegyzem meg, hogy a kisebbségi államtitkárság irányítása alatt álló ilyen intézmények és szervezetek nem léteznek. Vagy ha egyesek szerint mégis léteznének, akkor azokban az intézményekben már hosszabb ideje nem dolgoznak magyar szakemberek. Ezért kellene mihamarabb gyakorlatba ültetni az új TT azon előírását (45/16-os cikkely), hogy az Országos Neveléstudományi Intézetben fizetett kutatók készítsék el a sajátos kisebbségi oktatási tartalmakat (tanterveket és a tankönyveket stb.).

Megjegyzem, hogy a hetvenes években erre már volt hasonló példa a román oktatási rendszerben, amikor az Országos Tanterv- és Továbbképző Intézet kolozsvári fiókja a kisebbségi tantervek, tankönyvek kikísérletezésével, megalapozásával, elkészítésével foglalkozott. Ez lenne ma is a szaktárca egyik legfontosabb feladata, mert a tantervek elkészítése nem kimondottan amatőröknek való. Elsősorban a hozzáértést, a szakértelmet tartom fontosnak, de ha ez meg is van, még mindig csak amatőrizmusról beszélhetünk. Ebből akkor lesz profizmus, ha a szakértelmén túl ezeknek az embereknek a tantervek elkészítése lesz a munkaterülete, ezért fogják kapni a fizetésüket. Hogy ez az elképzés napjainkban, a

mai gazdasági helyzetben naivitás lenne? Nem hiszem. Csak a törvényes előírásokat kellene gyakorlatba ültetni. Ez lenne a naivitás? Mert, ha szakemberek, profik készítenének tantervtervezeteket az anyanyelv, a román nyelv, a nemzetiségek története és hagyományai és a zenei anyanyelv tanítására, azokat a tervezeteket aztán eredményesen szembesíthetnénk a gyakorló tanárok igényeivel, elképzésével. Ilyen egyszerű a dolog.

De tegyük fel, hogy elképzeltető vagy számunkra elképzeltetetlen okok miatt nem sikerül az Országos Neveléstudományi Intézet kereteiben elindítani a kisebbségi tantervkészítő részleget. (Azaz magyarul: nem alkalmazzuk a törvényes előírásokat.) Mit tehetünk akkor? Az új, sajátos magyar iskolák számára készülő román tanterveket még ebben az abszurd helyzetben is el tudjuk készíteni. Csakhogy ebben az esetben a szakbizottságban/dolgozó gyakorlatban dolgozó gyakorló pedagógusokat, ahogyan azt a tanácskozáson az egyik kollégám mondta, meg kell fizetni. Tény, hogy a tanterveket megvitató, jobb híján azokat elkészítő szakbizottságok működését szabályozni kell. Ennek a konkretizálása végzett elkészítettem a román nyelv sajátos tanterveit kidolgozó bizottság működési szabályzatát, amelyben a tevékenység finanszírozását az új TT 94(3)-as cikkelye szerint képzeltem el, amely kimondja, hogy a minisztérium oktatáspolitikai céljainak megvalósítására létrehozhat és finanszírozhat különféle „komisszió”-kat, országos bizottságokat. Csak az a féltő, hogy ezt sem lehet addig alkalmazni, amíg a tantervbizottságok országos hatáskört nem kapnak. Magyarán: egyedül képtelenek vagyunk előbbre lépni.

Pontos cél: nyelvhaználtati szintek elérése

Mit tehetnek a tanárok, amíg megszületik az országos curriculum? A munkát addig is a Nyelvek Közös Európai Keretrendszerre segítheti, amelynél hasznosabb alapdokumentumot mindmáig nem ismerek. Európa legjobb nyelvtanítással foglalkozó szakembereinek közös kötetéről van szó. Igaz, hogy a nyelvtanulás tervezését a nulla ismerettől kezdi. Az is igaz, hogy a román nyelv elsajátításában még a kompakt magyar vidékeken is jobban állunk ennél. De a keretrendszer tanulságai még ebben az esetben is tudományos alapot, bibliográfiát háttérrel biztosítanak román tanterveink kidolgozásában.

Magát a nyelvtanítást és elsajátítást a keretrendszer az alapfokú nyelvhaználtati

ismereteivel indítja kezdőknek, majd haladóknak. Ha modellálni akarunk, azt mondhatjuk, hogy ez esetünkben az I–IV. osztályos szintnek felel meg. Az értékelés szempontjából a kezdő szint az átmenő jegyet határozná meg, a haladó pedig a legjobb jegyet. A következő szintet a keretrendszer a független nyelvhaználtati elsajátításában jelöli meg, és ebben is két szinten mutatja be az ismereteket, a közép-, és haladó szinten. Az ismeretek és a nyelvi kompetencia szempontjából ez nálunk az V–IX. osztály anyagának felel meg, ugyanúgy minimális és maximális szinten, mint az elemi osztályok esetében. A harmadik és egyben a legmagasabb ismeretszint a kompetens nyelvhaználtati szintje, amelynek a keretrendszer ugyancsak két alszintjét dolgozza ki: a felső és a kiváló szintet. Ez a líceumi osztályok számára jelenthetné a tanulás-tanítás folyamatának a vázát. A gyermekek korának és nyelvi ismeretszintjének megfelelő irodalmi anyagot a szakbizottságban dolgozó gyakorló tanárok javasolhatnak, felhasználva, természetesen a Sapientia EMTE munkacsoportja által már elkészített tantervtervezeteket, a román tantervek magyar gyermekek ismeretszintjének megfelelő anyagát. Bibliográfia lehet azoknak a tanterveknek az anyaga is, amelyeket a hetvenes években alkalmaztak a tanárok. Meg minden más, hasznos nyelvtanítással foglalkozó anyag vagy irodalmi szöveg. A sajátos román nyelv és irodalom tantervek kidolgozása-kor fontos lenne az anyanyelv tanításnak rendszerét is figyelembe venni, hogy pl. a hangtani, a szórtani vagy a mondattani ismereteket a gyerekek először anyanyelvből tanulják, majd csak azután román nyelvből, természetesen az anyagrendezés integrált formájában.

*

A tanácskozás fontos mozzanata volt, hogy kijelöltünk három munkacsoportot: az elemi oktatás, a gimnáziumi oktatás, illetve a líceumi oktatás sajátos román nyelv és irodalom tanterveinek a körvonalazására. Minden csoportot egy-egy egyetemi oktató vezet majd. Az elemi osztályos anyag elkészítését végző csoportot Mariana Norel, a brassói Transilvania Egyetem tanára irányítja, a gimnáziumi osztályok tantervein dolgozókat Tódor Erika Mária, a líceumi osztályokét pedig Balázs Lajos, a Sapientia EMTE tanárai. Közös megegyezés alapján a tantervek elkészítésének előmunkálatai a május 18-i tanácskozás után azonnal elkezdődtek. Reméljük, a folytatás sem fog elmaradni.

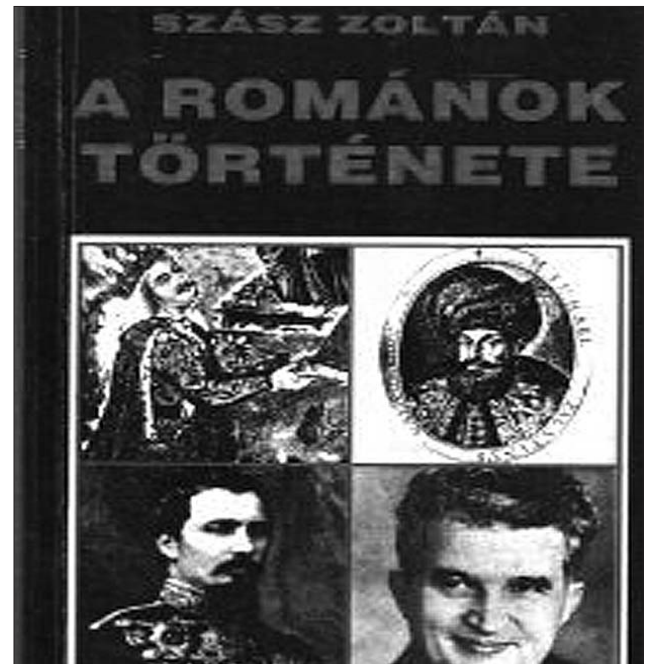
A román–magyar kapcsolatok a kezdetektől a nemzetiségek századáig

Gabriel Catalan

Az 1997-ig és 1999-ig (az alternatív tankönyvek kiadásáig) használatban lévő iskolai tankönyveket és tanterveket 1991–1992-ben kezdték bevezetni, s azok nem jelentettek gyökeres változást. Így a minket érdeklő tankönyvek közül *A románok története*, amelyet a IV., valamint amelyet a VII. osztályban használtak, megegyezik az 1990 előttiékel, néhány látható változattól eltekintve – kivették belőlük a Ceausescu, az RKP-ra, a szocializmusra és munkásosztályra vonatkozó idézeteket, fényképeket, szövegeket. A többi osztálynak, a VIII.-nak, a XI.-nek és a XII.-nek szánt tankönyveket pedig kicserélték anélkül, hogy az újak szerkezetükvalamint tartalmuk szerint, módszertanilag és stílusukat tekintve lényegesen különböztek volna a régiektől, kivéve a fent említett vonatkozásokat, továbbá azt, hogy túlzásba vitték a részletezést, mintha tudósképzésről lett volna szó (a XI. és a XII. osztály történelemkönyvei közel 400 oldalasak).

zetiségekkel), különösképpen a magyarokkal való viszony problémájának a tárgyalását. Ennek a magyarázata részben a tudományág helyzetéből adódik (hiányoznak a román–magyar közös történelmet tárgyaló monográfiák, de különösképpen az erről szóló színtézisek, miközben a román történetírást magát is az általános mozdulatlanság jellemzi), a magyarázat más része politikai természetű (a Romániát 1996 decemberéig kormányzó pártokat szélsőséges, nacionalista és exkluzivista törekvések jellemezték, amelyeknek alját szottak a többségi és a kisebbségi lakosság sovén és xenofób megnyilvánulásai, s nem vették tekintetbe a szabad és demokratikus országok részéről megnyilvánuló kritikákat).

Tanulmányomban megpróbálok bemutatni a nemzeti-kommunista történetírás néhány alapvető kliséjét, amelyek a történelemkönyvekben találhatóak, valamint felhívom a figyelmet néhány alternatívára, amelyet életképesnek vélek, múltunk értelmezését illetően.

Hamarosan megjelentek a jogos kritikák¹. Jelezték, hogy a '89 decembere utáni román történetírásban, akár csak az „új” és a „kommunista” (ceausiszta) tankönyvek között, egyfajta kontinuitás észlelhető, ami az általános felfogásban nyilvánul meg, beleértve a más népekkel (bizonyos együttélő nem-

Megjegyzem, nem vagyok sem az első, sem pedig az egyetlen hangoztatója ezeknek az alternatíváknak², jól lehet a jelenlegi román történelemkönyvek között még nem találkoztam olyannal, aki alternatív értelmezést nyújtott volna az említett vonatkozásban³.

(Folytatjuk)

¹ Lucian Boia: *Cum învață istoria copiii noștri*. „Xenopoliana”, III, 1995, 147-159; Damian Hurezeanu: „*Podoaba istoriilor*” sau despre manualele de Istoria românilor în liceu. „Societate și cultură” nr. 5-6/1994; Uő.: *Însemnări despre manualele pentru clasele XI-XII*. „Xenopoliana”, III, 1995, 135-143; Florin Constantiniu: *Despre manualele de istorie*. „Curierul Național Magazin” – „Carnet de istoric” rovat, 1996; Viorel Moțoc: *Istoria românilor de a patra repovestită pe înțeleșul adulților*. „Xenopoliana” III, 1995, 144-146; Lucian Nastasă: *Etnocentrismul și manualul de istorie*. „Xenopoliana”, III, 1995, 93-97.

² A román történelmi mítoszok első átfogó és érvekkel alátámasztott kritikája a *Junimea* szellemi mozgalom egyik tagjától, Gheorghe I. Panutól származik, Titu Maiorescu egyik tanítványától, aki a *Convorbiri literare*-ben közölte történelmi tanulmányait, 1872 és 1874 között.

³ Ebből a szempontból sokatmondó példa az *Istoria românilor* című könyv, amelyet a Román Akadémia adott ki 2001 és 2003 között.

Alina Șerban

„Felelősségem

Részlet

NAPLÓ

Ioana Alina Șerbannak hívnak. Tízéves vagyok. A skorpió jegyében születtem. Elvégeztem a IV. B-t, és kezdem az ötödiket. A 195-ös Iskolába járok. Az udvarán van még egy épület, a „kicsi iskola”, ott szoktunk karatézni, kilenc hónapja.

Közeli barátom: Corina, Luiza, Olivia, Simona, Cristina, Andreea, Irina. Meri. Anca, Lucica, Mili, Mihaela, Diana. A fiúk közül: Claudiu, Mihai, Bebe, Andrei, Găboanță, Cătălin, Ștefan. Évekkel ezelőtt úgy éreztem, hogy meghalok egy fiúért, azt hiszem, Laurnak hívják.

Ha nagy leszek, karatédzó akarok lenni vagy rendőr vagy úszóedző vagy állatorvos.

Általában a PRO TV-t nézem, az Antena 1-et, az MCM-et, az Acasát, a Prima TV-t. Szeretem a spanyol folytatásos filmeket, különösen a Hombres-t. De nagyon szép az ALONDRA, a Marimar, a Cassandra, a Teljes szívűből, a Semmi személyest. Más nyelvűeket is nézek, például a Nyikitát, a Merlos Pleist vagy a Fialat és ismerlent.

Hogy milyen lapokat olvasok? Hát a Bravót, a Telecablul, Popcorn, a Salutot. Az énekesek közül Michael Jecksont, Mel B-t, Mel C-t stb., és a Thaliát szeretem. A színészek közül pedig: Peta Wilsont, Lucy Lawlesst, Robert DeNirót.

Rosszul esett, hogy a Semmi személyestben lecserélték Ana Cocerót, s helyébe az a színésznő került, aki a

Felejthetetlen szerelemben játszott. Ez a színésznő sokkal csúfabb...

Reggel mindig egy csupor tejet iszom, és szendvicset eszem hozzá, téliszalámmal. Vagy teát iszom, és bundáskenyeret eszem.

1.

Amikor eljöttünk Dristorból megkérdeztem:

– Édesanyám, miért hagyjuk a bútort Mihai szomszédnál?

– Tessék? És Gogut is ott hagyjuk?

Megígérem, hogy tisztán tartom a kalitkát! De miért kell elköltöznünk?

Tízéves vagyok, és tudom, mit jelent az, hogy „a házával garantálja”. Azt jelenti, hogy „elveszti a házat”.

2.

„A Grigore Moisiltól az első sarok, jobbra fordul, és meglátja az udvart, nincs hol eltevedni...” Anyám egy kerítés felé rángat, amelyik nem tetszik, szar színű, és a házszám – 57 – görbén áll. Amikor beléptünk, nem jött, hogy elhiggyem! Még rólam mondják, hogy rendetlen vagyok, hogy szeretszét hagyom a babáimat...

Az udvarból mindenki odajött hozzánk, és megcsókoltta apámnak a kisujját, ott, ahol a nagy gyűrű van.

Anyám kezét szorongattam, a háta mögé bújtam, s onnan leskelődtem. A felnőttek valami furcsa nyelven beszéltek... Nem tudtam, hogy apám idegen nyelven is beszél. Hosszú, színes szoknyás nőkkel tracsol, és kalapot hordó férfakkal. Közülük néhány hasonlít apámra, és rájövök, hogy rokonok vagyunk.

„Add ide egy hétre” – mondja apám, egy alacsony, pocakos embernek. Édesanyám a fejével int, beleegyezően. „Legtöbb egy hónapra!” Édesanyám nem helyesel. Uramisten! Nem akarok itt aludni! Más gyermek Barbie-t kér vagy játékot, akkor én miért nem kérhetem, hogy legyen házuk? „Édesanyám, ne aludjunk itt!”

Magamhoz sem tértem, s máris rám vetette magát egy csomó gyermek, Tanti Veta unokái. Mind meztábasak, koszosak, csorog az orruk. Édesanyámhoz bújok, bevisz Veta házába. Két kis csoré seggű fiú van ott, és négy lány hosszú, színes szoknyában. A lányok engem bámulnak, a farmeremre mutogatnak és kacagnak. Egyik nagyobbcska jelt ad a könyökével, majd odajön hozzám, és huzigálja a farmeremet. Aztán a többi felé fordul, s nevetnek, farmeremre mutogatva.

Semmit sem értek az egészből, s mire megszólal-

nék, mellettem terem egy másik lány. Mi bajuk van a farmeremmel? Mít csináljak? Sohasem verekedtem senkivel! Mit tudom én, hogyan kezdődik a verekedés... De a lány csak jön felém... Na, mi van!!! Aztán azt hallom: „Fä!” Egy fiú mondja a lányoknak, hogy menjenek oda hozzá. Ő is koszos, meztábasak, a hóna alatt van egy kenyér, a kezében pedig egy láb, valamivel. Azonnal hozzászalad minden gyermek, kannával a kezben. A fiú teát önt belé, mindenki gyorsan tép egy darabkát a kenyérből, s harapdál, mint ha éhen halna. Nekem is int a fiú, de nem kell. Hogy lehet csoré kenyeret enni teával?

Már mennék ki a házból, amikor Veta jön forró vízzel egy mosdótálban. Mögötte pedig az alacsony köpcös ember, Calistrai úr. Kíváncsi vagyok, hogy mi lesz, és maradok még. Calistrai felül az ágyra s a lábát a tálba lógatja, Veta pedig lehajol és mos-

ni kezd. De miért? Calistrai úr nem olyan kövér, hogy ne érne a keze a lábát!

Édesanyámat keresem, hogy megkérdezzem: miért kell ennek az asszonynak ezt csinálnia? Amikor mennék kifelé, belép Mariana néni és Nicu bácsi, Jana néni és Victorița néni. Ekkor reám szól Tanti Veta, miközben Calistrai lábát törölgeti: „Maradj itt, drágám! Édesanyád oda van, megnézni a lakásokat, az udvar végében.”

Mindannyian leülnek, ki a földre, ki a székre, leoltják a villanyt és bekapcsolják a tévét. Az órára néznek, majd ki az ablakon, s kezdenek idegeskedni. Mintha tartának valamitől... Veta feldúltan beszél azon az idegen nyelven, talán a szomszédasszonyról, aki késik. Aztán hirtelen hozzám fordul: „Drágám, olvassad te, édeske!” Nem akarom, hogy észrevegyék, hogy mire a második sorhoz értek, eltűnik a felirat. Uramisten, hát ezek kö-

zül egyik sem tud olvasni? Úgy nézek rájuk, mint valami földön kívüliekre. És ők is ugyanígy bámultak rám. A sötétben is látom, hogy mosolyognak, a szájukban csillognak a fémfogak, ezüstfogak vagy aranyfogak. Akkor kezdjük: „Mondja atyám, szerelmes lehet valaki, ha csak néhányszor látta az illetőt? Bizony szerelmes lehet, Marimar. Ezt úgy hívják: szerelem első látásra? Atyám, akkor ez illik rám. De kérlek, ne mondd azt, hogy...” (A tévé kialszik.)

Veta: „Megint levágták a villanyt! Hogy éjjen ki a belük!”

Naplóm, te drága,

Azt hallgatom most, hogy „Nem értik meg egyesek”. És valóban nem értik meg egyesek, hogy én 3sudest-et szeretem.

3.

Nagyon fádom, de még jobban reszketek attól, hogy meglát valaki, aki ismer, miközben itt működöm.

A Diákparkban vagyok, egy luxus szálló mögött, a szemétdombon.

Fuj! Hiába van kesztyű a kezemen, mégis úgy érzem, mintha valami szósza nyúlne, pedig csak egy fantás palack... „Gyere, édesanyám, menjünk haza, gyűjtöttünk már eleget, tüzelőnek!”

Hazakerültünk végre, s örvendek, hogy új iskolatársaim közül egyik sem látott meg.

Édesanyám tüzet gyújt, kezdek megmelegedni, s gondbam vagyok: Mít csináljak? Oldjam meg a matekfeladatot? Menjek Tanti Vetahoz rajzfilmet nézni?

Varga Andrea

Nyílt levél

Az alábbi tervjavaslat a magyar-román vegyesbizottsági tárgyalás legutóbbi fordulójának előestéjén készült, célja a váltig megoldatlanul maradt egyházi restitúciós kérdések állami szintű rendezésének szorgalmazása volt. A napjainkig előszívárgott hírek és közlemények alapján azonban úgy tetszik, a javaslat még nem kerülhetett be az elfogadott és érdemben „kitárgyalt” korszakos megállapodások közé. Am minden jónan megfontolás szerint nyilvánvalónak tűnik, hogy nem elegendő trianoni emléke napot, új nemzeti tudatformálás korszakát deklarálni, ha nincs mögötte és alatta társadalmi konszenzus, nincs a társadalom mélyén kinosan megfogant kérdésekre, sérelmekre válasz, sem egyoldali, sem kiegyezéses. Nyílt vita, közbeszéd, kollektív fellépés szükséges tehát, hogy a magyar javak, a tulajdon szentségének jogi fikciója helyett tényleges joggyakorlat formálódjon, a jogtalanságok korszakának visszaperelése kö-

zös kérdés legyen, ne csupán politikai kerekasztalok terítékdísz. Még szükségesebb a nyilvánosság ahhoz, hogy ne néhány elkötelezett ügybuzgó személy, hanem a publikum széles körei hassanak ténylegesen a változásokra, akár a vegyesbizottsági tématervekre is. Ezért vált nyíltá ez a levél, bár nem annak készült, hanem tematikus javaslatnak, sikeres kivitelezésre most utólagra esélyes törekvésnek.

Ahhoz, hogy érvényesülhessenek az egyén mentális és morális létfeltételeit biztosító jogorvoslatok, első körben szükséges áttekinteni a körülmények és adatok viszonyát. Egyházi vagy személyi kárpótlási alapon tehát azt, kitől és mit vettek-harásoltak el, mit kapott vissza, milyen jogi kompromiszumokra kényszerült, milyen látszat- vagy kényszerintézkedések nyomán „mondott le” kollektív vagy egyéni tulajdonról (a két világháború közti perek, egyházi tulajdoni elkonfiskálás, magyar kisebbség jogi képviselőinek hiánya, szerzetesrendek va-

gyonának lenyúlása, telekcserek és ingatlanátírások kényszerei, második világháború utáni államosiások, kényszerített egyházvezetői alkuk, besúgóhálózat kiépítése egyházakon belül, stb. jó példák ezekre), s egyáltalán: mi az, amit jogszerűségi alapon még nem kapott vissza, nem is kérhetett, nem is volt ajánlott, hogy per anyagává tegye bármely egykori jogos tulajdonos. Viszont a változó idő során egyre több forrásanyag lát napvilágot, egyre több visszatekintés vall a jogtalanságokról, egyre alaposabb összehasonlítási lehetőség nyílik, amelyre egész intézmény felállítása sem volna haszontalan – már csak a jogszerűen várható „nyereség”, a kárpótlás értéktételeit tekintve sem. Mivel pedig a téma sürgető, az utolsó hajó indulását már mintegy bementették a hangszórók, a közös cselekvés ideje vagy most van itt, vagy soha többé. Mivel mind a CEDO-s, mind a román kárpótlási törvények a restitutio in integrum mellett foglalnak állást, továbbá tekin-

tettel arra, hogy még lábon álló ingatlanokról, esetenként működésképes épületekről és ingóságokról van szó, szükségesnek mondható a gyors és hatékony kormányzati közbelépés. Ha ez vonatkozik megvalósulni, ha ez óvakodik hatékony lenni, mindannyiunk, azaz minden érdekelt közös fellépésére van szükség. A jogviták diplomáciai szintű rendezése az egyik útja lehet az igazságosság elve, az emberi jogok érvényesítése irányában, de ott van még az egyházak közötti kapcsolat útja, a Szentszék irányában megtehető kezdeményezések tömege, Strasbourg felelősségének ébresztése, a romániai kárpótlás peres ügyeinek helyi és országosan közös vagy civil képviselői lehetősége is. Mielőtt még a román kormányzat 2012-ben maximálná a kártérítések limitjét, mielőtt még eltiúntatnék az összes fellelhető dokumentációt a magyar eredetű vagyonok, ill. a magyar történelmi egyházak javainak visszaszolgáltatási kötelezettsége elől, mi-

előtt még a jogi képviselői illetékeségi vitájával, a történetileg lezajlott, ámbar részben érvénytelenített, részben jogtisztázás nélkül hagyott hivatkozási anyaggal szemben minden formális szabályozás elkészülne. Mindezen eljárások ugyanis könnyen vezethetnek az egyházi vagyonok végleges elorzásához, a jogos tulajdonosok kiperléséhez vagy jelképes „kiváltásához”, összességében olyan joghátrány kialakításához, melynek további restitúciós eljárások már nem lehetnek el-lenszerei.

A jogtalanságról összegyűlt forrásanyag, a dokumentációk feltárása, feldolgozása, nyilvánosságra hozatala, jogi háttéranyag visszamenőleges megismerése, mai jogszabályok szellemében történő ártérítelés, jogi szintű képviselői garanciáinak kidolgozása korszakos kötelezettség lenne tehát. A pártállam hatalmi ügybonyolító gyakorlata semmilyen módon nem volt tekintettel a közjog európai szintű alapértékeire, még

kevésképpen a csupán korlátozottan értelmezhető jogállami technikákra. Ki más tehetné, hogy felvállalja a tulajdoni kárpótlás kérdéseinek megfogalmazását, vagy (akár még ezt megelőző szinten) a történelmi adatvédelem joggyakorlatának kialakulását, a vagyoni jogi kárpótlást szükségképpen megelőző információs hozzáférési joggyakorlat kialakítását, mint az egyházak és képviselőik? S ha az egyházak esélytelenek vagy gyengék ehhez, esetleg kompromisszumra hajlanának, akkor nem véletlen, hogy lepusztulnak közben az egyházi ingatlanok, eltűnnek vagy visszavonulnak emlékeztetőikkel még élő bizonyoságot adni képes személyiségek, s az adott állapot mint „örökké-tig” tartó és megváltoztathatatlan lesz elkönnyelhető. Vagy olyan „múlt időként”, amelyre a jelennek már nem lehet visszahatóereje.

Ezért van szükség a tudás nyilvánosságára, a közös cselekvés felelősségére. Most és mind-örökké...

tudatában kijelentem”

Csak hogy ott nem tehetem le a sapkát, mert bolha mászik a hajamba.

„Alinuța drága, menj kenyérért.” Éppen ez hiányzik! Nincs kedvem most... De látom, hogy édesanyám a kezét fászlizza, azt, amellyel tüzelőt gyűjtött a szemétkesztényben, hogy meg ne fagyjak, és máris indulok.

Ott vagyok az üzletben, és kellene még ezer lej... A hátam mögött áll egy leány az utcánkból. Tudsz adni ezer lejt? Adott. Megvárom, amíg befejezi a vásárlást, és beszélgetni kezdünk: „Mondd csak, te a cigányok udvarában laksz?” Először, ösztönösen azt mondtam volna, hogy „Nem”. De az csúszott ki a számon, hogy „IGEN”.

„Milyen vagány!” – mondta ő. Monának hívják, tősgyökeres román, de érdekli minden, ami nálunk történik. „Hallo? Az éjjel Calistrai bácsi feltette Szilágy Misunak az új kazettáját: „Te vagy az én lélegzetem?” – ismered. „Aztán Nicu bácsi összeveszett Mariana néniel. Azt hiszem, meg is verte a néni.” „Mit csinál Bébi? Még mindig nőt akar venni? A végén még vásárol neki egyet Veta néni.” Mona lett a legjobb barátom, sokat segít nekem. „Felmehetek hozzád fürödni, Mona? Kád is van? És meg is száríthatom a hajam?” „Uramisten, itt nálatok milyen egyenesek a falak! Az ablak is tetszik. De nem nézek ki, mert a mi udvarunkat látom, és innen fentről még borzalmasabb. A legnagyobb segítség az, hogy Mona nem árulja el a titkomat. Bárki kérdi, senkinek sem mondja el, hogy én hol lakom.

NAPLÓ

Szép jó napot! – mondjuk.

Ma tíz körül keltem fel, néztem egy kicsit a rajzfilmet, és mint mindig, megfájt a fejem. Mert valahányszor otthon vagyok, úgy érzem, ki kell mennem a levegőre. Átmentem Monához, majd visszajöttem Veta nénihez.

21,40 van most, mikor e sorokat írom, és nagyon rosszul érzem magam.

Figyelem!

Mama megígérte, hogy vesz nekem egy tolltartót.

Úgy tesz, mintha nem is tudna az én 60 000 lejemről, amit kolindálaskor gyűjtöttem.

Reklám.

Ha említtem, máris haragszik.

És hibásnak érzem magam. Amikor megvolt a pénzem, meg akartam venni a tolltartót, de ő azt mondta: „Hagyjad drágám, majd megveszem én neked”, és aztán csucu! Eltelt azóta már egy hónap. Csak ígérgeti...

Azt ígérte a a testvérem: szilveszterkor elvisz a Palota térre, 3sudest-hez. „Mondom, hogy elviszlek!” – és nem vitt el. Pedig verte a mellét: „Bolonduljak meg, ha nem viszlek! Haljak meg itt, ebben a helyben. Ha nem viszlek!”

Nemrég azt ígérte, hogy vesz nekem egy wacment.

Reklám.

Édesanyám elintézte azal, hogy nincs pénz, és nem vitt orvoshoz, hogy tegyék gipszbe a kezemet. Pedig csak unta, értem ugyanis nem kell fizetni.

És megint más iskolába akar iratni. Ezerszer mondtam már neki, hogy nem

akarok megválni azoktól, akiket éppen hogy megismertem. Mire édesanyám szól: „Ha nem tetszik, maradj apáddal!”

Bolondórát, az apámat gyűlölöm sok mindenért. Nem is szólítom apának. Azt mondom neki, hogy „Má!”

Nálunk a családban, ha boldog vagyok, lököttnek néznek, ha sírok és haragszom, nem hiszik el. Elegem van mindenből! A disznóól-ból, amiben lakom, a családomból! Kiábrándultam mindenikből. Csak belőled nem, kedves NAPLÓ, és 3sudest! Valahányszor kiborulok, és sírnom kell, rátok gondolok.

4.

Wow! A fiú a tenyerembe írta a telefonszámát. Eddig még sohasem volt egy fiú telefonszáma a tenyerembe írva.

Beülök a fotelba, és el akarom mesélni édesanyámnak, hogy volt azzal a fiúval az autóbuszban, akivel 10 percen át együtt várakoztunk a megállóban.

Nézem az öregasszonyt, aki három napja hogy felvette anyámat.

Fekszik az ágyban, mint mindig, és alszik. Nem szeretem: rossz és csúf. Hiába van rendes lakása, ha arra kényszerít bennünket, hogy a földön aludjunk. És bármit lát a tévében, mindig azt mondja: „a cigány az cigány”.

Jobb, ha visszamegyünk a szaros udvarba, a vályogházba! Hiányoznak a barátaim. De nem akarom megbántani édesanyámat, tudom, hogy ki nem állhatja apámat.

Éppen jön édesanyám a

konyhából: „Mondd csak, hogy volt azzal a fiúval az autóbuszban?” Látom, hogy haragszik. „Előbb azt mondd meg, hogy miért haragszol?” „Veszekedtem az öregasszonnyal. Azt mondta, ki nem állhatja a cigányokat, és menjünk ki a házból. Nem akarja visszaadni a pénzem, amit kölcsönkért ezeltől három nappal. Jaj! Ottfelejtettem az ételt a tűzőn!”

Odamegyek az öregasszonyhoz.

„Édesanyám, ez a nő meghalt!”

„Vagyis, kisleány, te nem voltál jelen!” „Nem, rendőr úr. Ha tíz percel hamarabb jöttem volna...”

„Asszonyom, üljön a dubába! Kislány, mit írtál a tenyeredbe?” „Semmit.”

Neve: Alina Șerban. Életkora: 14 éves. Látogatóba jött az anyjához. „Pénteken a börtönben nagytakarítás van, és rövidebb a program. Egy órát lehet itt.”

NAPLÓ

DRÁGA NAPLÓCSKÁM, TUDOD, AZÉRT ÍROK NAGY BETŰVEL, MERT ÍGY TETSZIK, ÉS MERT ÉDESANYÁM IS ÍGY ÍRT.

Most egy másik Alina ír, aki magára maradt. Édesanyámat bezárták... Istenem! Olyan szomorú vagyok, semmihez sincs kedvem. Csak édesanyámmal lehetnék... Ó, milyen milyen nehéz nélküle. Tehetetlen vagyok, és az egyedüllet érzése megfojt.

Augusztus 11-én kezdődött életem legszörnyűbb epizódja, amikor a vén Hortenziához költöztünk.

Nem tetszett ott nekem, mintha sejtettem volna, hogy baj lesz, és már az első nap arra kértem édesanyámat, hogy azonnal menjünk el innen. Amikor hazajöttem, s láttam a vénasszonyt kimerevedve, s hogy a szeme sem rebben, rögtön mesterséges légzést végeztem: szájból szájba, majd más felélesztési technikákat alkalmaztam, de amikor a fülemet az orrához dugtam, lélegzést nem hallottam. Édesanyám akkor ezt mondta: „Alina, megöltem a vénasszonyt. Börtönbe kerülök.” Aztán sokat beszélgettünk. Elmondtam édesanyámnak, hogy mennyire szeretem, s ha akarja, leugrok az emeletéről. Ő azt mondta, ne tegyék ilyet, hanem tanuljak, hogy büszke lehessen rám. Én meg csak beszéltem, hogy múljon el végre a rémálom. Mert úgy éreztem: „roppant csúf álom ez, fel kell ébrednem!”

Most már tudom, hogy nem volt álom. Vissza kellett költözni az udvarba, apámhoz. Reggel, amikor felébredek, egyedül vagyok, nem mondhatom senkinek: „Édesanyám!”

Fáj a lelkem, ha arra gondolok, hogy szegény édesanyám egyebet sem akart, mint hogy felneveljen és tisztességes életet biztosítson nekem. Jó volt hozzám, hagyta, hogy azt csináljak, amit akarok. Reggeltől estig dolgozott, pedig nagyon beteg volt. Elmeséltem neki mindent, annyit kacagtunk! Még azt is elmondtam, hogy megkóstoltam a cigaretta. És eljött velem a hiphop koncertre.

Ha felébredtem és inni kívántam, ő is felébredt és hozta a vizet. Olyan szelíd volt, olyan jó volt... Ha elhibáztam valamit, sohasem szidott, hanem azt mondta: elmúlik.

Szeretnék megváltozni. Szeretném, ha én lennék a legjobb gyermek – a legjobb anyának való gyermek. Most már nincs ki megnyugtasson. Magamtól kell megnyugodnom. Magamtól kell bátornak lennem, emelt fővel mennem előre, s halatnom a hangom. Barmennyire is fáj, ez az igazság. Azért írom le mindazt, hogy el ne felejtsem, amit anyám tett értem. Mert most már nincs aki tegye, sem ő, sem más. Édesanyám, sajnos, távol van.

Arra gondolok, hogy édesanyám mellett szabad voltam, hagyta hogy sok mindenben döntsek, de mellettem volt, kezét nyújtotta, ha megbotoltam.

Most már megértettem: nem vagyok gyermek, nincs itt édesanyám, hogy rendet csináljon utánam, hogy valamit is végezzon helyettem. EGYEDŰL kell szembenézni az élettel, és győzőm. De megmaradok annak, aki voltam: Alynutza Bulinutza, a vidám leány, aki viccel, mert a legszebb korban vagyok és mosolyognom kell.

Fordította:
Zséhánszky István

A darab szerzője, Alina Șerban színiakadémistát végzett és elő is adja művét – saját élet-történetét – a bukaresti Green Hours klubban.

Zsidó filmfesztivált szerveznek Bukarestben

Zs. I.

A bukaresti zsidó filmfesztiválnak – amelyre 2011. június 20. és 26. között kerül sor – a célja, hogy hozzájáruljon a nemzeti kisebbségek által alkotott kulturális értékek megmentéséhez és szélesebb körben való megismeréséhez. Ahhoz, hogy Romániában az interkulturális és etnikumközi dialógus ténylegesen működjék. A fesztivál a maga részéről a romániai zsidó hagyományokat, művészi értékeket, a gazdag zsidó szellemi örökséget kívánja a nagyközönség elé vinni, bizva abban, hogy elősegíti a nemzetiség és a vallások közötti türelem és a jobb megértés légkörének kialakítását, illetve megerősítését.

A fesztivál programjában a zsidó világot bemutató filmek mellett kiállítások és hangversenyek is helyet kapnak, kettős megvilágításban közelítve meg a témát: egyrészt bemutatja a zsidók által önmagukról alkotott képet,

másrészt megismerhetjük azt, hogyan tükröződik a zsidóság más nemzetek kultúrájában.

A fesztivál tisztelettel adózik a román kultúra zsidó származású alkotóinak, ugyanakkor azoknak a más származású hazai művészeknek is, akik műveiben megjelenik a zsidó problematika. A programban szereplő filmekkel együtt, a lehetőségek szerint, jelen lesznek az alkotók és a szereplők is, továbbá azok a még elérhető személyiségek, akikről a dokumentumfilmek szólnak, s találkozni fognak a romániai filmgyártás szakembereivel, a sajtó képviselőivel, és mindenekelőtt a romániai közönséggel.

A Bukaresti Zsidó Filmfesztivál egyike annak a 130 hasonló rendezvénynek, amelyeket a Jewish Film Festival brandje szervez világszerte. A fesztivál házigazdjaként Bukarest is belép azoknak a világvárosoknak a sorába, amelyek a zsidó kulturális-művészeti ér-

tékeknek a közönséghez való eljuttatásával lényegében a sokféleség, a megismerés és a nemzetek közötti türelem térségét növelik világszerte.

„Ahhoz, hogy egymás mellett élhessünk, ismerünk kell egymást – hangsúlyozza Paul Ghițiu, a bukaresti fesztivál igazgatója. – Az ismeretlen vonzó, de ijesztő is, nincs mindenki felkészülve arra, hogy befogadja. Van, aki kényelmetlenül érzi magát miatta. S mi több, az ismeretek hiánya miatt könnyen manipulálható bárki, félelmet kelthetnek benne. S működni kezd a visszautasítási reflex.

Az ismeretlen felfogható úgy is, mint képzethiány, ami a megismerés elégtelenségéből, illetve mások önazonosságának hamis felfogásából adódik. S mindezek eredménye a bizalom hiánya.

Az önazonosság – legyen az személyi, etnikai vagy nemzeti – a kultúra által jut kifejezésre, s tágabb értelemben az alkotómunka meg-

A tegnap esti megnyitónak a bukaresti Studio mozi adott otthont

A bicskát hagyjuk becsukva!

Folytatjuk a Cseke Gábor és Dan Culcer közötti internetes levélváltás közlését. A téma a megszokott: az együttélés kimeríthetetlen, örökké régi-t új vonatkozásai, mindenféle irányból és szemből szemlélve.

Ahhoz, hogy létezzünk, különböznünk kell

Mariana Şora, a kiváló esszéíró és műfordító említette egy Leonid Dragomirnak adott interjújában, hogy Nae Ionescu egy 1937-es vagy 38-as előadásán tett kijelentése – „A nemzetek közt olyan falak állnak, melyek a földtől az Istenig érnek” – úgy rögződött öböne, a hajdani egyetemista lányban, mint egy „emlékezetes és lehengerlő mondat”. Amelynek pedig sikerült el-távolítania ezt az értelmes és szorgalmas temesvári zsidó diáklányt Nae Ionescutól, akinek addig ugyanúgy lenyűgöző hatása alatt állt, mint sok más korabeli egyetemi hallgató.

Vajon ennyire szenális lett volna Nae Ionescu? Nem tudom. De ha Goethe lángész volt, akkor Nae Ionescu biztosan nem volt az. Sokkal inkább filozófus-edzőnek tűnik a szememben, olyan értelemben, ahogyan talán Noica szeretett volna maga is lenni a fiatalság számára, a kommunista időkben. Vagyis, oda szeretett volna hatni, hogy akik a dogma és a cenzúra kényszere folytán elfelejtettek gondolkodni, szabad emberek lehessenek, önállóan használják a fejüket, amely a saját vállukon nyugszik. Búszkén, egyenes derékkal.

Nae Ionescu kijelentésére visszatérve, mindaz, amit a nemzetéről tudok, valahogy az ő emlékezetes mondatát igazolja, s valószínűleg érvényes formája ekként hangzana: „A nemzetek közt falak állnak, amelyek a földtől az Istenig érnek.” Ámde a falak nem csupán elválasztanak, hanem védenek is. [És minden falon léteznek kapuk. Valamennyi biológiai vagy társadalmi sejtfal átjárható

mindaddig, amíg roncsolódnak...]

Ha nem így történe, úgy nem volnának élőlények, mértani testek, nem léteznének nemzetek, de köztük lévő kapcsolatok és kölcsönös-ségek sem. Ez egész egyszerűen biológiai, élettani, matematikai, mértani probléma, és nem politikai vagy erkölcsi kérdés. Nem létezhetnének különálló „testek” elhatárolódás nélkül, a határok pedig, bár átjárhatóak, ezen a téren nélkülözhetetlenek, nem egyszerűen csak konvenciók vagy eredetmitoszok következményei.

Ahhoz, hogy egy zsidó lány mindezt belássa, leg-főbb érvként éppen a zsidóság definícióját elősegítő körülményeket említeném. Olyan korlátokról van szó, melyeket a magukat zsidónak vallók a „földtől az Istenig” emelnek. E fal tartóssága nélkül, ami óriási áldozatoknak és rendkívüli hozzáértésnek köszönhető, a héber közösség képtelen lett volna fennmaradni, és éppen e fennmaradás végett emelnek most is a földtől az Istenig érő falat. Valóságosakat, hogy megóvják a jelképes falakat, amelyekre Nae Ionescu hivatkozott.

Mindebből nem farnagnék olyan tanulságot, hogy ez az elkülönülés légmentes, és hogy valaha is az lehetne; jellem csupán, hogy szükség van rá, mert a közösködés entropikusan vesztéses. Vagyis halálos. Ezt nem árt hangoztatni a fellazítás, a globalizáció és egyéb egyetemességek – mint a kapitalizmus és a kommunizmus – propagálói előtt. Ahhoz, hogy létezzünk, különböznünk kell, sajátosnak kell lennünk. Az élet is ekként jelent meg a Földön. A sejtfaalak révén. A közösködésből való kilábalás folytán. A házak falak révén épülnek fel. Ezek óvnak meg a bajoktól. Az, hogy a háború előtti válság, az antiszemita mozgalmak árnyékában Mariana Şora félreértette, pontosabban nem értette meg az illető kijelentést, szinte-szinte természetes. Az viszont, hogy ma

sem vizsgálta felül saját értelmezését, már aggasztó. Mert mindannyian tévedésben vagyunk a síkokat illetően. Izrael házának megóvták – szerencséjére! – a kipusztulástól az ő népét.

Három nyelven szóló emberként és műfordítóként, eléggé jól érzékelem, hol is emelkednek a falak, hogy a korlátok mennyire síkosak, rugalmasak, áttűnőek vagy átlátszóak. S még inkább, hogy mennyire veszélyes és izgalmas is egyben áthatolni a sejtfaalakon, hogy egyik pástról a másikra lépünk.

[Keleti dragománként, tolmácsként, műfordítóként jól tudom, hogy akár a fejemet is vehetik, ahogyan egyes, császári titkokba avatott görögökkel történt a Sultán udvarában. Vagy árulóként megtagadhatnak az enyéim, mert nagyon úgy néz ki, hogy nem gyűlölöm eléggé a császári követeket, a szomszédokat. Talán egy újfajta, Stockholm-szindrómában szenvedek. Hatalmában tart a potenciális vagy a valós ellenfél iránti rokonszenv, a velük való cinkosság. Vagy pedig, mindkét részről fizetett hangadónak, ügynöknek, spionnak tartanak. Meglehet, hogy ezek mind én vagyok, s készen állok elveszteni a lelkemet, az identitásomat. Vajon a Másik megértésének a betege lennék? Hogy megnyugtassalak, kijelentem, hogy ha kell, készen állok fejevert ragadni Máramaros függetlenségé és az én kivándorolt erdélyi román identitásom védelmére!]

Mindent összevéve, egyáltalán nem vagyok annyira borúlátó és Spengler-párti, mint Mariana Şora. A Birodalmat szétverő barbárok érkezése alkalom volt az új különbözőségeket születésére, amelyből aztán létrejött az a nemzet, amelyhez tartozom, s a nyelv, amelyen írok. És bár szeretem a latint, beszélek franciául és magyarul, szívesebben írok román nyelven. Nem góg vagy nemzeti paranoia vezet ebben engem, hanem mert nem szeretnék más lenni, mint ami vagyok. Azokhoz hasonló, akiktől

származom. Franciaországi gyermekeim Párizsba jutott barbárok. Én segitettem nekik, hogy bejussanak a Várba. Miféle nemzetség születik majd eme újabb keveredésekből? Egyetlen erős, amely új házának falait egészen az Istenig emeli. Egyetlen.

Most már megértheted, hogy elfogadom és átérzem a magyar közösség egésze erőfeszítéseinek természetét, hogy túléléséért elhatárolódjék. De mindezért kölcsönös-séget és jóhiszeműséget várok el, s mindenekelőtt arra ösztökélném, hogy bújjon elő az elszigetelődés páncélja mögül, hagyjon fel e köz-igazgatási álmegoldással. Olyan pozitív intézkedésekkel lépjen, mint a nevelés, amit mindkét fél számára lényegesnek tartok. Többször leírtam már: mélységesen elégedetlen vagyok a romániai oktatási rendszerrel, mert képtelen pozitívan és építően viszonyulni az identitás megőrzésének természetes vágyához, amelyre a romániai magyar közösség követelése rendszerét alapozza.

A románoknak nincs miért aggódniuk azért, mi történik azokkal a magyarokkal, akik nem tudnak románul. Az ő bajuk. Nem találnak majd munkát, csak egy majdani MAT-ban, annak is XXI. századi kiadásában. Na és? Szaporítani kívánják a munkanélküliek számát? Mi közöm nekem hozzá? Nem lesz joguk munkanélküli segítyre, ha visszautasítják az etnikailag védtelen vidéken való munkalehetőséget.

Bírálom a románok érdektelenségét egy természetes, és egy képzett kétnyelvűség iránt, a belső szomszédosságok valamennyi érintkezési övezetében. A lusta ember viselkedik ennyire idejétmúltan, kártékonyan. Az illető vidékeken, de ott is, ahol igény van rá, az államnak szorgalmaznia kellene a belső szomszédosságok két- és háromnyelvűségét. Nem a divatos multikulturalizmus erőltetése a megoldás, ami csupán a sajátos önazonosság fellazításához vezet, a mindent egységsítő angolszász kultúra

asszimilációs hatására. Ez egy, az amerikai „meltingpot / olvasztótégely” szociológiai-ajából átszippantott, emigránsgyökerű elképzelés. De azt se hallgatom el, hogy nem a romániai állami oktatásra tartozik olyan iskolák fenntartása, melyek az általános érdeklődés körén kívülre esnek. Az állami oktatás pénzügyi támogatása arányos kell hogy legyen a közösségnek a lakosság egészében képviselt hányadával, a közös költségvetéshez való hozzájárulás mértékével. Ilyen szempontból a jelenlegi etnikai-politikai képviselőlet eretnkségnek tűnik, amit bírálni kell, és az egyéni választáson, nem pedig a közösségi szavazaton alapuló demokratikus politikai képviselőlettel kell helyettesíteni. Minden esetben.

Szintén nem először fejtem ki, hogy nem léteznek a közösségek etnicizmus mentén megfogalmazott érdekei, csupán társadalmiak. A kapitalista társadalmi elképzelések nem lehetnek egy közösség kifejezői, csupán réteg- vagy csoportérdekeket képviselhetnek. Ha ez másként lenne, akkor azt jelentené, hogy a kommunizmusban élünk, amelyben felszámolták a társadalmi osztályokat. Márpedig nem élünk a kommunizmusban. Ellenkezőleg, a legkegyetlenebb, minden szabályt felrúgó kapitalizmusban élünk, tébolyult restaurációban, amely a liberalizmus és a mindenható szabad piac propagandájának a fényében nem egyéb egyes társadalmilag – és nem etnikai értelemben vett – kisebbségi csoportok rabló szándékánál.

Mielőtt párbeszédünket folytatnánk, szeretném értelmezni blogunk elnevezését, mert a cím tőlem származik: Ardealul Nostru, triontikus művelődési szemle (én is, te is, ő is, mi is, ti is, ők is). A trionticitásnak kétféle értelmezése lehetséges, s foglaljuk össze a Wikipedia alapján ennek a vitánk szempontjából érdekes és hasznos elméletnek a lényegét.

Az első értelmezést Ştefan Lupăşcu román filozófus fo-

galmazta meg. Az antagónizmus elve és az energia logikájában az ellentmondások logikájának tételét ekként rögzítette: bármely olyan jelenség vagy elem, eseménylogika, valamint alapjául szolgáló elképzelés, az ezt kifejező mondat vagy ezt szimbolizáló jel, például minden e mindig rendelkezik strukturálisan és funkcionálisan egy ellenjelenséggel vagy ellenelemmel, egy elleneleménylogikával, vagyis egy ellenértelmezéssel, egy szembenálló mondatl vagy jelképpel: nem e-vel és E-vel. E két elemnek és az E-nek az a sajátos rendeltetése, hogy időnként megújuljanak és helyzetbe kerüljenek olyképpen, hogy az egyik megújulása föltétlenül maga után vonja a másik helyzetbe kerülését. Így a klasszikus logika alapelveinek helyére az ellentmondások dinamikus logikájának posztulátuma lép.

Ez a kiindulópont. A társadalmi jelenségek egy ilyen-szerű logika által vezérelt világ részei. Ennek jegyében kellene megtárgyalnunk minden, sajátos és közös gondunkat.

Dan Culcer

Visszarendződés, zsákba futás... romániai táncrend

Kedves Dan!

Az identitásról általad írottakkal összességében és részleteiben is egyetérték, bár én személy szerint nem szentelnék neki ekkora elméleti teret, mert az én olvasatomban mindaz, amit a kérdésről igen dokumentáltan és meggyőzően elmondta, szinte-szinte természetes. Igaz, a „homogenizációért” vívott és a „szeparatizmus” elleni dicső romániai küzdelemben egyszerűen nem osztottam a hivatalos és a többségi álláspontot, bár kénytelen voltam alkal-

Az ortodox Ku Klux Klán

Folytatás a 13. oldalról

Riesebrodt két fundamentálistustípust elemmez, vagyis olyan vallásos vagy félig vallásos mozgalmakat, amelyeknek célja, hogy visszatérjenek a vallás kezdeti tisztaságához, tehát annak eredeti alapjaihoz. Az egyik az amerikai protestáns fundamentalizmus, amely egyébként 1910 és 1915 között magát a fundamentalizmust mint címkét kitalálta. A másik pedig a Khomeini által 1961 és 1979 között művelt síita fundamentalizmus, amikor az „iszlám forradalom” meg-

dönti Mohammed Reza Pahlavi sah rendszerét. Riesebrodt rámutat arra, hogy mindkét esetben élesen jelentkezett a kapitalista urbanizáció és iparosítás jelensége, ami ideológiai értelmezéseket gerjesztett. Ezek közül az egyik a marxizmus, a másik a falanszter, de ide sorolható még a „fabianizmus” néven ismert angol szocializmus stb. A fundamentalizmusnak is van egy ezekhez hasonló értelmezése. Nem gazdasági kategóriákkal operál, hogy csökken a mezőgazdaság iránti kereslet és növekszik az ipari keres-

let, egyesek pauperizálódnak mások pedig meggazdagodnak, hanem azt állítja, hogy növekszik a tömegek nyomora. És ez nem csupán anyagi természetű, hanem morális nyomor. A fundamentalista elemzés szerint a nyomor oka a profitszerző mentalitás és a nők erkölcselensége, ami az emberiség alapvető intézményének, a családnak az összeomlásához vezet. „Eltávolodnak Istentől!” – állandóan ezt trombitálják, s magyarázatként pedig azt, hogy beszívárognak az országba az idegenek, akik magukkal hozzák

a bomlasztó magatartást: Amerika esetében az irek és az olaszok, akik behozták az italt és a pápizmust (Rum and Romism), a német emigránsok, akik behozták a „Kultur”-t (az agyondúsított beszédet) és a sört, az orosz emigránsok pedig a bolsevizmust csempészik be. Ennek ellenhatásaként született meg Amerikában a Ku Klux Klan, amelynek ideológiája sovén és fundamentalista. Iránban az amerikaiakat tekintik idegennek, ők azok, akik szétzúzzák Allah törvényét; és teszik azt a nők közreműködésével, akik le-

mondtak a fátyolról, és végzetes vágyat gerjesztenek a férfiban, minden nyilvános helyen.

És mi a következménye ennek az elemzésnek? A fundamentalizmus cselekvésre serkent. Amerikában nem száll szembe a politikai rendszerrel, csupán a társadalom beteg részeitől való elzárkózást hirdeti. Iránban viszont a politikai rendszer megdöntését követeli és Allah törvényeinek a bevezetését. Iránban 1979-től olyan vallásuralom van, mint amilyen régen, a XVIII. századig volt. Az ország törvény-

könyve a Korán, az isteni törvények gyűjteménye.

Riesebrodt nem tartja ilendőnek fundamentalizmusról beszélni ott, ahol nincs olyan vallásos erő, amelyek a fentiekhez hasonló társadalmi elemzésre végezzen. Például úgy véli, hogy a náciizmus nem jó példa a fundamentalizmusra, annak ellenére, hogy vallási elemeket is tartalmaz. A román fasizmus viszont az ortodox valláson belül létező fundamentalizmus tipikus jelenségeként jelent meg.

A román ortodoxia, miként azt Nichifor Crainic és

mazkodni hozzá. Senki sem tudott hitelesen meggyőzni afelől, hogy miért van szükség országos méretekben, mindenre kiterjedően mesterkél, erőszakos, az egyéni akarattal szembemenő közösködésre az iskolában, a társadalmi életben, a szórakozásban, a kultúrában, az intézményes struktúrákban stb. A közlekedést, az átjárást értettem, s el is fogadtam. De a végsőkig vitt, „évig érő” egyneműsítést már nem. Ahol csak lehetett s ahogyan lehetett, ha apró próbálkozásokkal is, de igyekeztem szembehelyezkedni vele; még akkor is, mikor a látszat egészen mást mutatott.

Vajon nem azzal bonyolítottuk-kuszáltuk össze a dolgokat, hogy túl sokat foglalkoztunk így is, meg úgy is olyan kérdésekkel, amelyek amúgy nyilvánvalóságok? Ilyen értelemben például melegen köszöntöm azt a hozzáállást, amely szakítani látszik az aggodalmas, többségi paternalizmussal. Az említett atyáskodás ugyanis annyira neveléses, hogy szót nem is restellem. De meg kell tennem, mert mostanig valahogy mindig benem rekedt az a határozott elutasító vélemény, mely a kisebbségi érdekeket, sorsát „felfűtő” – bár ekközben a kisebbségi helyzetet és problematikát teljesen félreértő vagy egyáltalán nem érzékelő, önáltató, fensőbbes – többségi jóindulatára benem kialakult. Külön örvendek annak a merész, ugyanakkor a lehető legtermészetesebb kijelentésnek, hogy „A románoknak nincs miért aggódniuk azért, mi történik azokkal a magyarokkal, akik nem tudnak románul. Az ő bajuk. Nem találnak majd munkát... Azt hiszem, ennél többet nem is várhat el jelen pillanatban egy romániai románról egy magamfajta romániai magyar. Túl sok minden történt az elmúlt kilencvenvalahány évben – de ha jól meggondoljuk, még régebb óta is, bizony! – népeink között, körül, nyíltan és fű alatt is, hogy a leghitelesebb alapállás a korrekt, objektivitásra törekvő távolságtartás legyen. Ami – ahogyan igen helyesen írod – nem elzárkózás, nem áthatolhatatlan fal, de olyan, ami az „évig ér”.

Sajnos, azt is látnom kell,

hogy idézett passzusod utolsó mondatában – talán akaratlanul, reflexszerűen, szándékod ellenére? – benned is felágaskodik a burkolt figyelemzés, s ezért mintha azt is üzenéd: vigyázz, mert ha nem tanulsz meg románul, nem lesz jogod munkanélküli-segélyre. Pedig amit mondasz, az tökéletesen igaz. De szerintem hagyni kell, hogy mindenki kóstolja meg újra és újra, a saját bőrén és tapasztalata árán ezt az igazságot. Ezeket az érveket úgyis elmondták már ezerszer a kisebbségieknek, volt alkalmuk tanulni belőle; ha akartak. Ha meg nem, hát nem... Egyáltalán, a föl nem ismert evidenciák megtapasztalása az egyetlen lehetséges és célravezető nevelőeszköz.

Úgy, ahogyan azt éppen most „történelmi igazságtévő”-ként kéretlenül fellépő ifjú pénzügyőr kóstolgatja, milyen az, ha a székely provincia relatív védettségéből kikerülve, országos méretekhez kell igazodnia; aki – naivan? provokációs céllal? saját kezdeményezésből? felbujtásra? reméljük, egyszer még kiderül – úgy gondolta, hogy reá vár a szent feladat Avram Iancu fellógatni – bár képletesen, de éppen március 15-e, a világmagarság ünnepének előestéjén – mindazért, amit a történelem a román-magyar kapcsolatokban negatívumként felhalmozott.

Azon túl, hogy életünkben semmiféle önbíráskodást nem volna szabad eltűnünk, még jelképes módon sem, a tettegességet és az agresszív visszavágás reflexét is minden eszközzel száműzünk kell magunk közül. Jól tudom, hogy mindezt így leírni nagyon könnyű, de épp ezért kell megtenni, hogy itt is, ott is, ma is, holnap is, holnap után is előtűnünk álljon, fehéren feketével, és megpróbáljunk ekként élni. Ne adjuk fel, ha nem is sikerül mindig, csak próbálkozzunk, makacsul. Ne tartsunk attól, hogy netán beletörök a bicskánk. A bicskát hagyjuk becsukva, sőt, tegyük is ki a zsebünk-ből, s azon járjon az eszünk, hogy miként értelmezzük helyesen és előremutatón az esetleges konfliktusokat.

Ami a Iancu „hóhérjával” a közelmúltban történt, az minden, csak nem egy egészséges, kiegyensúlyozott társa-

dalmi közeg indokolt reakciója egy nyilvánvalóan durva és otromba gyalázkodásra, a nemzeti érzékenység megsértésére. Sajnos, hogy minderre Romániában ma sincsenek megfelelő törvényes intézkedések, amelyek biztosítanák, hogy a tettet magát súllyához és jellegéhez mérten büntessék, nem pedig különböző fondorlatokhoz folyamodva olyan retorziókat alkalmazzanak, melyek nem-hogy hatásosan példát statuálnának, inkább hősokeket, olykor egyenesen mártírokat avatnak minden kisserű, magamutogató csiszlikból, akik mit sem törődnek az emberi méltósággal, az emberi kapcsolatok minőségével, mindazzal, amiért mi itt ketten hónapok óta igyekszünk egyesbe kerülni.

„Hősünk” azon túl, hogy ügyészségi eljárás indult ellene, ami nekem manapság tudjuk, hogy a kimenetelét legtovább ször az ügy elalattása, eleddig a lehető legostobább és legvisszásabb büntetéseket kapta: hivatali úton áthelyezték Abrudbányára, a Mócvidékre, valószínűleg abból az „el-més” meggondolásból, hogy ezzel majd megtanulja tisztelni a románság nemzeti hőseit. Majd, miután ott tiltakozással fogadták a „hóst”, a fővárosba helyezték, hogy úgymond közel legyen a tárgyalások helyszínéhez. Végül, úgy találták, hogy tette nem illik egy államhivatalnokhoz és egyszerűen lapátra tették... Na tessék! Nem kell nagy okosság ahhoz, hogy az intézkedés mögött az ember fölfedezze a kaján bosszú kényét is: majd megtanítunk mi kesztyűbe dudálni! S a várta hatás be is következett: emberünk blogját feltörték, a lapok online kiadásainak és közösségi oldalak kommentjeiben buzgón gyalázzák/dicsőítik, attól függően, hogy román vagy magyar bejegyző az illető. Azt is mondhatjuk, hogy elérte, amire áhított; sőt, talán még többet is, hiszen az országos sajtó első oldalára került, portréja színesben megjelent az újságokban, feltűnt a képernyőn. Sztár lett belőle, mindegy, hogy kedvelt vagy gyűlölt, a fő, hogy beszélnek róla, a tetteről, a céljáról, a székely Gárdáról, amelynek egyik létrehozója, és ezt a médiatöket már nem lehet elvenni tőle.

Összefoglalva: eddig a társadalom úgy táncolt ebben az ügyben, ahogy egy zavart elme diktálta. Normális dolog ez? Egészséges reakció ez? Lám, mi sem tudunk szabadulni attól, hogy ne hivatkozzunk tettere, ne sztároljuk mi is egy lúdlépcsnyit, bár annyit azért igyekeztem betartani, hogy a nevét nem vagyok hajlandó leírni, s még csak visszakereshető se legyen szövegemben a világhálós közegeben. Különbösen is, a név szinte nem is fontos, az illető személyiség, a provokátor típusú jellem az, amivel a társadalomnak mindinkább számolnia kell, hiszen immár jól láthatjuk, hogy a huszadik-huszonegyedik század konfliktusai, viszálytal terhes eseményei, tragédiái sosem nélkülözték a háttérben aknamunkát végzők sunyi cselvéteit. Az emberiség mind-egyre bedől nekik, nem tanulva se múltból, sem közel-múltból vagy jelenből, mert megszokta, hogy ha lehet, csípőből reagáljon mindenre, amiről úgy hiszi – mert elhitetik vele, beugratják –, hogy azonnali veszélyt jelent számára, és nem látja azt a mindannyiunk felett tornyosuló nagyobb veszélyt, ami felé gyanútlanul tántorog.

Talán nem kell magyaráznom, hogy a kölcsönösség e téren is megtapasztalható, emiatt tehát nem szükséges szemrehányást tennünk egymásnak: provokátorok nálunk is épp úgy megteremnek, mint nálunk. És a mi temporált, már-már jovialis tüzenet-váltásaink, véleménycseréink egyeseket kimondottan zavarnak, keresztlúdván számításait, ellehetetlenítve harci érvrendszerüket. Pedig én lemondtam arról, hogy a továbbiakban valakit is rávegyek arra, kövesse példámat. Elég, ha a gondolataink nyilvánosságra kerülnek, egyszer talán még megteszik a maguk hatását.

Érintesz viszont egy olyan kérdést is, amiben úgy ér-szem, egyelőre más a felfogásunk. És ez a romániai magarság politikai szerveződése, képviselője. A Te szemedben az RMDSZ mint gyűjtő-szervezet (párt) megléte politikai fiaszó, mondván, hogy a kisebbségi népközösségek is ugyanúgy elsősorban társadalmilag rétegződnek, és ez meghatározóbb minden

Cséke Gábor

etnikai szempontnál. Azt gyanítom, ha magam is többségi lennék, valószínű én is így gondolnám, de mert kisebbségi vagyok, a kisebbségi léthelyzetben eltöltött közel száz esztendő tapasztalata arra figyelmeztet: mindaddig kell lennie egy erős és szavat a politikában egységesen hal-lató szervező erőnek, amely a tényleges kisebbségi érdekek mentén működik, ameddig ügyeinkben bármikor be-következhethet a visszarendező-dés. És ez az eltelt húsz év előrelépései, összecsiszoló-dása dacára ma is fenyeget. A baj tehát esetünkben, meg-látásom szerint, nem az RMDSZ-szel van, mert ő csak alkalmazkodik ahhoz a fonák helyzethez, amit a rendszerváltás óta számára az érdekérvényesítéshez te-rementettek. Románia mai poli-tikai berendezkedése ugyanis elismeri a kisebbségi érdekvédelmi szervezetek lé-tezését és szerepét, ugyanak-or politikai súlyukat csak akkor fogadja el partnerként, ha a kisebbség aláveti magát a politikai pártszerveződés többségi rendszabályainak. A Dimitrie Cantemir emle-gette „struceteve” állapotot tehát eleve már maguk a tör-vényes előírások hívják élet-re, kényszerítik a kisebbség-re. Tovább pedig megint csak igazad van: e zsákba futás, e „párt is, meg nem is párt” identitás olyan helyzetekbe kényszeríti bele a kisebbsé-get, amelyekben nehéz hely-es válaszokat megfogal-mazni.

Nézzünk csak végig a romániai pártokon: jól látható, hogy az ideológia mentén való szerveződés látszat, más csupán, és egyik sem ké-pelmes leképezni egy-egy társadalmi osztály, réteg, csoport sajátos érdekeit – annál inkább bizonyos, nehezen meghatározható érdekcso-portok viszonyát a hatalom-hoz. Ebbe a táncrendbe kell beállni a romániai magarság szervezetének is, ha azt akarja, hogy egyáltalán lab-dába rúghasson. Én magam

és még nagyon sokan – egy-általán nem örülünk neki. Ezért, ha lehet, légy valamivel elnézőbb e tekintetben, s talán mégis létezik másfajta kiút is ebből a kutyaszorító-ból.

Lépünk tovább

Íme, egy olyan terület, amelyen látszólag nem értünk egyet. Azt írod:

„Érintesz viszont egy olyan kérdést is, amiben úgy érzem, egyelőre más a felfogásunk. És ez a romániai magarság politikai szervező-dése, képviselője stb.”

Véleménykülönbözöségünk csupán látszólagos. Lényegében egyetértünk. Csak az időzítés távlatában különböznek. Tökéletesen igazad van a magyarok etnikai képviselője és a románok látszólag ideologikus pártképviselője közti viszony elemzésében. E képviselőt magam is ellenzem és helyette a Constantin Cojocaru kezdeményezte „néppárt” típusú alakulatot támogatnék. Azt hiszem, érdemes volna bele-nézned elemzéseibe, s még inkább lefordítanod szövegeiből néhány passzust, hogy bemutathassuk véleménycserénk esetleges olvasóinak is.

De a román politikai reform, akárcsak a romániai élet erkölcsi és gazdasági megtisztulása, amely egyaránt érdekli a románokat és a magyarokat, nem jöhet létre, ha e pártokba szerveződött tolvajbandákat a magyarok az RMDSZ révén támogatják, az azonnali vagy közéleti közösségi érdekek nevében. Lépünk tovább a konföderációra vonatkozó távlatok terve alapján. Az RMDSZ megőrizheti kulturális cselekvőkészségét, de más szövetséget kell keresnie, ahogyan azt Brüsszelben már meg is tette. Az EU-csapdából való szabadulás és a kelet-európai, balkáni és kaukázusi Központi Szövetség felé tájékozódás, amiről már írtam, nem lehetséges a Nagy-Románia, a Polgári Magyar Párt vagy az RMDSZ-típusú – valameny-nyi etnikai párt – révén, bár közöttük politikai erő és ve-hemencia terén különbségek vannak.

Dan Culcer

Nae Ionescu felfogta, és amit Corneliu Zelea Codreanu nagyrészt elfogadott ideológiaként (ő úgy működött, mint egyfajta ortodox Ku Klux Klannak a főnöke), megállapítja, hogy a szenny elárasztotta az országot, hogy az intézményeink korruptak, hogy a bolsevizmus kopogtatja az ajtót, hogy az idegenek uralmuk alá hajtották a földet és a nép ősrégi jó vallását. Ezért az ortodox fundamentalisták azt kérik, hogy a vallásból vessék ki az idegen elemet (a protestánsat és a katolikust), és távolítsák el az idegen elemet az országból (ez főként a vaskardista ideológia követelménye) vagy legalábbis térítsék meg az

idegeneket az Új Ember eszményének megfelelően. Az Új Ember nem Ceaușescu-nak a találmánya, sem a kommunizmusé általában, sem pedig II. Károly királyé. Az Új Embert Codreanu találta fel (miként ő előtte más fundamentalista reformátorok, például Luther Márton a XVI. században). „Új Ember az új országban”, aki a kapitalizmus rákfenéitől mentes – ez a román ortodox fundamentalizmus eszménye. Az ortodox egyház, nyilván, teljes erejéből támogatja ezt a mozgalmat, mert az többszáz éve melengedett régi, töretlen és abszurd ambíciói szerint szól. Valóban, miként azt Nicolae Iorga egyik 1913–14-ben

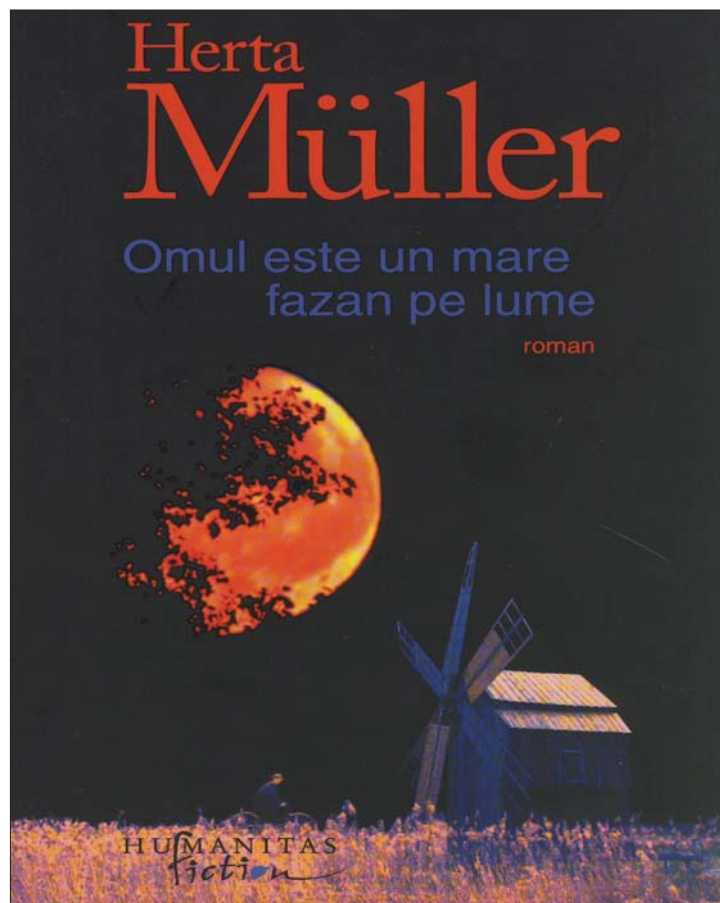
közölt tüzes hangú cikkében – a *Byzance après Byzance*-ban – írja: a román egyház magának kívánhatná a keleti kereszténység vezetője címet, mert a XVII. században több román fejedelem is Iași-ba vagy Bukarestbe vonzotta a Konstantinápolyi Patriárkátust.

Nyilvánvaló, hogy a keleti kereszténység vezetőjének a tisztét nem Iași, sem pedig Bukarest, hanem Moszkva vállalta magára. De 1920-tól kezdve olyan személyek, mint Ionescu és Crainic az-zal érvelnek, hogy Moszkvát leigázták a bolsevikok, és az ortodoxia léte veszélyben van. Csak Bukarest mentheti meg azt, vállalva a keleti kereszténység vezetését.

Abban az időben az ortodox ideológusok óriási tömeg makulatúrát gyártottak, ami ma teljes agyrémennek tűnik. A Vaskardák ebből az ideológiából indult ki, amelybe még misztikus és titkos társasági elemeket vitt be. Az ortodoxián belül a fundamentalizmus veszélye nem szűnt meg. Sőt, ma ez a veszély nagyobb, mint bármikor.

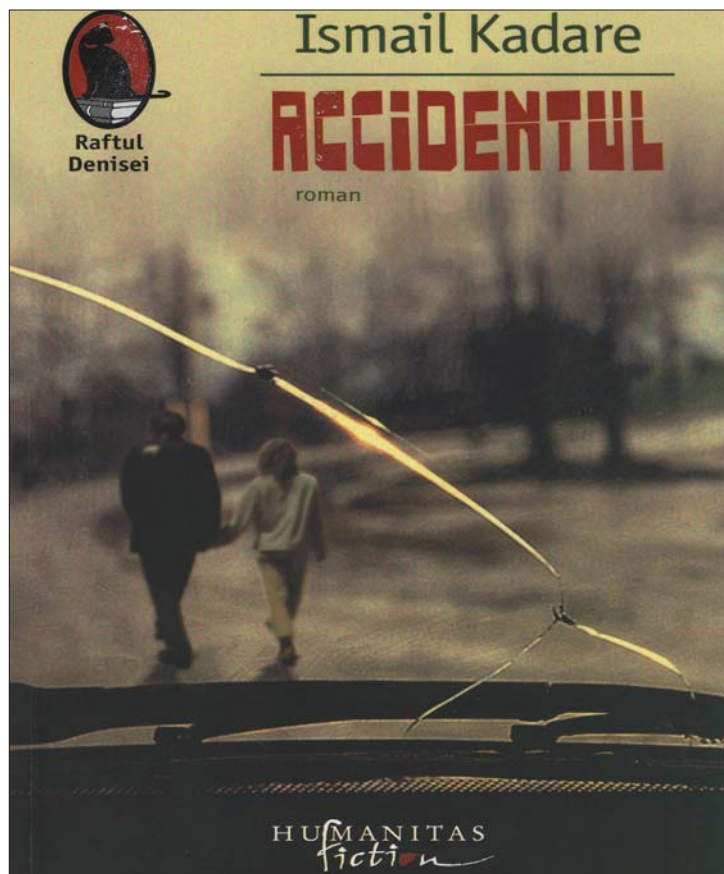
A cikk szerzőjét, Ioan Petru Culianu vallástörténész professzort, Mircea Eliade tanítványát és utódját a *Chicago-i Egyetemen, húsz évvel ezelőtt – 1991. május 21-én – ölték meg. A tettes és annak megbízójának kilétét máig sem derítették ki.*

Könyvek kisebbségekről – kisebbségeknek

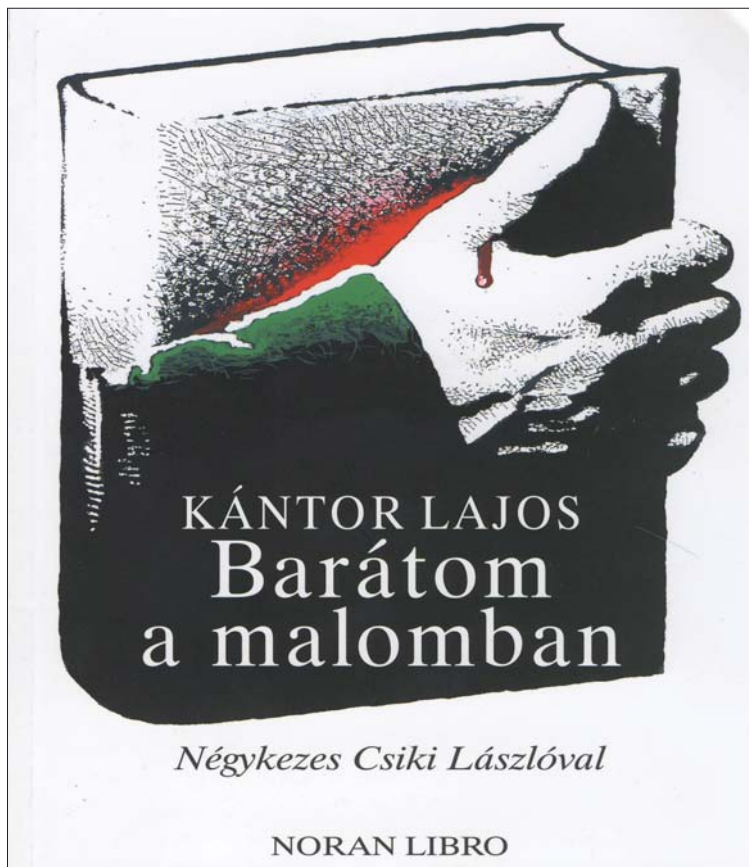
Herta Müller: *Omul este un mare fazan pe lume.* Fordította Corina Bernic. Humanitas, Bukarest, 2011.

Ez a könyv húsz országban jelent meg idáig. „Az emigráció balladája” – írta róla a *Saarbrücker Zeitung*. Vannak, akik nem szórakozásból vagy haszonvágyból cserélnek hazát, hanem mert rákényszerítik őket. Itt erről van szó.

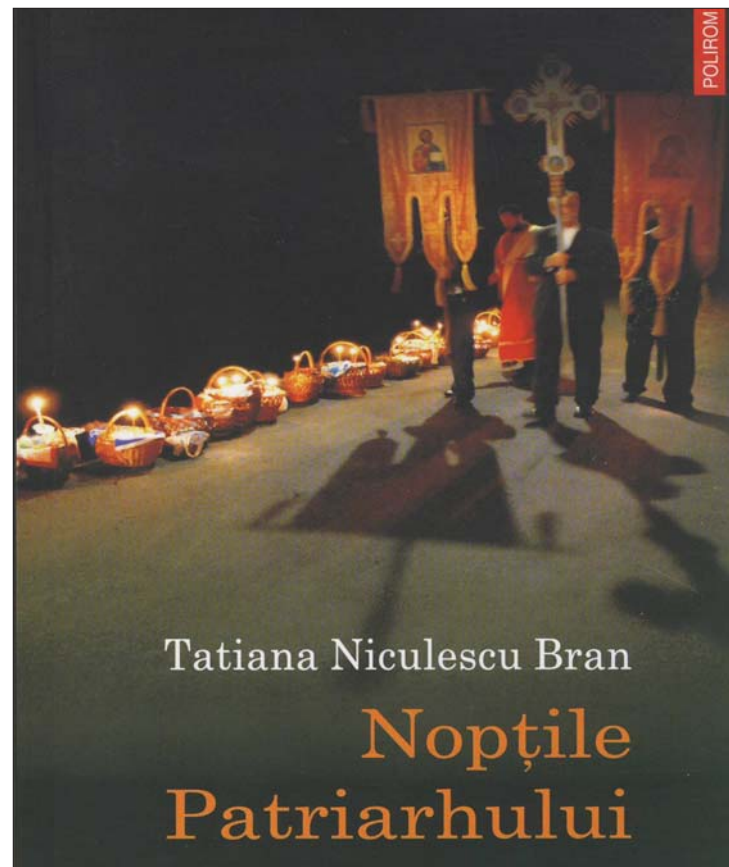
Ismail Kadare: *Accidentul.* Fordította Marius Dobrescu. Humanitas, Bukarest, 2011.

Szerelmes regény, bűnügyi történet. A különös csupán az, hogy a világhírű albán író nem elégszik meg ennyivel, hanem miként a *Wall Street Journal*ban olvasható: „Az igazság kutatása közben Ismail Kadare közelebb áll a kísérleti fikció íróihoz, Jorge Luís Borgeshez például, mint a kémtörténetek szerzőihez, például Graham Greenhez.” Pedig a kettő közül egyik társaság sem megvetendő.

Kántor Lajos: *Barátom a malomban.* Négykezes Csiki Lászlóval. Noran Libro Kiadó, Budapest, 2011.

Csiki László is emigrációba kényszerült, akárcsak Herta Müller. Csakhogy Csiki még nem kapott Nobel-díjat, s nincs olyan kiadó, amelyik hazahozná, miként a Humanitas és a Polirom teszi Herta Müllerrel, Norman Maneával, Ioan Petru Culianuval és másokkal. Mi büszkék vagyunk, és tékozlók. Nem adunk pénzt újrakiadásra. Még akkor sem, ha az újrakiadás az erdélyi magyar olvasó számára első kiadás! Különben nem juthat hozzá saját írójához. Meggondolhatnánk...

Tatiana Niculescu Bran: *Noptile patriarhului.* Polirom, Iași, 2011.

Teoctist pátriárka az, aki életének utolsó éveiben álmatlanságban szenvedett. Nem hagyta őt aludni az, hogy rövidesen számot kell adnia viselt dolgairól, amelyek állandóan megjelentek lelki szemei előtt – ez érthető, volt elég belőlük. Az viszont kevésbé érthető, hogy a halálra készülő agg főpapot nap mint nap államügyekkel zavarták, álmatlanították. Miért tették ezt? Hiszen Románia nem egyházi állam – vagy tán az lenne, csak nem hozzák nyilvánosságra? Romániában nincs államvallás – vagy tán az ortodoxia mégiscsak az lenne? Íme, mennyi álmatlanító kérdés. Szegény Teoctist...